

Ewaluacja Programu Współpracy Samorządu Województwa
Dolnośląskiego za lata 2014–2015

Raport z badań 2016

**DOLNY
ŚLĄSK**

Stowarzyszenie
Klon/Jawor

Badania
Stowarzyszenia
Klon/Jawor

Raport z ewaluacji „Programu współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017” za lata 2014–2015 został przygotowany przez Stowarzyszenie Klon/Jawor na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego

Autorzy raportu: Beata Charycka, Marta Gumkowska

Stowarzyszenie Klon/Jawor

ul. Szpitalna 5/5, 00-031 Warszawa

tel. 22 828 91 28, fax 22 828 91 29

klon.org.pl, e-mail: klon@klon.org.pl

Spis treści

Wstęp	4
1. Informacje wstępne.....	6
1.1. Dolnośląskie organizacje pozarządowe współpracujące z UMWD	6
2. Program współpracy i kryteria jego ewaluacji.....	10
2.1. Struktura Programu Współpracy	10
2.2. Cele Programu Współpracy	10
2.3. Przyjęte kryteria ewaluacji.....	11
3. Ogólna ocena Programu Współpracy	13
3.1. Rozpoznawalność Programu Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego wśród dolnośląskich organizacji	13
3.2. Adekwatność Programu Współpracy.....	14
3.3. Skuteczność Programu Współpracy	15
3.4. Użyteczność Programu Współpracy	16
4. Ocena form współpracy między UMWD a organizacjami pozarządowymi zapisanych w Programie Współpracy	19
4.1. Współpraca finansowa	19
4.1.1. Rozpoznawalność i wykorzystanie dostępnych form współpracy finansowej.....	19
4.1.2. Adekwatność współpracy finansowej.....	21
4.1.3. Skuteczność współpracy finansowej	27
4.1.4. Użyteczność współpracy finansowej.....	30
4.2. Współpraca pozafinansowa.....	32
4.2.1. Rozpoznawalność i wykorzystanie form współpracy pozafinansowej.....	32
4.2.2. Adekwatność współpracy pozafinansowej	34
4.2.3. Skuteczność współpracy pozafinansowej	40
4.2.4. Użyteczność współpracy pozafinansowej	43
4.3. Podsumowanie oceny form współpracy.....	47
5. Ocena Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego.....	52
5.1. Rozpoznawalność Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego	53
5.2. Korzystanie z Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego	55
5.3. Adekwatność Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego	59
5.4. Skuteczność Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego	60
5.5. Użyteczność Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego	62
5.6. Inne aspekty oceny Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego	65
6. Rekomendacje dla Programu Współpracy	68
6.1. Rekomendacje dotyczące priorytetowych zadań publicznych	68
6.2. Rekomendacje dotyczące całego Programu Współpracy	70
Nota metodologiczna	73

Wstęp

Raport stanowi podsumowanie badań przeprowadzonych w ramach ewaluacji „Programu współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017”. Podstawowymi kryteriami prowadzonej ewaluacji była adekwatność, skuteczności oraz użyteczności samego Programu Współpracy i przyjętych w nim rozwiązań, a w szczególności: priorytetowych zadań publicznych oraz form współpracy między sektorem pozarządowym a samorządem wojewódzkim.

Szczegółowa „Nota Metodologiczna” została umieszczona w końcowej części raportu, jednak w tym miejscu warto pokrótce scharakteryzować przyjęte w badaniach założenia. Przede wszystkim trzeba zaznaczyć, że podmiotem prowadzonych badań były organizacje pozarządowe, prowadzące w latach 2014–2015 współpracę z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego. To ich przedstawiciele uczestniczyli w wywiadach (indywidualnych i grupowych) oraz wypełniali ankietę. Tak więc zrekonstruowany w raporcie ocena realizacji zapisów Programu Współpracy bazuje przede wszystkim na danych prezentujących perspektywę pozarządową.

Dane przedstawione w raporcie nie dotyczą wszystkich organizacji z terenu województwa dolnośląskiego, a tylko tych które w latach 2014–2015 prowadziły współpracę z Urzędem Marszałkowskim (dlatego też ilekroć w opracowaniu jest mowa jest o organizacjach pozarządowych, należy przez to rozumieć organizacje współpracujące z Urzędem Marszałkowskim, a nie wszystkie organizacje z Dolnego Śląska). Ich zbiór został wyłoniony na podstawie dokumentów dostarczonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Do grona organizacji współpracujących w latach 2014–2015 z Urzędem Marszałkowskim zostały zaliczone organizacje, które ww. latach:

- otrzymały dotacje w trybie otwartego konkursu ofert lub art.19a UoDPPioW,
- otrzymały patronat Marszałka Województwa Dolnośląskiego,
- zostały objęte wsparciem Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego,
- zgłosiły się do konkursu zDolne NGO.

Organizacji, które spełniły co najmniej jedno z wyżej wymienionych kryteriów było w sumie ok. 800 (do tyłu w każdym razie udało znaleźć się jakikolwiek kontakt, telefoniczny lub mailowy). Spośród tych podmiotów wybierane były organizacje, z którymi prowadzone były wywiady (indywidualne lub grupowe), a wszystkie organizacje zachęcane były do udziału w badaniu ilościowym (ankieta no-line). Ostatecznie w badaniu ilościowym wzięło udział 411 organizacji, a więc połowa spośród wszystkich stowarzyszeń i fundacji współpracujących w latach 2014–2015 z UMWD. Taki wysoki zwrot wypełnionych ankiet oznacza, że współpraca z Urzędem Marszałkowskim jest dla organizacji ważnym doświadczeniem, na temat którego chciały się wypowiedzieć.

Drugą częścią badania były wywiady pogłębione, indywidualne lub grupowe. Wzięło w nich udział 56 przedstawicieli dolnośląskich organizacji (także wybranych ze zbioru podmiotów współpracujących w latach 2014–2015 z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego). Sytuacja wywiadu sprzyjała dzieleniu się przez przedstawicieli organizacji ich

indywidualnymi historiami na temat współpracy z Urzędem, niuansowaniu oceny tej współpracy, podawaniu przykładów sytuacji, co do których organizacje mają krytyczne zdanie, często pomimo ogólnego zadowolenia z sposobu realizacji Programu Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi.

1. Informacje wstępne

1.1. Dolnośląskie organizacje pozarządowe współpracujące z UMWD

Wg rejestru REGON na Dolnym Śląsku funkcjonuje niemal 11 tys. organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń oraz federacji/związków organizacji). Połowa zlokalizowana jest w podregionie wrocławskim (Wrocław jako miasto na prawach powiatu, powiat milicki, powiat oleśnicki, powiat oławski, powiat strzeliński, powiat średzki, powiat trzebnicki, powiat wołowski oraz powiat wrocławski). Co piąta organizacja działa w podregionie wałbrzyskim (Wałbrzych jako miasto na prawach powiatu, powiat dzierzoniowski, powiat kłodzki, powiat świdnicki, powiat wałbrzyski oraz powiat ząbkowicki). Nieco mniej organizacji, bo 19%, jest zlokalizowanych w podregionie jeleniogórskim (Jelenia Góra jako miasto na prawach powiatu, powiat bolesławiecki, powiat jaworski, powiat jeleniogórski, powiat kamiennogórski, powiat lubański, powiat lwówecki, powiat zgorzelecki oraz powiat złotoryjski). Najmniej dolnośląskich organizacji pozarządowych (13%) zarejestrowanych jest w podregionie legnickim (Legnica jako miasto na prawach powiatu, powiat głogowski, powiat górowski, powiat legnicki, powiat lubiński oraz powiat polkowicki). Liczbę organizacji pozarządowych w poszczególnych powiatach województwa przedstawia Tabela 1.

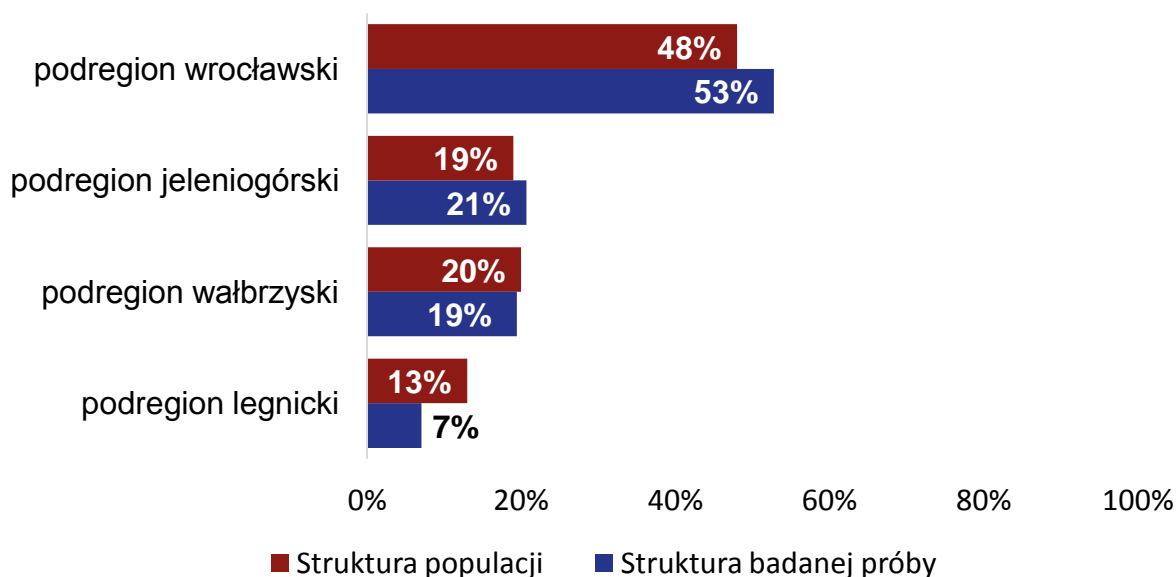
Tabela 1. Liczba dolnośląskich organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń oraz federacji/związków organizacji) w podziale na powiaty, stan na 31.12.2015 według rejestru REGON.

Powiat	Liczba organizacji	Procent organizacji
bolesławiecki	229	2%
dzierżoniowski	292	3%
głogowski	255	2%
górowski	99	1%
jaworski	169	2%
Jelenia Góra	376	3%
jeleniogórski	254	2%
kamiennogórski	156	1%
kłodzki	560	5%
Legnica	353	3%
legnicki	175	2%
lubański	166	2%
lubiński	337	3%
lwówecki	180	2%
milicki	152	1%
oleśnicki	260	2%
oławski	182	2%
polkowicki	246	2%
strzeliński	153	1%

średzki	155	1%
świdnicki	482	4%
trzebnicki	348	3%
Wałbrzych	382	4%
wałbrzyski	195	2%
wołowski	176	2%
Wrocław	3322	31%
wrocławski	439	4%
ząbkowicki	214	2%
zgorzelecki	354	3%
złotoryjski	205	2%
Razem	10866	100%

W badaniach przeprowadzonych w ramach ewaluacji Programu współpracy, zgodnie z zamówieniem sformułowanym przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego, skupialiśmy się jednak tylko na tych podmiotach, które taką współpracę prowadzą, a ściślej prowadziły w latach 2014–2015. W rezultacie struktura próby badawczej różni się od struktury populacji wszystkich organizacji zarejestrowanych w województwie dolnośląskim.

Wykres 1. Badane dolnośląskie organizacje pozarządowe współpracujące z Urzędem Marszałkowskim na tle ogółu dolnośląskich NGO w podziale na podregiony

Głównym obszarem aktywności co trzeciej (34%) spośród organizacji współpracujących z Urzędem Marszałkowskim jest sport, turystyka, rekreacja i hobby. 15% specjalizuje się w obszarze kultury i sztuki, a 12% zajmuje się przede wszystkim edukacją i wychowaniem. Co dziesiąta organizacja skupia się na rozwoju lokalnym, 5% na ochronie zdrowia, a 4% – na usługach socjalnych i pomocy społecznej. Pozostałe organizacje jako główny obszar swojej aktywności wskazały inne dziedziny. Pod względem głównego obszaru aktywności

organizacje współpracujące z Urzędem Marszałkowskim nie różnią się istotnie do wszystkich organizacji województwa dolnośląskiego, o których to informują dane z badania „Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce 2015” przeprowadzonego przez Stowarzyszenie Klon/Jawor¹. Zgodnie z badaniem Stowarzyszenia Klon/Jawor z 2015 roku najczęściej dolnośląskich organizacji zajmuje się sportem (34%), następnie edukacją i wychowaniem (17%), kultura i sztuką (13%), ochroną zdrowia (7%), usługami socjalnymi (7%) oraz rozwojem lokalnym (6%).

Wykres 2. Główne dziedziny aktywności organizacji współpracujących z Urzędem Marszałkowskim (N=411)

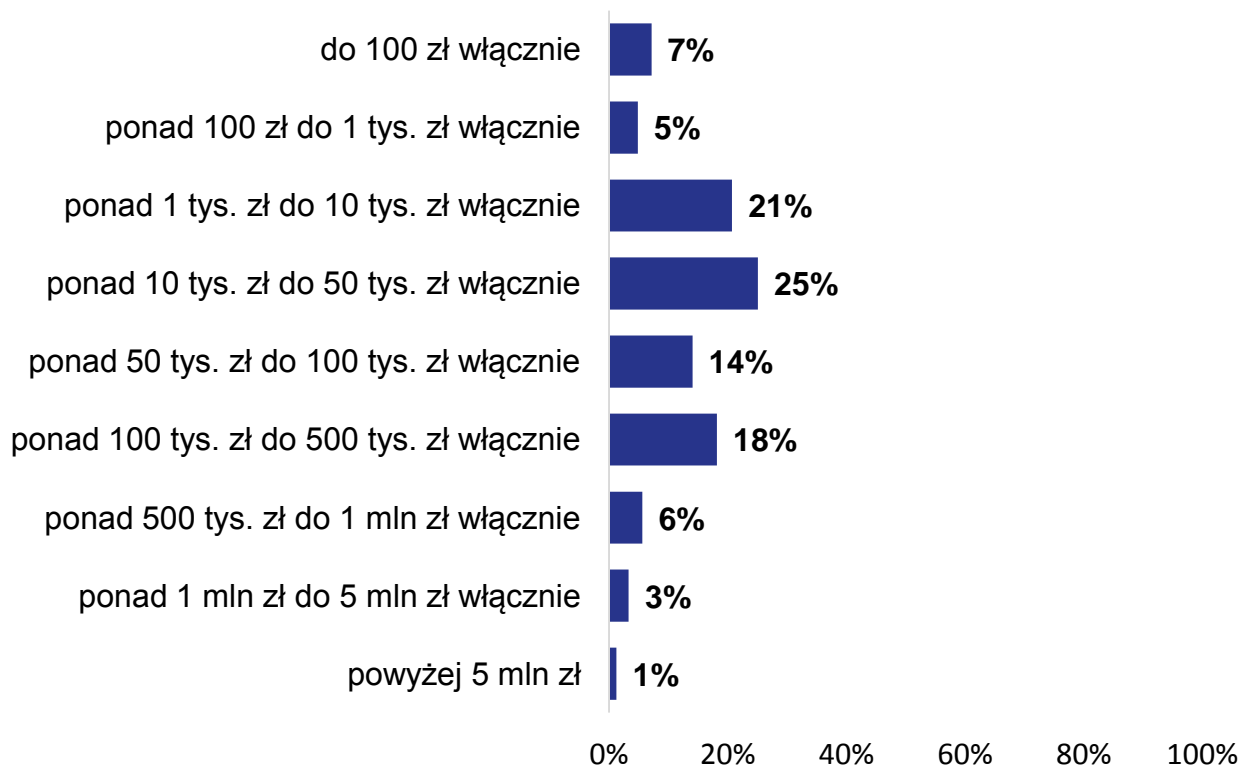

Kondycja finansowa organizacji współpracujących z Urzędem Marszałkowskim jest nieco lepsza niż wszystkich stowarzyszeń i fundacji na Dolnym Śląsku². Wśród współpracujących z Urzędem organizacji jest mniej takich, które rocznie mają do dyspozycji nie więcej niż 10 tys. zł (33% wśród organizacji współpracujących z Urzędem oraz 35% wśród wszystkich dolnośląskich). Mniej jest też tych, których roczny budżet mieści się między 10 a 100 tys. zł (odpowiednio 39% oraz 43%). Z kolei więcej organizacji współpracujących z Urzędem niż wszystkich dolnośląskich stowarzyszeń i fundacji dysponuje rocznie kwotą większą niż 100 tys. zł (odpowiednio 28% i 22%).

¹ Podstawowe dane na temat organizacji z województwa dolnośląskiego opisano w tekście „9 faktów o NGO na Dolnym Śląsku” <http://fakty.ngo.pl/wiadomosc/1988214.html>

² Dane na temat sytuacji finansowej wszystkich dolnośląskich organizacji odnoszą się do 2014 roku (na podstawie badania „Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce 2015”), a organizacji współpracujących z Urzędem Marszałkowskim – do 2015 roku.

Wykres 3. Roczny budżet organizacji współpracujących z Urzędem Marszałkowskim (N=411)

2. Program współpracy i kryteria jego ewaluacji

2.1. Struktura Programu Współpracy

Program Współpracy to dokument programowy, określający zasady polityki realizowanej przez organ administracji publicznej wobec sektora pozarządowego. Przyjmowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi jest, zgodnie z przepisami Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, obowiązkiem każdej jednostki samorządu terytorialnego (art. 5a ust 1).

Programu współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017 został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego 26 września 2013 roku.

Zgodnie z wolą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego wyrażoną we wstępie do Programu, ma on służyć budowaniu dialogu obywatelskiego, stwarzać warunki do inicjatyw służących mieszkańcom regionu oraz ułatwiać ścisłą współpracę z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań ustawowych Województwa.

W Programie Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017 wyszczególniono:

- Cel nadrzędny (par. 3) i cele szczegółowe (par. 4) Programu
- Zasady współpracy (par. 5)
- Zakres przedmiotowy współpracy (par. 6), stanowiący listę 28 obszarów pożytku publicznego wymienione w UoDPPIW
- Formy współpracy zawierające zarówno finansowe, jak i pozafinansowe formy wsparcia organizacji pozarządowych (par. 7)
- Priorytetowe zadania publiczne rozpisane na kolejne lata (2014–2017) – ich punktem wyjścia jest 28 obszarów pożytku publicznego, które na każdy rok są rozpisane na ok. 130 zadań
- Sposób realizacji programu (par. 10, 11, 12), w którym uszczegółowione są obszary kompetencji podmiotów realizujących program
- Wysokość środków przeznaczonych na realizację programu w kolejnych latach (par. 13)
- Informacje o zasadach tworzenia programu i przebiegu konsultacji (par. 14, 15)
- Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych (par. 16, 17)
- Sposób oceny realizacji programu (par. 18)

2.2. Cele Programu Współpracy

W Programie Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017 wyszczególnionych jest 6 celów szczegółowych:

1. efektywne zarządzanie rozwojem regionu przez partnerstwo i współpracę;
2. tworzenie sprzyjających warunków do wzmocnienia potencjału działających i powstawania nowych podmiotów Programu na Dolnym Śląsku oraz promowanie najlepszych organizacji pozarządowych województwa;
3. zwiększenie wpływu podmiotów Programu na kreowanie polityk publicznych Województwa oraz wzmocnienie współpracy między podmiotami sektora samorządowego i pozarządowego w tym zakresie;
4. kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w regionie poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych, w tym tworzenie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań służących rozwijaniu społeczeństwa obywatelskiego.
5. wsparcie aktywności obywatelskiej mieszkańców Dolnego Śląska, umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę regionalną i lokalną, promocję postaw obywatelskich i prospołecznych;
6. poprawa jakości życia mieszkańców Województwa poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych oraz zwiększanie efektywności wykorzystania środków publicznych.

Wszystkie wyżej wymienione cele służyć mają celowi nadrzędnemu Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z podmiotami Programu którym jest dążenie do zaspokajania potrzeb i podnoszenia poziomu życia mieszkańców regionu oraz wspomaganie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020.

2.3. Przyjęte kryteria ewaluacji

Zgodnie z Uchwałą nr 2579/V/16 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 10 sierpnia 2016 roku kryteriami ewaluacji Programu Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017 ma być adekwatność, skuteczność i użyteczność. W rozwinięciu wszystkich trzech kryteriów mowa jest o ocenie realizacji priorytetowych zadań publicznych – odpowiednio:

- kryterium adekwatności rozumiana jest jako zgodność priorytetowych zadań publicznych realizowanych w 2014–2015 z celami Programu współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017;
- kryterium skuteczności rozumiane jest jako stopień, w jakim w latach 2014–2015 zostały zrealizowane priorytetowe zadania wymienione w Programie;
- kryterium użyteczności rozumiane jako stopień, w jakim przyjęte w Programie rozwiązania (w tym formuła Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego) były przydatne odbiorcom Programu.

Ze względu na liczbę priorytetowych zadań publicznych (na każdy rok realizacji Programu zaplanowano realizację ponad 130 zadań), a także brak wskaźników ilościowych do nich przypisanych, niemożliwa była systematyczna ocena adekwatności, skuteczności czy

użyteczności ich realizacji. W związku z powyższym ocenę Programu Współpracy na podstawie kryteriów adekwatności, skuteczności i użyteczności dokonano na podstawie niżej opisanych danych.

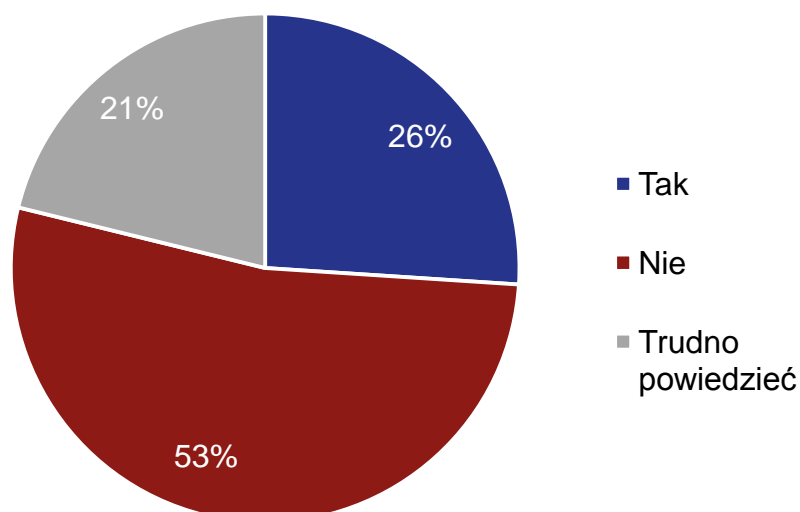
1. W ramach prowadzonych badań jakościowych zebrano opinie dolnośląskich organizacji pozarządowych na temat wyróżnionych w Programie Współpracy priorytetowych zadań publicznych, które następnie zostały przedstawione w raporcie jako rekomendacje na przyszłość.
2. W ramach badań ilościowych i jakościowych poddano ocenie ze względu na kryterium adekwatności, skuteczności czy użyteczności zapisy całego Programu Współpracy.
3. Uznano, że wspólnym mianownikiem realizacji wszystkich priorytetowych zadań publicznych są zapisane w Programie Współpracy formy współpracy, a stopień adekwatności, skuteczności czy użyteczności form współpracy przekłada się na realizację priorytetowych zadań publicznych. Dlatego w ramach prowadzonych badań poddano ocenie realizację zapisanych w Programie form współpracy.
4. Ze względu na kryteria adekwatności, skuteczności i użyteczności oceniona została realizacja jednego zadania priorytetowego – funkcjonowania Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego.

3. Ogólna ocena Programu Współpracy

3.1. Rozpoznawalność Programu Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego wśród dolnośląskich organizacji

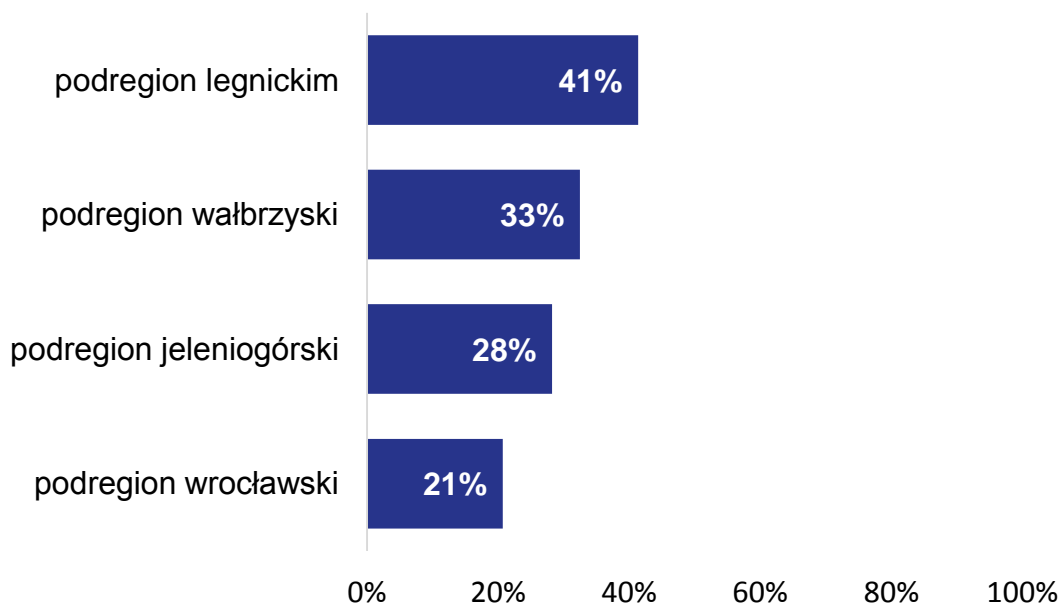
Zanim Program Współpracy został poddany ocenie dolnośląskich organizacji pozarządowych sprawdzono w jakim stopniu stowarzyszenia i fundacje z Dolnego Śląska znają zapisy tego dokumentu. Z badania ilościowego przeprowadzonego na próbie ok 400 organizacji mających doświadczenie współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego wynika, że ponad połowa badanych podmiotów (53%) w ogóle się z Programem nie zetknęła. Co czwarta organizacja (26%) deklaruje, że miała z nim styczność, a co piąta (21%) nie jest pewna, czy się z nim zetknęła czy nie. Powyższe dane pokazują więc, że Program Współpracy nie jest powszechnie rozpoznawanym dokumentem.

Wykres 4. Zetknięcie się z Programem Współpracy (N=411)

Znajomość Programu Współpracy nie jest taka sama w całym województwie. Najczęściej zetknęły się z nim organizacje podregionu legnickiego. Z kolei najmniej rozpoznawany jest on wśród organizacji podregionu wrocławskiego.

Wykres 5. Zetknięcie się z Programem Współpracy w podregionach województwa dolnośląskiego (N=411)

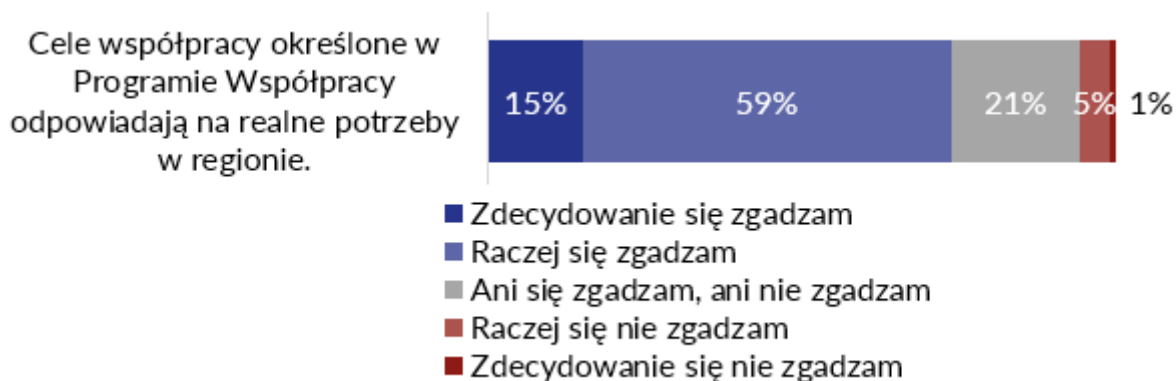
To, że Program Współpracy nie funkcjonuje w świadomości, zwłaszcza lokalnych organizacji, potwierdzają wywiady indywidualne i grupowe. Ok 40% rozmówców wytypowanych do indywidualnych wywiadów pogłębionych nie znała zapisów Programu współpracy. Przebieg wywiadów grupowych także świadczy o tym, że spora część liderów dolnośląskich organizacji nie znają zapisów Programu Współpracy.

3.2. Adekwatność Programu Współpracy

Adekwatność Programu współpracy rozumiemy jako stopień, w jakim zapisane w Programie Współpracy cele są postrzegane jako adekwatne do występujących w regionie potrzeb.

Niemal $\frac{3}{4}$ pytanym podmiotów (74% organizacji, które zadeklarowały w badaniu, że znają zapisy Programu Współpracy) twierdzi, że cele współpracy określone w dokumencie odpowiadają na realne potrzeby w regionie, co piąta organizacja (21%) nie ma zdania na ten temat, a tylko 6% uważa, że wyznaczone cele nie są adekwatne do istniejących potrzeb. Należy więc uznać, że cele Programu Współpracy są adekwatne do występujących w województwie potrzeb.

Wykres 6. Ocena celów Programu Współpracy jako odpowiadających na regionalne potrzeby (N=107)

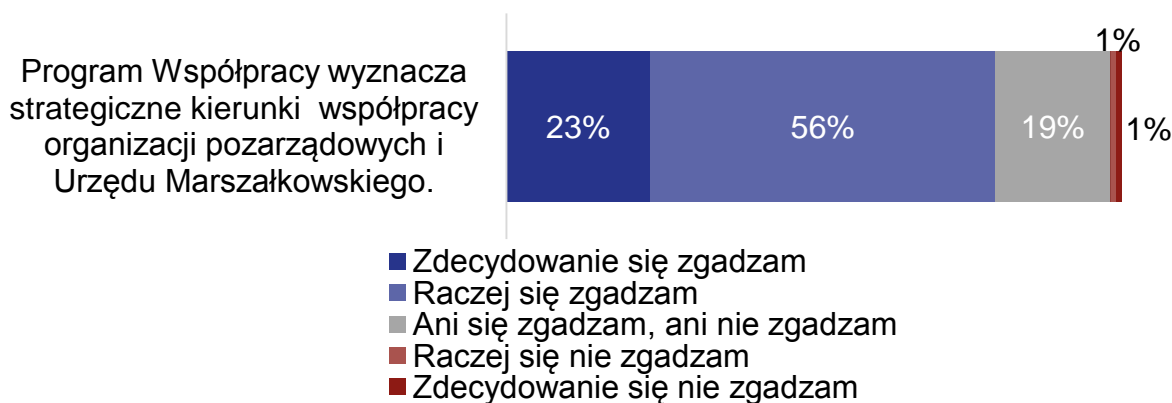

3.3. Skuteczność Programu Współpracy

Skuteczność Programu Współpracy rozumiemy jako stopień, w jakim dokument ten spełnia swoją funkcję, a więc wyznacza strategiczne kierunki współpracy między Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego a dolnośląskimi organizacjami pozarządowymi.

Z badania ilościowego wynika, że 79% organizacji, które zetknęły się z Programem Współpracy deklaruje, że dokument wyznacza strategiczne kierunki współpracy organizacji pozarządowych i Urzędu Marszałkowskiego. 19% organizacji nie ma na ten temat zdania, a tylko 2% uznaje, że dokument ten nie określa strategicznych kierunków współpracy.

Wykres 7. Ocena strategicznego charakteru Programu Współpracy (N=107)

Pomimo tak powszechnej zgody w badaniach ilościowych w kwestii kształtowania przez Program Współpracy strategicznych celów współpracy między UMWD i organizacjami, w wywiadach indywidualnych zdarzały się głosy poddające w wątpliwość strategiczny charakter Programu Współpracy jako całości. Jednocześnie organizacje miały świadomość trudności związanych z powstawaniem takiego dokumentu, z przeprowadzeniem partycypacyjnego procesu jego tworzenia czy czuwaniem nad jego spójnością z innymi dokumentami strategicznymi województwa, gdyż Program Współpracy jest jednym z elementów szerszej strategii Urzędu.

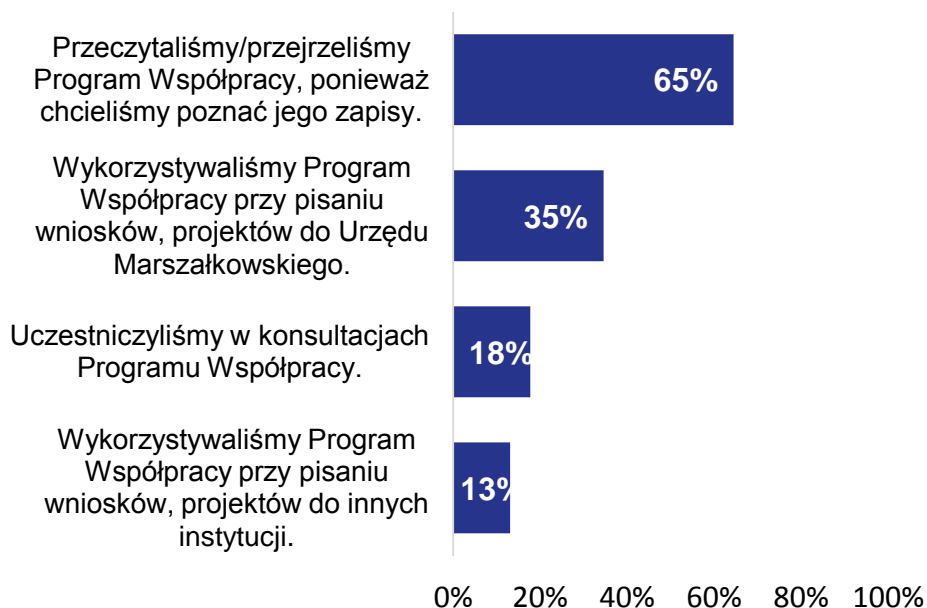
Oczywiście samorząd województwa ma strategię, też bardzo różne strategie. One są obarczone podobnymi trudnościami czy słabościami, jak w każdym innych urządach, które prowadzą tego procesy. (...) Sam Program współpracy nie jest mechanizmem, moim zdaniem, strategicznym (...). Częścią polityki społecznej Urzędu Marszałkowskiego jest też chociażby wieloletni plan rozwoju ekonomii społecznej. Tak całościowo bym na to patrzył. Wiem, że były starania, aby te wszystkie elementy do siebie pasowały. (...) Wiem, że ten proces był trudny i my sami mieliśmy jakieś kłopoty z przełożeniem tego, co zostało wypracowane dla ekonomii społecznej w elementy strategii. (...) Więc nie jest tak, że takiego myślenia w ogóle nie ma czy nikt tam nie pracuje, tylko to jest po prostu trudne. [IDI]

3.4. Użyteczność Programu Współpracy

Użyteczność Programu Współpracy rozumiemy jako stopień, w jakim dokument ten może zostać wykorzystany i okazać się przydatny organizacjom.

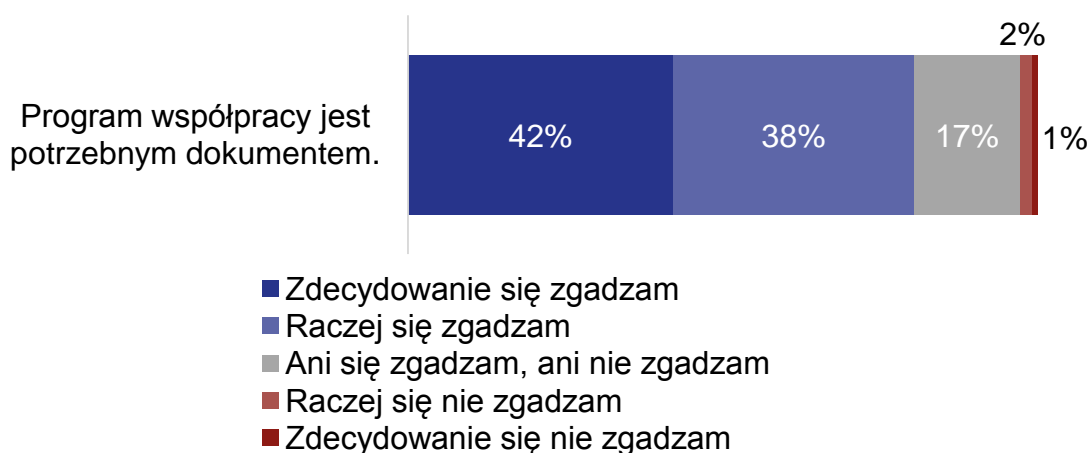
Aby dowiedzieć się, w jakich sytuacjach organizacje korzystają z Programu Współpracy, zapytaliśmy stowarzyszenia i fundacje, które zetknęły się z tym dokumentem, w jakich okolicznościach to się wydarzyło. Okazuje się, że najczęściej (65%) organizacje zapoznają się, nawet pobieżnie, z Programem Współpracy w celu ogólnej znajomości jego zapisów. Dużo rzadziej organizacje sięgają po Program, aby go wykorzystać przy aplikacji o wsparcie organizacji. 35% organizacji deklaruje, że wykorzystało Program przy pisaniu wniosku do Urzędu Marszałkowskiego, a 13% podczas procesu aplikacji do innych instytucji. Nieco mniej niż co piąta organizacja (18%) deklaruje, że zapoznała się z Programem aby wziąć udział w jego konsultacjach. Grupa ta (uczestnicząca w konsultacjach Programu współpracy) stanowi 5% wszystkich współpracujących z UMWD organizacji.

Wykres 8. Sytuacje, w których organizacje zetknęły się z Programem Współpracy (odpowiedzi organizacji, które miały styczność z tym dokumentem, N=107)

Niezależnie od okoliczności, w których organizacje zapoznały się z Programem Współpracy lub wykorzystywały jego treści, wszystkie podmioty znające jego zapisy zostały spytane o to, czy postrzegają go jako przydatny. 80% organizacji uważa Program Współpracy jest potrzebnym dokumentem, z kolei tylko 3% organizacji jest zdania, że jest on niepotrzebny. W tym zakresie ocena organizacji jest więc jednoznaczna – Program Współpracy spełnia kryterium użyteczności.

Wykres 9. Ocena Programu Współpracy jako potrzebnego dokumentu (N=107)

Jednocześnie część organizacji ma jednak wątpliwości, czy dokument ten jest bardziej potrzebny organizacjom, czy raczej urzędowi. Organizacje mają bowiem problem z przełożeniem zapisów Programu na praktykę własnego funkcjonowania, co przez niektórych jest związane z mało konkretnym charakterem dokumentu.

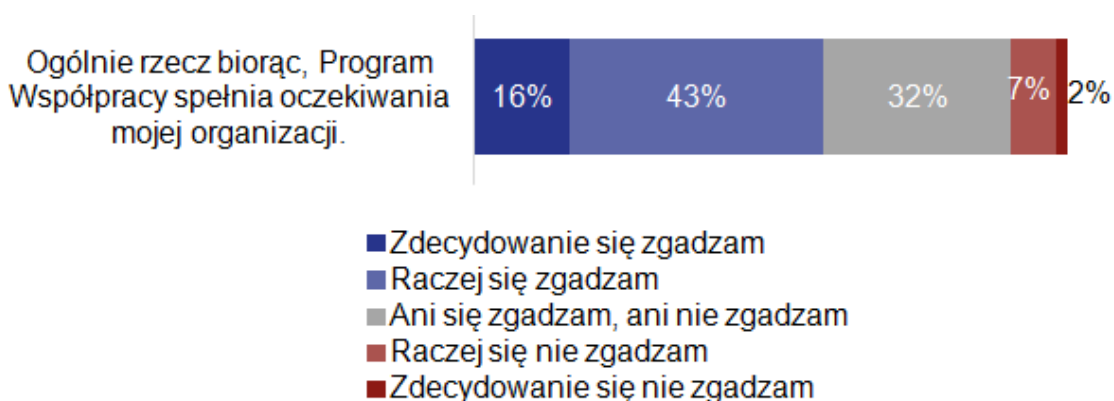
Z punktu widzenia urzędu na pewno sankcjonuje współpracę. [...] W moim odczuciu rozumiem, że on jest bardziej potrzebny samorządowi niż nam. Nie znam statystyk ile

organizacji odwołuje się do programu współpracy chcąc współpracować z samorządem województwa. Mam wrażenie, że jest to bliskie zeru. Natomiast na pewno jest to bardziej potrzebne samorządowi województwa, żeby określić kierunki na przykład ogłaszanych konkursów, realizacji na przykład różnego typu konferencji, seminariów, warsztatów czy też na przykład kształtowania modelu DPDK właśnie, czyli tych Doradczych Punktów Konsultacyjnych. [IDI]

Na co dzień nie [odczuwam przełożenia Programu na funkcjonowanie mojej organizacji – przyp. badacza], bo to jest dokument strategiczny, więc on wykreśla jakieś tam obszary tej współpracy i jest właśnie bardziej dokumentem urzędowym. W tym sensie, że reguluje tą współpracę tak jak urząd ma działać, żeby współpracować z organizacjami. I tyle. [IDI]

Zapewne ze względu na powyższe wątpliwości Program Współpracy rzadziej niż jako dokument generalnie potrzebny oceniany jest jako „spełniający oczekiwania mojej organizacji”. Także z tak sformułowaną opinią większość organizacji zdecydowanie lub raczej się zgadza – 59% stowarzyszeń i fundacji przyznaje, że Program Współpracy spełnił ich oczekiwania – jednak aż co trzecia organizacja (32%) nie ma w tej sprawie zdania, a 9% twierdzi, że raczej lub zdecydowanie się z nią nie zgadza.

Wykres 10. Ocena Programu Współpracy jako dokumentu spełniającego oczekiwania dolnośląskich organizacji (N=107)

Podsumowując, zdecydowana większość badanych organizacji ocenia Program Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na lata 2014–2017 jako adekwatny do istniejących potrzeb, skuteczny i użyteczny. Jednocześnie w wywiadach pogłębionych przedstawiciele dolnośląskich organizacji pozarządowych zgłosili do jego zapisów uwagi, które posłużyły do sformułowania rekomendacji zamieszczonych w ostatniej części niniejszego raportu.

4. Ocena form współpracy między UMWD a organizacjami pozarządowymi zapisanych w Programie Współpracy

Opisane w Programie Współpracy formy współpracy między UMWD a organizacjami pozarządowymi obejmują współpracę finansową, m.in. poprzez:

- zlecanie zadań w trybie konkursu ofert,
- zlecanie zadań w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a,

a także współpracę pozafinansową – taką jak m.in.:

- konsultowanie aktów normatywnych czy projektów programów, planów, strategii itd.,
- organizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwój podmiotów Programu i ich profesjonalizację (szkolenia, warsztaty itd.),
- tworzenie zespołów o charakterze opiniodawczym i doradczym,
- organizowanie konkursu na najlepszą organizację pozarządową „zDolne NGO”,
- prowadzenie wspólnych przedsięwzięć i rekomendowanie działań podejmowanych przez podmioty Programu,
- obejmowanie patronatem Marszałka Województwa Dolnośląskiego przedsięwzięć podmiotów Programu, popularyzowanie ich przez stronę internetową UMWD,
- informowanie przez stronę internetową UMWD o przedsięwzięciach ważnych dla podmiotów Programu.

To właśnie za pośrednictwem wyżej wymienionych form współpracy między dolnośląskimi organizacjami a Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego odbywa się realizacja zapisanych w Programie Współpracy priorytetowych zadań publicznych, dlatego na potrzeby ewaluacji Programu Współpracy zostały one ocenione pod względem kryterium adekwatności, skuteczności i użyteczności.

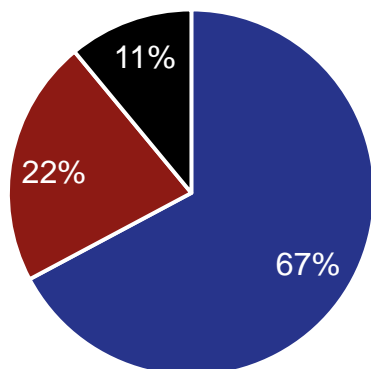
4.1. Współpraca finansowa

4.1.1. Rozpoznawalność i wykorzystanie dostępnych form współpracy finansowej

Finansowe wsparcie, jakiego udziela Urząd Marszałkowski, jest najbardziej rozpoznawaną przez organizacje formą współpracy. 89% dolnośląskich organizacji słyszało o otwartych konkursach ofert prowadzonych przez Urząd Marszałkowski. Nie oznacza to jednak, że wszystkie organizacje znające taką możliwość z niej korzystają. Dwie trzecie organizacji (67%) działających na Dolnym Śląsku deklaruje, że w latach 2014–2015 ubiegało się o dotację w ramach otwartych konkursów ofert. 22% organizacji, mimo że wiedziało o takiej możliwości wsparcia, nie podjęło próby aby z niej skorzystać.

Wśród organizacji, które ubiegały się o dotację w ramach otwartych konkursów ofert 79% ją otrzymało. Oznacza to, że wśród wszystkich przebadanych organizacji połowa (53%) otrzymała wsparcie finansowe w ramach otwartych konkursów ofert.

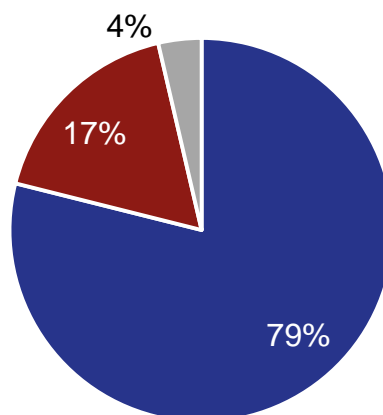
Wykres 11. Czy organizacja ubiegała się o dotacje w ramach otwartych konkursów ofert? (N=411)

- Tak
- Nie
- Nie słyszeliśmy o tej formie współpracy

Wykres 12. Czy organizacja otrzymała dotację w otwartych konkursach ofert? (N=275)

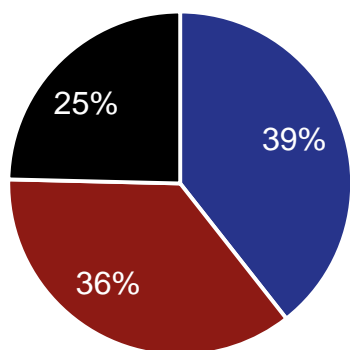
(pytanie zadawane organizacjom, które ubiegały się o dotacje)

- Tak
- Nie
- Nie pamiętam, nie wiem

Inną możliwością uzyskania wsparcia finansowego od Urzędu Marszałkowskiego jest ubieganie się o dofinansowanie w trybie pozakonkursowym, zgodnie z artykułem 19a UoDPPioW. Na podstawie tego artykułu organizacje mogą złożyć ofertę realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert. Nie wszystkie organizacje wiedzą jednak o takiej możliwości wsparcia – 25% organizacji w ogóle się z nią nie zetknęło. Kolejne 36% organizacji o niej wiedziało, ale w latach 2014–2015 nie starało się o finansowanie za jej pośrednictwem. Spośród 39% organizacji, które w latach 2014–2015 starało się o wsparcie w ramach trybu pozakonkursowego 63% przynajmniej raz otrzymało dotację. Oznacza to, że wśród wszystkich dolnośląskich organizacji współpracujących z UMWD w latach 2014–2015 co czwarta (25%) otrzymała dotację w trybie tzw. art. 19a.

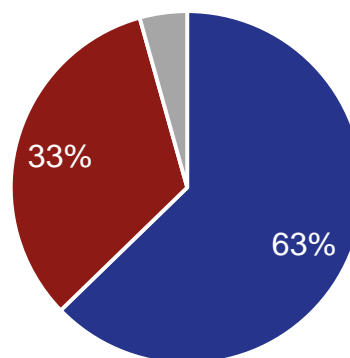
Wykres 13. Czy organizacja ubiegała się o dotację w ramach trybu pozakonkursowego, tzw. art. 19a? (N=411)

- Tak
- Nie
- Nie słyszeliśmy o tej formie współpracy

Wykres 14. Czy organizacja otrzymała dotację w ramach trybu pozakonkursowego, tzw. art. 19a? (N=161)

(pytanie zadawane organizacjom, które ubiegały się o dotacje)

- Tak
- Nie
- Nie pamiętam, nie wiem

Wśród 8% organizacji, które w latach 2014–2015 nie starały się o dofinansowanie ani w trybie konkursowym, ani pozakonkursowym, najczęstszym powodem zaniechania tych działań był brak wiary w możliwość uzyskania dofinansowania, takie wyjaśnienie podało blisko połowa tych organizacji, a mniej więcej co czwarta stwierdziła, że nie ma dla niej odpowiednich konkursów lub też nie wie, w jaki sposób mogłaby się ubiegać o dofinansowanie. Znacznie rzadziej przedstawiciele organizacji uznawały proces ubiegania się o dofinansowanie w Urzędzie Marszałkowskim za zbyt czasochłonny i skomplikowany bądź też twierdziły, że brakuje im wiedzy na temat możliwości uzyskania takiego wsparcia od Urzędu.

4.1.2. Adekwatność współpracy finansowej

W ramach oceny adekwatności współpracy finansowej między dolnośląskimi organizacjami pozarządowymi a UMWD podjęto próbę sprawdzenia, na ile szczegółowe cele Programu Współpracy są brane pod uwagę w realizacji tych form współpracy. Sformułowane w Programie cele szczegółowe, które wydają się szczególnie istotne w kontekście współpracy finansowej, to:

Cel 1. Efektywne zarządzanie rozwojem regionu przez partnerstwo i współpracę.

Cel 4. Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w regionie poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych, w tym tworzenie

i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań służących rozwijaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Cel 6. Poprawa jakości życia mieszkańców Województwa poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych oraz zwiększanie efektywności wykorzystania środków publicznych.

Aby jednak nie bazować wyłącznie na opiniach organizacji pozostających na dużym poziomie ogólności podjęto próbę zoperacjonalizowania ww. celów w sposób bezpośrednio związany z praktyką współpracy finansowej.

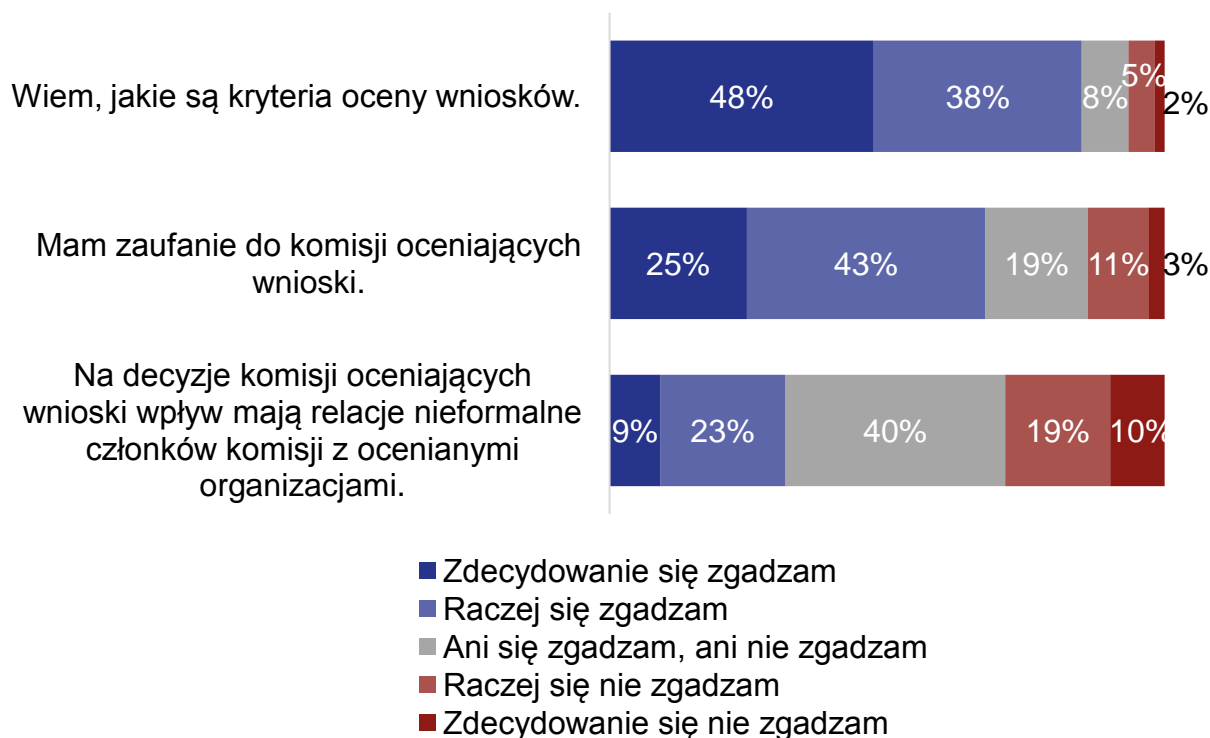
Odnośnie celu 1. Efektywne zarządzanie rozwojem regionu przez partnerstwo i współpracę oraz celu 6. Poprawa jakości życia mieszkańców województwa poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych oraz zwiększanie efektywności wykorzystania środków publicznych

Na potrzeby badania uznano, że w obszarze współpracy finansowej realizacją 1. i 6. celu szczegółowego zapisanego w Programie Współpracy jest zlecenie organizacjom realizacji zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert, których zasady są czytelne, transparentne i znane organizacjom. Dlatego badane organizacje startujące w otwartych konkursach ofert, bez względu na rezultat swoich starań, zostały poproszone o wyrażenie opinii na temat procesu konkursowego.

Zdecydowanie najlepsze zdanie organizacje mają na temat jasności kryteriów oceny wniosków. 87% organizacji twierdzi, że te kryteria są im znane, przy czym niemal połowa organizacji (48%) jest o tym przekonana w stopniu zdecydowanym. Natomiast 7% organizacji wskazuje, że te kryteria są im obce.

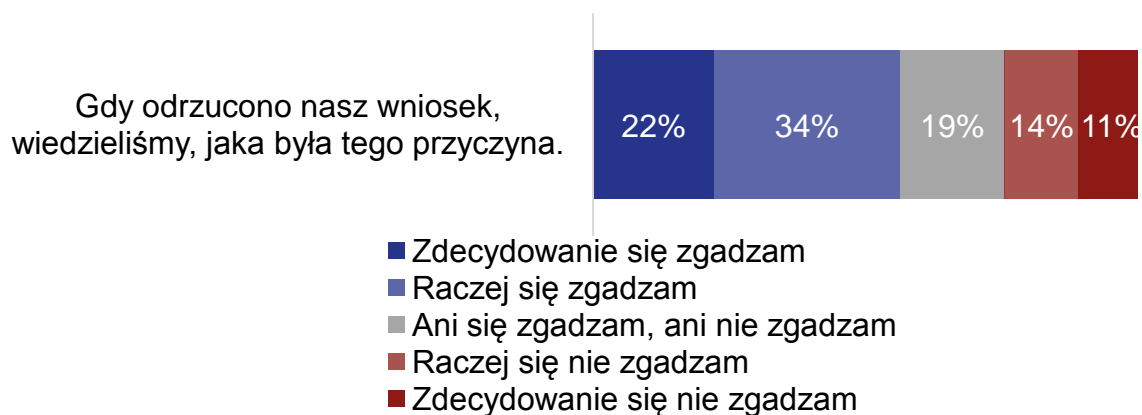
Mimo jasności kryteriów oceny wniosków, nie wszyscy przedstawiciele organizacji mają zaufanie do komisji oceniających wnioski. W sposób zdecydowany zaufanie deklaruje co czwarta organizacja (25%) starająca się o dotację, a kolejnych 43% raczej im ufa. Z kolei 14% organizacji twierdzi, że nie ma zaufania do komisji konkursowych. Jednocześnie, ponad dwa razy więcej organizacji (32% stowarzyszeń i fundacji starających się w latach 2014–2015 o dotację) uważa, że na decyzję komisji oceniającej wnioski mają wpływ nieformalne relacje członków komisji z ocenianymi organizacjami. Nie zgadza się z taką opinią 29% organizacji, a aż 40% nie umie się do niej odnieść.

Wykres 16. Opinie organizacji na temat oceny wniosków w ramach otwartych konkursów ofert (odpowiedzi organizacji starających się o dotację, N=275)

Mniejszą jasność niż na temat kryteriów oceny wniosków mają dolnośląskie organizacje odnośnie przyczyn negatywnej decyzji komisji, czyli znajomość przyczyny odrzucenia wniosku. Co prawda większość (56%) organizacji startujących w konkursach dotacyjnych stwierdziła, że wiedziała, z jakiej przyczyny ich wniosek nie uzyskał dofinansowania, jednak 25% organizacji zadeklarowało, że nie zna przyczyny odrzucenia ich wniosku.

Wykres 17. Opinie organizacji na temat przyczyny odrzucenia wniosków w ramach otwartych konkursów ofert (odpowiedzi organizacji starających się o dotację, N=275)

W wywiadach indywidualnych reprezentanci organizacji przyznawali, że istnieje problem dotarcia do informacji nt powodów nieuzyskania dofinansowania, nawet po przesłaniu do

Urzędu Marszałkowskiego pisma z prośbą o informację na temat przyczyn odrzucenia wniosku.

Nie możemy się dowiedzieć, gdzie popełniamy błędy w ofertach i za co te oferty dostają niższą punktację. [...] Dwukrotnie zwracaliśmy się z pismem. [IDI]

W fokusach niewiedza na temat przyczyn, dla których oferta organizacji nie zyskała dofinansowania wskazywana była jako duża bolączka (kwestia ta jest jednak zależna od wydziału Urzędu Marszałkowskiego – są takie jednostki organizacyjne, które cieszą się dobrą opinią w tym zakresie, jak np. Wydział Sportu, Rekreacji i Turystyki). I chociaż zdarzały się organizacje, które nie były zainteresowane poznawaniem szczegółowych przyczyn odrzucenia ich wniosków, to jednak w większości przeważały głosy wskazujące, że takie działanie ma walor edukacyjny.

Wydaje mi się też bardzo ważne, jeśli odrzucamy wniosek, to niech ten wnioskodawca wie dlaczego. [FGI]

Ludzie piszą po raz pierwszy, potem się zniechęcają, potem ja gdzieś tam jadę i oni mówią, że już się tak zniechęcili, że więcej nie napiszą. Ale wystarczyłoby poinformować dlaczego wniosek został odrzucony po to, żeby ta organizacja już takich błędów nie popełniała. [FGI]

Na moim przykładzie mogę powiedzieć, że otrzymałem informację. [...] Pisemną informację, jakie błędy zawierał wniosek. [...] Właśnie i w sporcie. To jest ta różnica. A w pozostałych wydziałach nie ma informacji. [FGI]

Organizacje zostały też poproszone o ocenę przejrzystości procedury dofinansowania realizacji zadań publicznych w ramach trybu pozakonkursowego (opinię na ten temat wyraziły wszystkie organizacje, które ubiegały się o dotację w ramach tego trybu, bez względu na wynik tych starań). 71% organizacji twierdzi, że zna kryteria oceny wniosków, a 27% ich nie zna. Przypomnijmy, że w przypadku trybu konkursowego znajomość kryteriów oceny wniosków wyrażało 85% organizacji, a tylko 7% nie miało wiedzy na ich temat. Kryteria przyznawania dotacji w trybie pozakonkursowym są więc dla organizacji mniej jasne i znajome. Trudność w zrozumieniu zasad, wokół których są zorganizowane dotacje w trybie art. 19a potwierdzają wypowiedzi przedstawicieli sektora pozarządowego.

Z tym trybem to też się zastanawiam, jak to w ogóle wygląda. Dzisiaj na przykład jest ogłoszone, że są pieniądze – na przykład jest 9-tego. A nagle 10-tego 15 ofert już wpłynęło do urzędu. Trochę mnie to dziwi, bo napisanie tego projektu to nie jest chwila. [IDI]

Także znajomość przyczyn nieprzyznania dotacji w ramach trybu pozakonkursowego wypada gorzej niż w przypadku trybu konkursowego. 46% organizacji starających się o wsparcie z tytułu art. 19a twierdzi, że wie, jaka była przyczyna odrzucenia ich wniosku, podczas gdy odmiennego zdania jest 29% organizacji (w odniesieniu do trybu konkursowego znajomość przyczyn deklarowało 56% organizacji, a 25% brak takiej wiedzy).

Wykres 18. Opinie organizacji na temat trybu pozakonkursowego (odpowiedzi organizacji starających się o dotację, N=161)

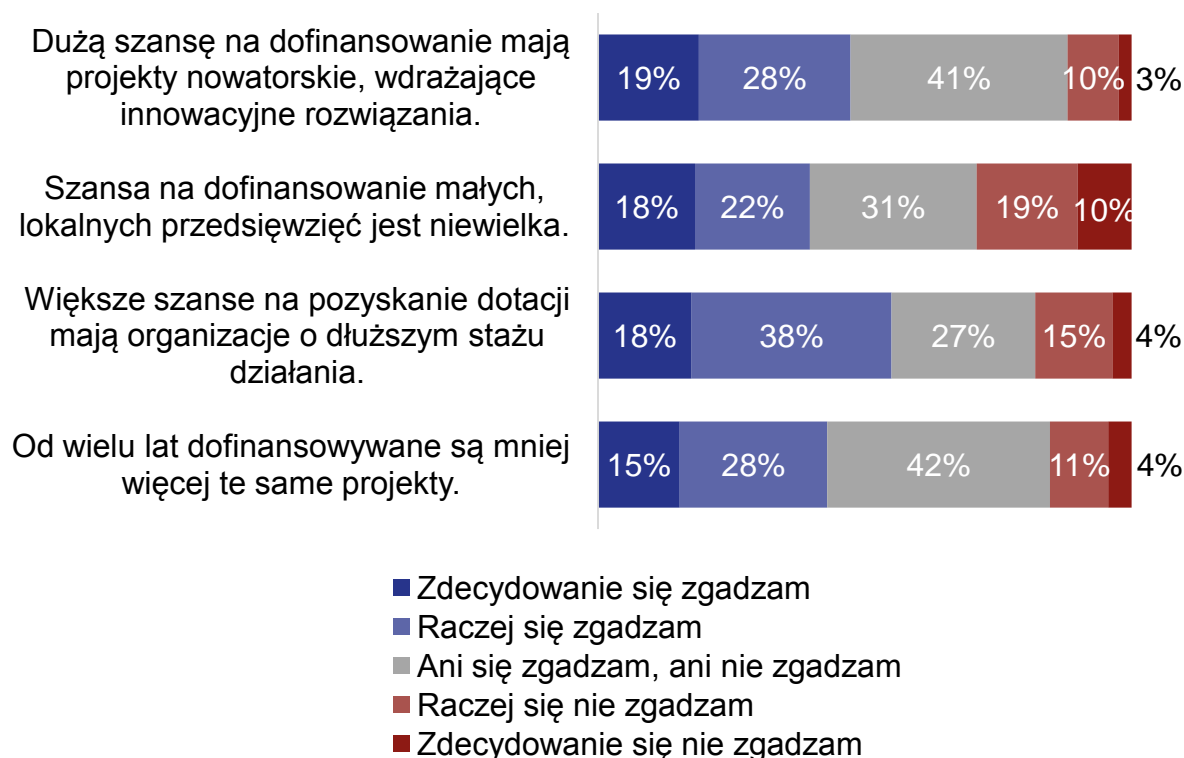

Odnosnie celu 4. Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w regionie poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych, w tym tworzenie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań służących rozwijaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Spytano organizacje o ich opinie na temat tego, jaką szansę na dofinansowanie w ramach konkursów ofert organizowanych przez UMWD mają różnego typu inicjatywy, m.in. innowacyjne, lokalne, czy prowadzone przez podmioty młode, o niewielkim doświadczeniu.

Można zauważyć znaczną niespójność w opiniach dotyczących tego, jakie projekty i organizacje mogą z większym prawdopodobieństwem liczyć na dofinansowywanie. 47% organizacji jest zdania, że dużą szansę na dotację mają projekty nowatorskie, wdrażające innowacyjne rozwiązania. Z drugiej strony 43% organizacji twierdzi, że od lat dofinansowywane są mniej więcej te same projekty. W opinii 57% organizacji większe szanse na pozyskanie dotacji mają organizacje o dłuższym stażu działania. Z kolei 40% organizacji wyraża zdanie, że szansa na dofinansowanie małych, lokalnych przedsięwzięć jest niewielka.

Wykres 19. Opinie organizacji na temat organizacji i projektów dotowanych w ramach otwartych konkursów ofert (odpowiedzi organizacji starających się o dotację, N=275)

Na podstawie powyższych wyników, a także informacji zebranych w badaniach jakościowych można przyjąć, że organizacje doceniają szerokość i różnorodność oferty wsparcia, jaką Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego ma dla sektora pozarządowego. Świadczyć może o tym poniższa wypowiedź.

Bardziej chodziło o to wsparcie, które jest kierowane, że ono jest naprawdę bogate. Tutaj czy departament organizacji pozarządowych, czy departament rolnictwa to tutaj organizacja, która już wejdzie w te tryb to może korzystać. Uważam, że w porównaniu do innych województw naprawdę to jest na odpowiednim poziomie wsparcia. [...] To wsparcie jest szerokie po prostu. Jeżeli ktoś już chce korzystać to ma szansę. [IDI]

Szansę otrzymania dotacji w ramach trybu pozakonkursowego na działania innowacyjne czy realizowane przez małe, lokalne organizacje są oceniane podobnie, co w przypadku trybu konkursowego. W odczuciu 48% organizacji dużą szansę na uzyskanie dotacji w ramach tzw. trybu 19a mają projekty innowacyjne, nowatorskie. Z kolei małe, lokalne przedsięwzięcia mają szansę na uzyskanie dofinansowania w trybie pozakonkursowym według 37% organizacji, a 25% organizacji jest przeciwnego zdania.

Wykres 20. Opinie organizacji na temat trybu pozakonkursowego (odpowiedzi organizacji starających się o dotację, N=161)

4.1.3. Skuteczność współpracy finansowej

Oceniając skuteczność współpracy finansowej należy z jednej strony zwrócić uwagę na dużą rozpoznawalność tej formy współpracy i powszechne jej wykorzystanie. W szczególności dotyczy to zlecenia realizacji zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert – 89% organizacji słyszało o takiej możliwości, 69% ubiegało się o dofinansowanie, a ponad połowa (53%) co najmniej raz realizowało zadanie publiczne dzięki finansowaniu lub dofinansowaniu udzielonemu przez UMWD w rezultacie wyboru ich oferty w otwartym konkursie.

Na skuteczność tej formy współpracy finansowej może także wpływać to, na ile poszczególne elementy procesu konkursowego są dla organizacji pozarządowych kłopotliwe, a więc postrzegane jako łatwe lub trudne. Dlatego organizacje, dla których starania o dotację zakończyły się sukcesem, zostały zapytane o ocenę poszczególnych etapów procesu konkursowego. Jako najłatwiejszy i najbardziej przystępny z perspektywy organizacji został uznany etap realizacji zadania i bieżący kontakt z Urzędem Marszałkowskim w jego trakcie. 80% organizacji przyznało, że jest to łatwe. Przeciwnie zdanie wyraża 6% organizacji.

Z kolei etap przygotowywania wniosku został oceniony jako nieco trudniejszy – co czwarta organizacja (26%) oceniła go jako raczej lub zdecydowanie trudny, choć jednocześnie dla ponad połowy (53%) organizacji etap aplikacji był łatwy.

W wywiadach pogłębionych często podnoszoną trudnością jest fakt formalnej dyskwalifikacji wniosku z powodu niewielkiego nawet błędu. Przedstawiciele organizacji nazywają tę praktykę *nadmiernym formalizmem* i interpretują ją w ten sposób, że błąd formalny jest łatwiejszy w uzasadnieniu niż merytoryczny. Zgodnie z tą logiką odrzucenie wniosku na etapie formalnych jest dla Urzędu niejako łatwiejsze i bezpieczniejsze, niż argumentowanie

nieprzyznania dotacji odwołujące się do kryteriów merytorycznych, które z natury są bardziej subiektywne.

Wnioski są sprawdzane bardzo dokładnie, bo dużo łatwiej się wytłumaczyć urzędnikowi, że z przyczyn formalnych, bo ktoś nie dokonał jakiegoś wykreślenia. W Urzędzie Miasta i w Urzędzie Marszałkowskim jest to dla nich dużo łatwiejsze, mniej wymaga gimnastykowania się z wykazaniem, dlaczego ktoś nie otrzymał dotacji. [...] to są urzędnicy, którzy mają pewien wykaz i on ocenia zerojedynkowo – jest spełnione, nie jest spełnione, dziękuję. Dzięki temu pewna ilość wniosków jest odrzucana. No i zostaje mniej wniosków do rozpatrzenia. [IDI]

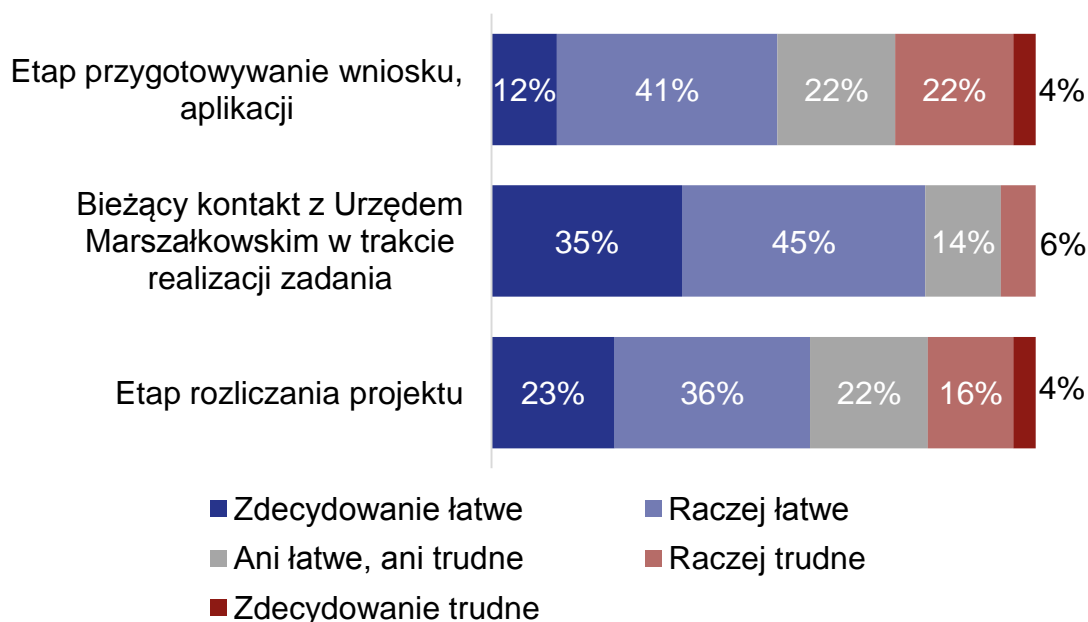
Z drugiej strony można się spotkać ze zdaniem odmiennym, świadczącym o dużej otwartości Urzędu Marszałkowskiego na pomoc organizacjom przy przygotowywaniu ofert.

W ramach konkursu to jest rzeczowa współpraca, bo gdy mamy jakieś wątpliwości odnośnie oferty albo dotyczy to poprawy tej oferty to natychmiast tam jest reakcja po prostu i jest od razu informacja telefoniczna, mailowa i to na bieżąco jest poprawiane, realizowane. Tutaj pod względem współpracy z pracownikami to wzorowa. [IDI]

Etap, z którym organizacje pozarządowe generalnie często mają trudność, a więc rozliczanie projektu, był przez większość badanych oceniany jako mało kłopotliwy. Z badania ilościowego wynika, że rozliczanie projektu jako łatwe wspomina 59% organizacji, natomiast różnego rodzaju trudności dostrzegło w nim 20% organizacji.

W badaniach jakościowych ponownie można się było spotkać ze skrajnie zróżnicowanymi opiniami. Część badanych przedstawiała współpracę z UMWD na etapie realizacji projektu jako bardzo trudną i zarzucała im zbyt sztywne podejście i przesadny formalizm, inni podkreślali dużą życzliwość i chęć pomocy.

Wykres 21. Ocena łatwości/trudności poszczególnych etapów procesu konkursowego (odpowiedzi organizacji, które otrzymały dotację w konkursie, N=217)

Poziom znajomości i wykorzystania przez organizacje pozarządowe możliwości ubiegania się o dotację w trybie pozakonkursowym był niższy, niż w przypadku trybu konkursowego, ale w dalszym ciągu stosunkowo wysoki – 75% stowarzyszeń i fundacji o nim słyszało, 39% w latach 2014–2015 aplikowało o środki, a 25% je otrzymało.

Na podstawie wywiadów można wnioskować, że środki dostępne w ramach tzw. art. 19a traktowane są jako uzupełnienie dla otwartych konkursów ofert, pewnego rodzaju „środki awaryjne”. Świadczą o tym wypowiedzi wskazujące, że łatwiej jest tego typu wsparcie uzyskać pod koniec roku, kiedy Urząd Marszałkowski i jego poszczególne wydziały po prostu muszą te pieniądze wydać. W takiej sytuacji, zdaniem niektórych badanych przedstawicieli organizacji pozarządowych, wsparcie otrzymują projekty niekoniecznie najlepsze merytorycznie, ale te, które zostały złożone najwcześniej – decyduje bowiem niekiedy (zdaniem badanych) po prostu kolejność wpływu. Pieniądze przyznawane w ramach art. 19a odpowiadają, zdaniem badanych, za zidentyfikowaną w badaniu ilościowym opinię, że małe projekty mają szansę na uzyskanie dofinansowania.

Te małe przedsięwzięcia to nieduże zadania publiczne, ale z 19A. [...] Większa jest możliwość dostania dofinansowania pod koniec roku [...], gdy muszą wydać te pieniądze, niż na początku roku, gdzie wszyscy się rzucają na poszczególne przedsięwzięcia. [FGI]

Wybór wniosków z artykułu 19A – tak naprawdę, jeśli przejdzie ocenę formalną, to on od razu idzie do dofinansowania póki są pieniądze. Więc też ta ocena merytoryczna, jeśli zarząd podejmuje decyzję, a wpływają na początku nawet wnioski słabsze merytorycznie, potem wpływają lepsze. To i tak przechodzą te pierwsze. Potem pozostałe już się nie załapują. Uważam, że jest naprawdę duża potrzeba i konieczność zrobienia porządku z 19A. [FGI]

Jednocześnie w trakcie wywiadów fokusowych dyskutowana była celowość utrzymywania wsparcia małych projektów przez Urząd Marszałkowski. Zdaniem niektórych badanych Urząd powinien zajmować się zadaniami publicznymi dotyczącymi województwa, realizacją szerszej strategii, a finansowanie małych projektów w pewnym zakresie oznacza wchodzenie w obszar zarezerwowany dla samorządu lokalnego.

To, co pojawia się w dyskusjach między Urzędem Marszałkowskim a Radą i w ogóle organizacjami pozarządowymi, co ma być finansowane. Dlaczego Urząd Marszałkowski ma finansować działania z poziomu gminnego, jeśli one dotyczą lokalnego środowiska? [FGI]

Na razie jest tak, że przechodzą zadania bardzo lokalne nieraz, finansowane przez Urząd Marszałkowski. Jaki to ma związek i wpływ na cały region? Tak naprawdę program współpracy organizacji pozarządowych z samorządem powinien sprzyjać i wspierać wdrażanie strategii rozwoju województwa i wszystkich programów sektorowych. Jak wspieramy działania lokalne, to nie wiem, jaki to ma wpływ na te polityki publiczne poziomu województwa. Pewnie to też jest kwestia do wyjaśnienia. [FGI]

4.1.4. Użyteczność współpracy finansowej

To, że współpraca finansowa z samorządem województwa dolnośląskiego jest z punktu widzenia organizacji pozarządowych użyteczna znajduje potwierdzenie w dużym zainteresowaniu, jakim cieszy się uczestnictwo w otwartych konkursach ofert. Jednocześnie organizacje wskazują na wiele kwestii zmniejszających użyteczność tej formy współpracy. Trzeba jednak pamiętać, że odwoływanie się do opinii organizacji w tej kwestii jest trudne ze względu na duże oczekiwania wobec urzędu, jakie mają stowarzyszenia i fundacje w obszarze współpracy finansowej, a także wysoki poziom rozczarowania pojawiający się w sytuacji, kiedy oczekiwania te nie zostają spełnione. Jest to związane z bardzo słabą sytuacją finansową organizacji pozarządowych (dotyczy to zarówno organizacji z Dolnego Śląska, jak i całej Polski), która utrudnia organizacjom realizację działań wynikających z ich misji i założonych celów.

O wysokim poziomie oczekiwań związanych ze współpracą finansową, świadczy fakt że listę problemów, które generalnie dolnośląskie organizacje pozarządowe odczuwają w obszarze współpracy z UMWD, otwierają dwie trudności mocno związane ze współpracą finansową. Co druga organizacja (53%) narzeka na „brak wystarczających środków finansowych”, zaś co trzecia (32%) twierdzi, że utrudniają „skomplikowane formalności, wymogi formalno-prawne”. Obydwie te kwestie na pewno stanowią barierę dla organizacji pozarządowych, jednak czasami świadczyć mogą o nieznajomości ram działania Urzędu Marszałkowskiego, a także braku świadomości na temat istniejących ograniczeń budżetowych.

Dla organizacji konsekwencje faktu, że Urząd Marszałkowski musi poruszać się w obrębie obowiązujących ram prawnych i zgodnie z procedurami (w przypadku UMWD są to procedury ISO), nie zawsze są zrozumiałe i łatwe do zaakceptowania. Przedstawiciele organizacji w procedurach obowiązujących w urzędzie widzą dodatkowe obowiązki i formalności. Dlatego część zgłaszanych w badaniu problemów należy raczej traktować jako wyraz niezaspokojonych potrzeb i frustracji organizacji, które w poszukiwaniu środków finansowych muszą się dostosowywać do reguł działania podmiotów rządzących się inną logiką i posiadających inne (zazwyczaj większe) zasoby. To dostosowanie często wymaga od partnerów pozarządowych dużo wysiłku (z ich perspektywy niepotrzebnego).

Najczęściej wymienianym problemem, identyfikowanym przez organizacje w ramach systemu otwartych konkursów ofert jest niemożność pozyskania środków na stałe działania organizacji. Taką trudność dostrzega 63% organizacji. Wydaje się, że tak wysoki odsetek wskazań na ten problem wiąże się raczej z powszechnie występującą potrzebą znalezienia finansowania na stałe koszty organizacji, niż realnym oczekiwaniem, iż Urząd Marszałkowski ma zacząć je finansować.

Z kolei 46% organizacji narzeka na niemożność pozyskania środków na konieczną organizacjom infrastrukturę. Problem finansowania działań związanych z codziennym funkcjonowaniem organizacji był często podnoszony w trakcie rozmów indywidualnych z przedstawicielami organizacji.

W trakcie wywiadów grupowych przedstawiciele organizacji pozarządowych zgodnie wskazywali na to, że dotacje trudno nazwać wsparciem finansowym. Otrzymywane z Urzędu pieniądze muszą być bowiem przeznaczone na realizację danego zadania publicznego lub

projektu i tylko w małym stopniu mogą być one przeznaczone na wzmocnienie samej organizacji (np. ustabilizowanie personelu, pokrycie kosztów administracyjnych itp.). Dodatkowo, organizacje poprzez konieczność wykazania wkładu własnego niekiedy muszą dokładać pieniądze do realizacji zadania lub projektu.

Nie ma możliwości, żeby organizacja poprawiła swoją sytuację finansową organizacji na skutek realizowania zadania publicznego. Nie, bo nam nic z tego zadania nie zostaje. [FGI]

Gdybyśmy mieli, tak jak jest na przykład z FIO, że są pieniądze na obsługę projektu, to by się poprawiła sytuacja finansowa organizacji. [FGI]

Co czwarta organizacja (25%) wskazywała na trudność w znalezieniu informacji o aktualnych konkursach. Przedstawiciele organizacji, z którymi przeprowadzono wywiady skarżyli się na nieczytelność strony internetowej Urzędu.

Nieprzejrzystość. Dokładnie, to jest dobre słowo – nieprzejrzystość. Przejrzystość jest dla tych urzędników, którzy pracują [...], ale laik, który tam wchodzi to on ma takie oczy, gdzie się tam dotknąć. [IDI]

Szczególna trudność w znalezieniu informacji była opisywana w kontekście dotacji w trybie pozakonkursowym. Niejasne jest miejsce, w którym zamieszczane są informacje na temat środków, o które organizacje mogą ubiegać się w tzw. trybie 19a UoDPPioW.

Ta strona jest czasami trochę nieczytelna. Powinno to być takie troszeczkę usystematyzowane. Skoro jest tryb pozakonkursowy to powinno być... A raz tu się pojawia, raz tu. Raz w konkursach, a raz w aktualnościach i ogłoszeniach. Nie do końca wiadomo. Ja staram się wchodzić wszędzie. [IDI]

Z kolei 13% organizacji widzi trudność w niejasnym harmonogramie konkursów. Przedstawiciele organizacji wspominali również o opóźnieniach w ogłaszaniu konkursów względem harmonogramu. W takich przypadkach organizacjom trudno zorientować się, kiedy konkurs faktycznie zostanie ogłoszony. Problemem jest też rozstrzygnięcie konkursów pod koniec roku. W rezultacie organizacje mają bardzo mało czasu na realizację dotowanych działań.

Mam wrażenie, że urząd tak działa – pewnie z racji niewydolności – że są konkursy ogłaszane bardzo późno. Na przykład w tym roku konkurs był ogłoszony w sierpniu, rozstrzygnięcie konkursu – koniec września. A działania trzeba zrobić do końca roku. [IDI]

Podobny odsetek (12%) twierdzi, iż nie dostrzega żadnych problemów z systemem konkursowym.

Wykres 22. Problemy związane z funkcjonowaniem systemu dotacyjnego (odpowiedzi organizacji starających się o dotację, N=275)

4.2. Współpraca pozafinansowa

4.2.1. Rozpoznawalność i wykorzystanie form współpracy pozafinansowej

W ramach przeprowadzonych badań ilościowych dolnośląskie organizacje były pytane o znajomość i korzystanie z pięciu form współpracy pozafinansowej:

- możliwość otrzymania patronatu Marszałka Województwa Dolnośląskiego,
- udział w konsultacjach dokumentów, aktów prawnych organizowanych przez Urząd Marszałkowski
- funkcjonowanie Dolnośląskich Punktów Konsultacyjno-Doradczych w ramach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego,
- konkurs „zDolne NGO”,
- funkcjonowanie Dolnośląskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego oraz innych grup roboczych czy doradczych, opiniodawczych.

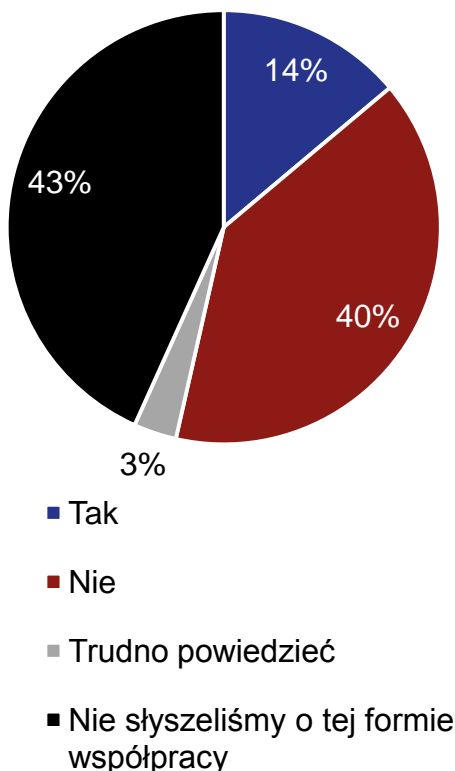
Kwestie dotyczące Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego zostaną szczegółowo omówione w rozdziale 5., zaś w tej części raportu przedstawione zostaną dane na temat 1) uczestnictwa w konsultacjach aktów normatywnych czy projektów programów, planów, strategii itd.; 2) tworzenia zespołów o charakterze opiniodawczym i doradczym; 3) konkursu na najlepszą organizację pozarządową „zDolneNGO”; 4) patronatów Marszałka Województwa Dolnośląskiego przedsięwzięć organizowanych przez stowarzyszenia i fundacje, a także zagadnień związanych z innymi formami merytorycznego wsparcia

organizacji pozarządowych oferowanymi przez UMWD oraz przepływem informacji między UMWD a podmiotami sektora pozarządowego.

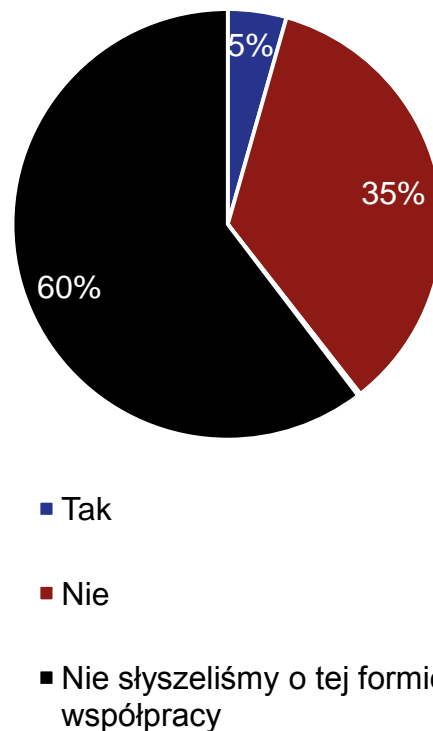
Z danych zebranych w badaniu wynika, że pozafinansowe formy współpracy są dużo słabiej rozpoznawane i rzadziej praktykowane niż podstawowe formy współpracy finansowej, takie jak otwarte konkursy ofert czy przyznawania dotacji w trybie pozakonkursowym (tzw. art. 19a).

O konsultacjach dokumentów czy aktów prawnych organizowanych przez UMWD słyszało 57% organizacji współpracujących z urzędem, zaś o istnieniu grup roboczych, doradczych czy konsultacyjnych działających przy UMWD 40% stowarzyszeń i fundacji. Także poziom uczestnictwa w tych dwóch formach współpracy jest niski – uczestnictwo w konsultacjach deklaruje 14% organizacji, a w ciałach doradczych lub konsultacyjnych 5%. Trzeba jednocześnie zaznaczyć, że są to praktyki wymagające od stowarzyszeń i fundacji zaangażowania nieprzekładającego się wprost i bezpośrednio na ich codzienną aktywność, dlatego często organizacje zdając sobie sprawę z potencjalnej możliwości uczestniczenia w tych formach współpracy, jej nie podejmują (więcej o powodach niebrania udziału w konsultacjach w części 4.2.3).

Wykres 23. Czy Państwa organizacja uczestniczyła w konsultacjach dokumentów, aktów prawnych organizowanych przez UMWD, np. konsultacjach Programu Współpracy?

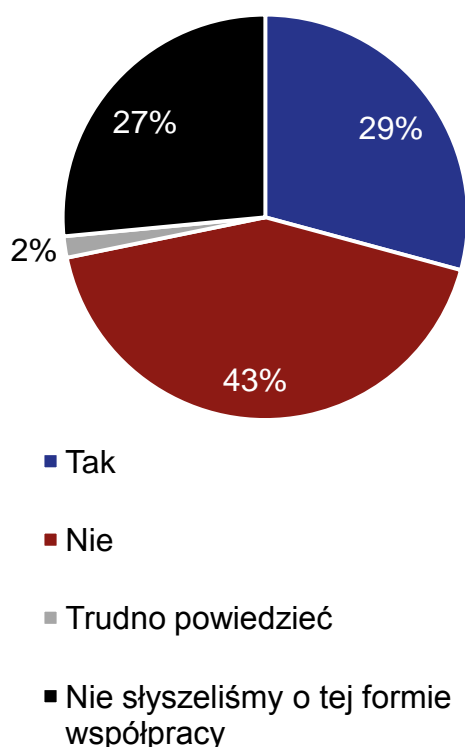
Wykres 24. Czy przedstawiciele Państwa organizacji zasiadają w grupach roboczych, doradczych, konsultacyjnych działających przy UMWD, np. Dolnośląskiej Radzie Działalności Pożytku Publicznego?

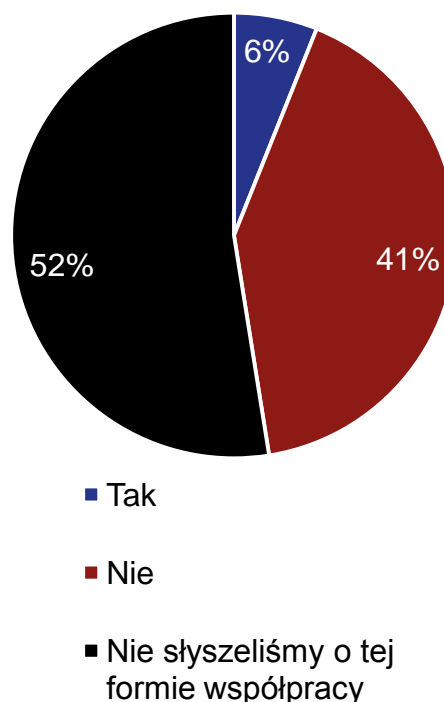
Dwie pozostałe formy współpracy, o których znajomość i praktykowanie organizacje zostały wprost spytane w badaniu ilościowym, wymagają od stowarzyszeń i fundacji mniej dodatkowej aktywności, a korzyści z nich płynące są bezpośrednio związane funkcjonowaniem organizacji (służą zwiększeniu rangi organizowanych wydarzeń czy upowszechnieniu/nagłośnieniu własnych działań). Zapewne dlatego są one nieco powszechniej rozpoznawane przez dolnośląskie organizacje i – w przypadku patronatu Marszałka Województwa Dolnośląskiego – częściej wykorzystywane w praktyce.

Wśród badanych organizacji 29% podmiotów przynajmniej raz otrzymało patronat Marszałka Województwa Dolnośląskiego, zaś 43% nie korzystało z tej formy współpracy (choć brak danych, w jakiej części nie ubiegały się o patronat, a w jakiej mimo prób zdobycia patronatu go nie otrzymały). Nieco więcej niż co czwarta organizacja (27%) nie słyszała o tej formie wsparcia. Z kolei o konkursie „zDolne NGO” słyszało 47% dolnośląskich organizacji, a tylko 6% w nim startowało.

Wykres 25. Czy Państwa organizacja otrzymała patronat Marszałka Województwa Dolnośląskiego? (N=411)

Wykres 26. Czy Państwa organizacja startowała w konkursie „zDolne NGO”? (N=411)

4.2.2. Adekwatność współpracy pozafinansowej

W ramach oceny adekwatności współpracy pozafinansowej między dolnośląskimi organizacjami pozarządowymi a UMWD podjęto próbę sprawdzenia, na ile szczegółowe cele Programu Współpracy są brane pod uwagę w realizacji tych form współpracy. Sformułowane w Programie cele szczegółowe, które wydają się szczególnie istotne w kontekście współpracy pozafinansowej, to:

Cel 1. Efektywne zarządzanie rozwojem regionu przez partnerstwo i współpracę.

Cel 2. Tworzenie sprzyjających warunków do wzmacniania potencjału działających i powstawania nowych podmiotów Programu na Dolnym Śląsku oraz promowanie najlepszych organizacji pozarządowych województwa.

Cel 3. Zwiększenie wpływu podmiotów Programu na kreowanie polityk publicznych Województwa oraz wzmacnianie współpracy między podmiotami sektora samorządowego i pozarządowego w tym zakresie.

Odnośnie celu 1. Efektywne zarządzanie rozwojem regionu przez partnerstwo i współpracę.

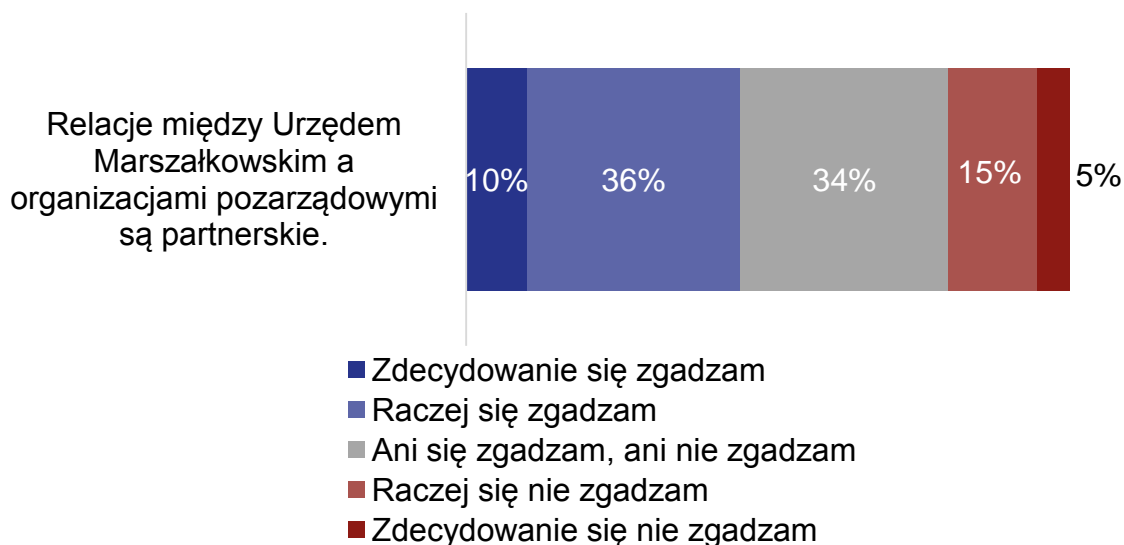
Zgodnie z przekonaniem wyrażonym w wyżej wymienionym celu szczegółowym Programu Współpracy, partnerska współpraca między urzędem i organizacjami sprzyja efektywnemu rozwojowi województwa. Dlatego w ramach prowadzonych badań organizacje odnosiły się do kilku stwierdzeń opisujących relację między nimi i Urzędem Marszałkowskim.

Niemal połowa organizacji (46%) była przekonana o tym, że relacje między Urzędem Marszałkowskim a organizacjami są partnerskie, 20% jest odwrotnego zdania, zaś pozostałe organizacje nie umieją zająć w tej sprawie stanowiska. Jednocześnie wypowiedzi przedstawicieli organizacji świadczą o braku symetrii w relacjach pomiędzy Urzędem Marszałkowskim a organizacjami pozarządowymi, co nabiera konkretnego wyrazu w trakcie realizacji projektów. Zdaniem części rozmówców zapisy umów nie wiążą obu partnerów w ten sam sposób. Uchybienia pojawiające się po stronie organizacji zawsze spotykają się z reakcją Urzędu Marszałkowskiego, karami i późniejszymi problemami np. przy rozliczeniu projektu. Z kolei uchybienia Urzędu Marszałkowskiego nie mają żadnego przełożenia na realizację projektu – np. opóźnienie w przekazaniu środków nie zwalnia organizacji od rozpoczęcia lub kontynuacji projektu. Z tych relacji wyłania się obraz, w którym podpisana umowa realnie wiąże jedynie jedną ze stron – organizację pozarządową, natomiast łamanie zapisów umowy przez Urząd Marszałkowski nie pociąga za sobą żadnych konsekwencji.

Urząd to jednak Urząd i występuje zawsze z pozycji troszkę z góry. Nawet niektóre regulaminy, niekoniecznie tylko Urzędu Marszałkowskiego – zresztą nie wiem, czy w Urzędzie Marszałkowskim w regulaminach jest taki zapis, ale w innych konkursach i programach są zapisy, że nieprzelanie środków nie zwalnia z rozpoczęcia realizacji projektu, więc trudno mówić co z opisem partnerskim. [...] Bardzo często tak jest, że nie ma pieniędzy, a już się realizuje. [FGI]

Jesteśmy tylko ludźmi. Jeżeli potknie się Urząd, to będzie tylko „ups, przesuwamy termin”. Jeżeli potknie się organizacja, to są bardzo poważne konsekwencje. [...] Łącznie ze zwracaniem środków. [FGI]

Wykres 27. Ocena relacji między organizacjami a Urzędem Marszałkowskim (N=411)

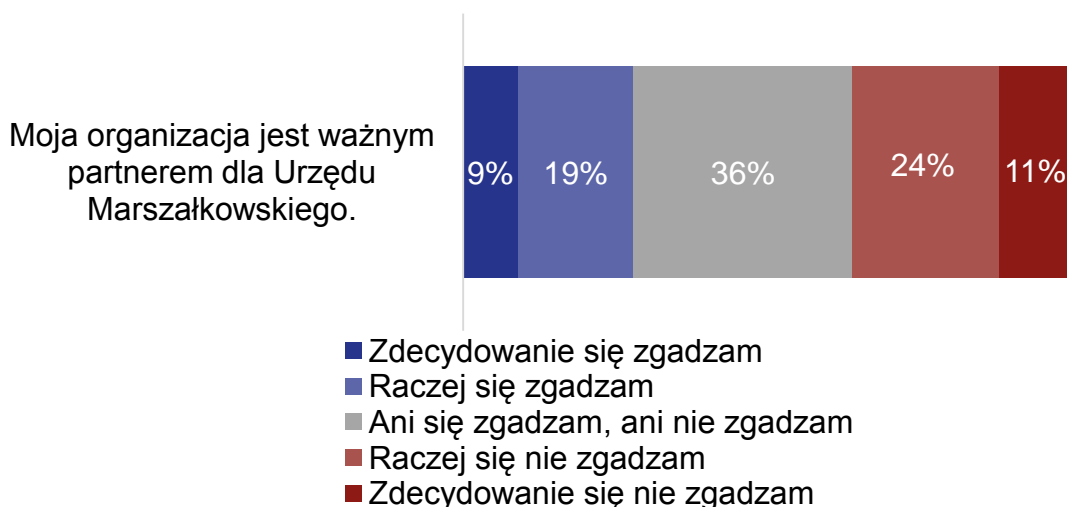
Spora część organizacji nie ma poczucia, że jest ważnym partnerem dla Urzędu Marszałkowskiego: 35% stowarzyszeń i fundacji uważa, że UMWD nie traktuje ich jako ważnego partnera, z kolei 28% badanych NGO jest przeciwnego zdania. Fakt, że w dolnośląskim sektorze przeważa przekonanie, iż organizacje nie są ważnym partnerem dla urzędu wynika zapewne z ogólnego poczucia nierówności między Urzędem Marszałkowskim a organizacjami. Przykładem tego sposobu myślenia o relacji między UMWD a organizacjami może być jej metafora przedstawiona w trakcie jednego z wywiadów.

Jest jak z takim sąsiadem. Takim trochę ubogim, takim trochę z boku, co mieszka w tej samej klatce, widujemy się, nawet czasem coś ustalimy razem we wspólnocie mieszkaniowej. Ale nie jest to flagowy okręt i flagowy partner. Tym sąsiadem są organizacje pozarządowe. [IDI]

Część organizacji dostrzega jednak zaangażowanie Urzędu w pracę na rzecz mniejszych miejscowości, obszarów wiejskich i włączanie w te działania organizacji pozarządowych w roli partnerów.

Na pewno organizacja jest partnerem często. Ważnym, bo Urząd Marszałkowski akurat też chce, żeby się coś tutaj działo, w takich małych [miejscowościach]. Często współpracowałem też zawodowo z wydziałem obszarów wiejskich. Ale wydaje mi się, że tak, że jak najbardziej jest chęć, żeby ta wieś u nas się zmieniała i na pewno Urząd Marszałkowski chyba dostrzega to, że organizacje pozarządowe są dobrym partnerem w realizacji tego celu. Takie mam wrażenie. [IDI]

Wykres 28. Ocena znaczenia organizacji pozarządowych dla Urzędu Marszałkowskiego (N=411)

Odnosnie celu 2. Tworzenie sprzyjających warunków do wzmacniania potencjału działających i powstawania nowych podmiotów Programu na Dolnym Śląsku oraz promowanie najlepszych organizacji pozarządowych województwa

Realizacji powyższego celu (w szczególności wzmacnianiu potencjału działających i powstawaniu nowych podmiotów) służy wspieranie przez UMWD Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego, szczegółowo opisane w rozdziale 5. Jednak poza wsparciem tego priorytetowego zadania publicznego Samorząd Województwa Dolnośląskiego praktykuje też inne formy współpracy służące wzmacnianiu potencjału podmiotów Programu i promowaniu najlepszych organizacji.

Z przeprowadzonych badań wynika, że jest grupa organizacji, które zamiast szukać merytorycznego wsparcia w Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego (w tym te podmioty, które o Sieci nie słyzały), wolą zwracać się o nie bezpośrednio do przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego. Jest to szczególnie uzasadnione w przypadku merytorycznych pytań dotyczących działań prowadzonych przez poszczególne wydziały (np. ogłaszanych konkursów), takich jak Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych, Wydział Sportu i Rekreacji itd. Z bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami merytorycznych wydziałów Urzędu Marszałkowskiego korzystają zarówno organizacje z terenu Wrocławia (które mają do niego bliżej), jak i organizacje z terenu województwa. Organizacje doceniają otwartość urzędu i merytoryczne wsparcie udzielane w bezpośrednich kontaktach.

To ja też traktuję jako współpracę – wsparcie i wiedza merytoryczna tych dziewczyn, tych ludzi, którzy w tym urzędzie pracują. [...] Ja osobiście dość często na zasadzie takiego przegadywania przez telefon różnych tematów – czy przy okazji jakichś spotkań rozmaitych, gdzieś się spotkamy... [...] Możemy wspólnie przegadać i z tego się rodzą jakieś pomysły, rozwiązania. [IDI]

Ale na przykład jest duża otwartość w stosunku do działań merytorycznych. Jeżeli pojawia się jakiś kłopot, trzeba go rozwiązać to nie ma problemu, zawsze drzwi mam

wrażenie, że są otwarte, nie ma problemu z umówieniem się na jakieś spotkanie, na porozmawianie. [FGI]

Ale pozytywny kontakt. Zawsze jak miałem jakieś pytania to otrzymywałem dość profesjonalną, merytoryczną odpowiedź. [FGI]

Czasami jak się porozmawia z kimś mądrym i ktoś, kto potrafi na przykład zmotywować – to jest fajne i to daje kopa do działania. [FGI]

Ważne wsparcie merytoryczne, a także formę promocji działań organizacji pozarządowych stanowi także Patronat Marszałka Województwa Dolnośląskiego nad konkretnymi wydarzeniami. Organizacje podkreślają jego oddziaływanie wizerunkowe. Posiadanie patronatu Marszałka podnosi rangę i prestiż inicjatywy, co jest szczególnie cenne przy staraniu się o zewnętrzne finansowanie przedsięwzięcia. Dlatego też, nawet pomimo porażki w ubieganiu się o finansowe wsparcie inicjatywy, organizacje starają się o uzyskanie dla niej honorowego patronatu Marszałka Województwa.

Zawsze [otrzymujemy patronat marszałka – przyp. badacza]. Finansowo się nie wpisywałyśmy [w strategię województwa – przyp. badacza], ale honorowo tak. (...) Większość projektów, które robimy ma patronat Marszałka, a nam na nich zależy ze względu na to, że my sami musimy pozyskiwać środki. [...] Jeżeli chodzi o postrzeganie na przykład takiego patronatu honorowego Marszałka to jest to wartościowe dla takich organizacji przy projektach bardzo. To jest taka rzecz, że ona nam pomaga i ona pokazuje, że jeżeli projekt zyskał zaufanie Marszałka, Prezydenta czy jakiegoś ministra, to firmy czy instytucje, z którymi współpracujemy też myślą sobie pod tym kątem tego prestiżu imprezy jako ok bardzo, bardzo dobrze to jest odbierane. [IDI]

Odnośnie celu 3. Zwiększenie wpływu podmiotów Programu na kreowanie polityk publicznych Województwa oraz wzmacnianie współpracy między podmiotami sektora samorządowego i pozarządowego w tym zakresie.

O stopniu realizacji tego celu świadczy poziom udziału w konsultacjach oraz w ciałach doradczych i konsultacyjnych omówiony w podrozdziale 4.2.1. Jednak przyczyny niskiego poziomu uczestnictwa w tych dwóch formach współpracy są złożone. Same organizacje najczęściej twierdzą, że brakuje im czasu lub innych zasobów, żeby zaangażować się w partycypacyjne tworzenie polityk publicznych (więcej o przyczynach nieuczestniczenia w konsultacjach w części 4.2.3.). Dlatego aby zbadać adekwatność podejmowanych działań do ww. celu szczegółowego Programu Współpracy organizacje zostały spytane o to, na ile mają poczucie, że UMWD liczy się z ich opinią, a także czy dzięki wsparciu od Urzędu Marszałkowskiego ich wpływ na sytuację w województwie się zwiększył.

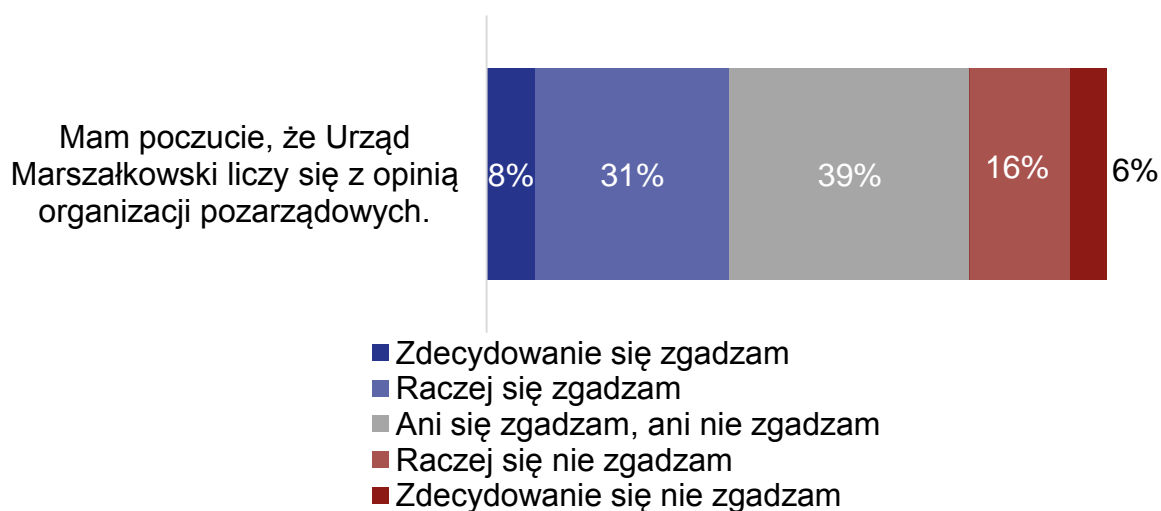
39% organizacji twierdzi, że Urząd Marszałkowski uwzględnia w swoich działaniach opinie organizacji (nie zgadza się z tym 22%). Widać z tego, że przekonanie iż opinie organizacji pozarządowych zostaną przez Urząd Marszałkowski wysłuchane i wzięte pod uwagę przeważa wśród badanych organizacji nad poglądem, że głos sektora nie spotka się ze zrozumieniem. Jednocześnie aż 39% stowarzyszeń i fundacji nie ma w tej sprawie zdania.

W wywiadach pogłębionych organizacje podawały przykłady ich wpływu na Urząd Marszałkowski zarówno w postaci konkretnych pomysłów na projekty, jak i udziału w tworzeniu polityk Urzędu Marszałkowskiego.

Za tą politykę urzędu odpowiedzialny jest Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej. Myśmy na zlecenie Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej w dość partycypacyjny sposób, na ile to było możliwe, tworzyli wieloletni plan rozwoju ekonomii społecznej. Myślę, że ta współpraca [...] się rozwija. [IDI]

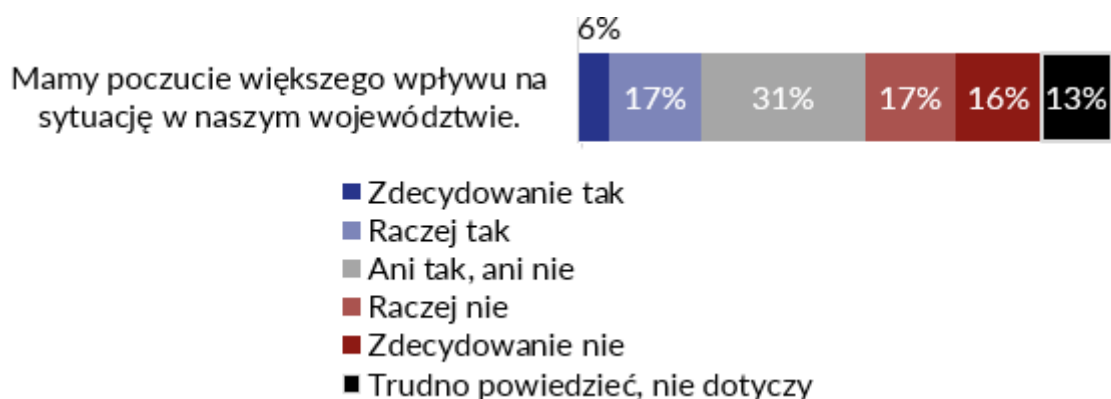
Mam wrażenie, że organizacje chcą zapraszać ten wydział [współpracy] do współpracy, bo jest otwarty. To w różnych inicjatywach – konferencje, seminaria czy różnego typu rady, ciała konsultacyjne czy jeszcze jakieś eventy, które się dzieją. Jest też zrozumienie ze strony wydziału współpracy. [IDI]

Wykres 29. Ocena stosunku Urzędu Marszałkowskiego do organizacji (N=411)

Wydaje się jednak, że organizacje nie mają poczucia żeby współpraca z UMWD (m.in. poprzez uczestnictwo w tworzeniu polityk publicznych) pozwalała im wpływać na sytuację w regionie. Niespełna 23% organizacji deklaruje, że współpraca z Urzędem Marszałkowskim przełożyła się na większe poczucie wpływu, o 10 punktów procentowych więcej stowarzyszeń i fundacji twierdzi, że nie odniosło takiej korzyści ze współpracy z UMWD.

Wykres 30. Korzyści organizacji ze współpracy z Urzędem Marszałkowskim

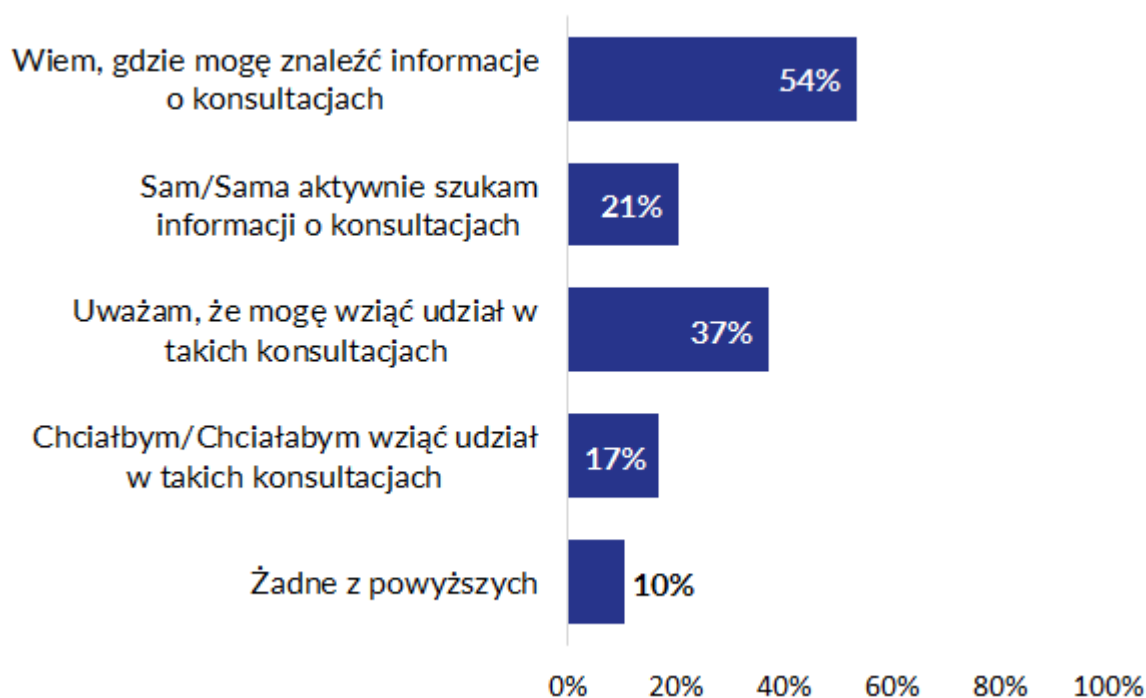

4.2.3. Skuteczność współpracy pozafinansowej

Jak zostało pokazane w części 4.2.1. znajomość i korzystanie z poszczególnych form współpracy pozafinansowej nie jest wśród dolnośląskich organizacji powszechne. Dotyczy to szczególnie tych form współpracy, które służą włączaniu organizacji pozarządowych w proces tworzenia polityk publicznych, a więc konsultacji czy udziału w ciałach doradczych czy konsultacyjnych.

Żeby lepiej zrozumieć bariery utrudniające skuteczną realizację tych form współpracy przedstawiciele organizacji, którzy słyszeli o konsultacjach ogłaszanych przez Urząd Marszałkowski zostali zapytani o gotowość do wzięcia w nich udziału. Przedstawione na wykresie 31. stwierdzenia diagnozują różne stopnie znajomości procesu konsultacyjnego, a także chęci uczestniczenia w nim. Z deklaracji organizacji wynika, że ponad połowa (54%) organizacji, które o konsultacjach słyszało, wie też gdzie znaleźć na ich temat informacje, a 37% jest świadoma, iż może w procesie konsultacyjnym wziąć udział. Oznacza to jednocześnie, że niemal połowa nie wie, gdzie szukać informacji na temat konsultacji, a 63% nie wie, że może w nich uczestniczyć. Jeszcze gorzej wygląda sytuacja z gotowością organizacji do samodzielnego szukania informacji o konsultacjach oraz chęcią włączenia się w nie – deklaruje ją odpowiednio 21% oraz 17% stowarzyszeń i fundacji, które o konsultacjach słyszały.

Wykres 31. Stosunek do udziału w konsultacjach prowadzonych przez Urząd Marszałkowski wśród organizacji, które o konsultacjach słyszały (N=233)

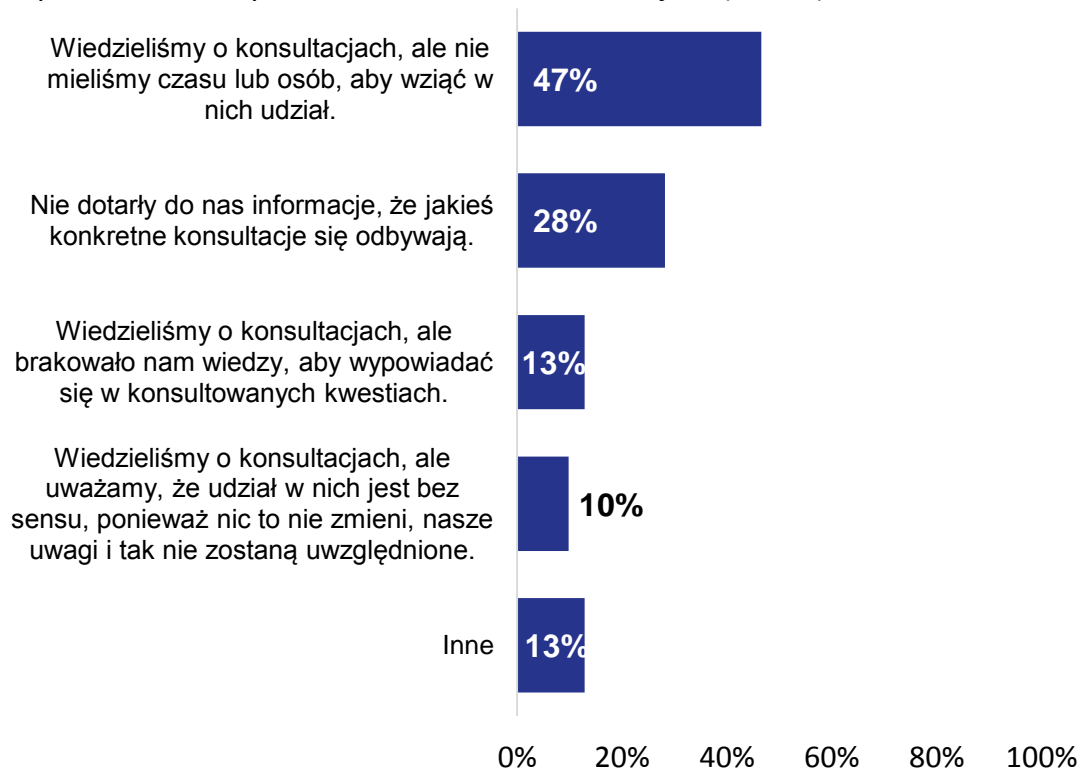

Z deklaracji niektórych organizacji biorących udział w wywiadach pogłębionych wynika, że traktują konsultacje jako pewien nałożony na urzędników obowiązek, który musi zostać spełniony, ale z którego nic specjalnie nie wynika, dlatego nie chcą marnować na niego czasu. Warto dodać, że czasem są to wypowiedzi generalizujące wszystkie doświadczenia współpracy z samorządem, a nie oparte na tym, co miało miejsce konkretnie w odniesieniu do Urzędu Marszałkowskiego.

Nie, ja w nich nie brałam udziału, ponieważ wcześniej chodząc na konsultacje i do Urzędu Miasta itd. – wiem, że z tego nic w ogóle nie wynika. To jest zupełnie tak, że urzędnicy sobie, organizacje sobie i wszyscy urzędnicy na końcu – uf, skończyło się, musieliśmy to zrobić. A organizacje wychodzą i mówią – no i co? Ja wiem, że nie ma tutaj przełożenia tych oddolnych rzeczy. Czyli organizacje na urząd w żaden sposób nie wpływają. [IDI]

Z kolei z badania ilościowego wynika, że organizacje, które o konsultacjach słyszały, ale nie brały w nich udziału, jako powód braku udziału w konsultacjach wskazują przede wszystkim (w 47% przypadków) brak czasu i ludzi, którzy mogliby się zaangażować w proces konsultacyjny. 28% mówi o braku informacji o zbieraniu uwag w konkretnych konsultacjach, 13% uważa, że do wyrażenia swojego zdania brakowało im wiedzy, zaś 10% przyznaje, że świadomie zrezygnowali w udziału w konsultacjach, ponieważ nie wierzyli, że ich uwagi zostaną uwzględnione.

Wykres 32. Powody nieuczestniczenia w konsultacjach (N=163)

Uczestnicy wywiadów podkreślali, że sami w większości również nie mają czasu uczestniczyć w konsultacjach czy grupach roboczych przy UMWD. Wynika to przede wszystkim z tego, że w zdecydowanej większości przypadków osoby prowadzące organizacje pozarządowe nie są w nich zatrudnione i pracują w innych miejscach. To sprawia, że czas, który mogą przeznaczyć na działanie w organizacji jest mocno ograniczony. Po drugie udziałowi w konsultacjach nie sprzyja tryb ich prowadzenia – spotkania organizowane w godzinach pracy są dla większości rozmówców nieosiągalne: nie mogą bowiem opuścić swojego miejsca pracy. Inne ograniczenie czasowe wynika z konieczności zdobywania pieniędzy na działania organizacji – pisanie projektów zabiera czas, a jest niezbędne dla istnienia organizacji. Osoba prowadząca organizację zatem najpierw pracuje zawodowo, potem po godzinach pracy zajmuje się pisaniem projektów, ich realizacją lub rozliczaniem i na inne sprawy nie wystarcza już czasu i sił.

Dla mnie to jest świadectwo słabego potencjału organizacji. Mamy władzę, ja też jestem prezesem, ale nie mam czasu na bardzo, bardzo wiele rzeczy. Po prostu. Mimo, że nawet powinienem, bo powinienem kreować politykę, jakieś działania, ale to, że projekty programu nie pozwalają utrzymać kadry zarządczej, bo ta kadra musi być merytorycznie zaangażowana powoduje to, że my nie mamy na bardzo wiele rzeczy czasu i perspektywy. [FGI]

Większość organizacji jest z doskoku. Zarząd ma pracę zawodową i dodatkowo nieodpłatnie zajmuje się organizacją pozarządową, która działa w lokalnym terenie. Tak w większości to wygląda. [...] Takie lokalne organizacje pozarządowe nie mają czasu, bo jest nawał wszystkiego. [FGI]

Jak trzeba napisać dwadzieścia wniosków i jeszcze pięć sprawozdań z zeszłego roku, to kiedy czas na konsultacje, kiedy to jest akurat przy końcu roku. [FGI]

Innym czynnikiem wpływającym na gotowość do udziału w konsultacjach jest poczucie sensowności tego udziału, co przekłada się na poczucie sprawstwa. Bardzo ważnym czynnikiem jest informacja zwrotna – jeżeli organizacja dowiaduje się, w jaki sposób Urząd Marszałkowski potraktował daną uwagę (nawet jeżeli jest to reakcja odmowna, odrzucająca uwagę lub zgłoszony pomysł), to zwiększa to poczucie satysfakcji i gotowość do ponownego udziału w konsultacjach.

Nie wiem, jak wyniki tych konsultacji wyglądają. Natomiast wiem, że Urząd Marszałkowski ogłosił kiedyś konsultacje bodajże do strategii rozwoju województwa dolnośląskiego. Co mnie ucieszyło, to były wyniki tych konsultacji wpisane w tabelce, gdzie znalazłem swoje pytania do tej strategii. Czy to pytanie zostało uwzględnione w części, w całości czy też odrzucone z powodu na przykład niskiej wartości merytorycznej. To była dla mnie super informacja zwrotna. Fajnie, że swoje pytania znalazłem, które skierowałem i też dostałem informację, czy to było uwzględnione, ważne do tego czy też nie. [FGI]

Ważnym czynnikiem potencjalnie podnoszącym udział w konsultacjach byłoby także przesunięcie ich z etapu opiniowania gotowego rozwiązania na etap wcześniejszy – wypracowywania założeń danej kwestii (polityki publicznej, strategii, itp.). Takie podejście Urzędu podnosiłoby poczucie sprawstwa organizacji.

Rozmówcy przyznawali zarazem, że wiele jest do zrobienia również po stronie samych organizacji, które jeśli chcą, aby ich głos był słyszalny i brany pod uwagę, muszą jednak znaleźć czas i sposób, aby artykułować swoje potrzeby w trakcie konsultacji. Podkreślali jednak, że odpowiedzialność za powodzenie konsultacji jest po stronie Urzędu: *Urzędnik jest od tego i polityk jest od tego, żeby tak przygotować pracę nad programem współpracy na przykład, metody pracy, spotkań, zapraszania czy polityka wzmacniania, budowania zdolności w organizacjach pozarządowych, przygotowywania merytorycznego głosu, że nie winiłbym tu organizacji pozarządowych. [IDI]*

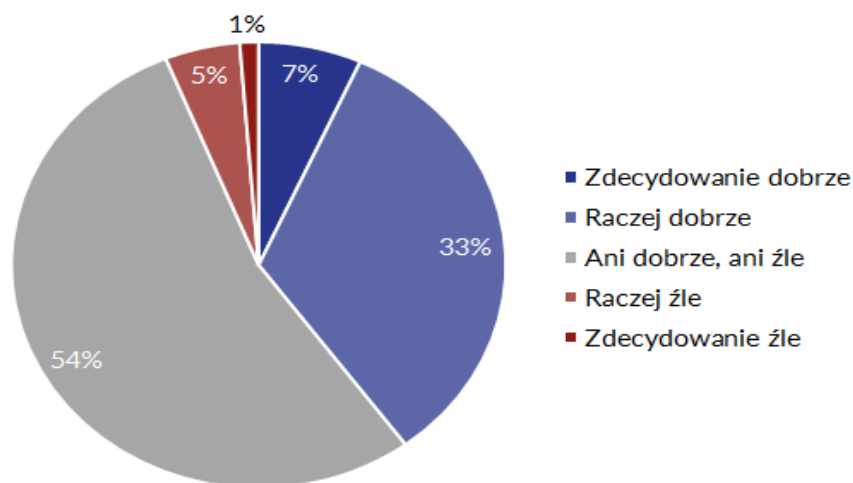
Jednocześnie pojawiały się głosy wskazujące, że Urząd Marszałkowski stara się prowadzić konsultacje w sposób szeroki i w zróżnicowanej formie: *prezentuje wtedy ten program, zbiera się uwagi, jest dyskusja. Są także informacje w innych kwestiach. Wydaje mi się, że te spotkania dla integracji sektora, dla informowania są bardzo ważne, bo wtedy pracownicy urzędu jeżdżą i mówią o tym. (...) Poza tym jest forma internetowa zbierania uwag i potem odniesienia się do tych uwag. Tak że konsultacje robione przez Urząd Marszałkowski naprawdę są robione w sposób bardzo taki szeroki i zgodny ze sztuką dzieła. [FGI]*

4.2.4. Użyteczność współpracy pozafinansowej

W przypadku trzech omawianych w tej części raportu form współpracy organizacje pozarządowe wprost były proszone o ocenę ich użyteczność. Pierwszą z nich była Rada Działalności Pożytku Publicznego, która została powołana w marcu 2015 roku, a więc w chwili badania działała około 1,5 roku. Być może niedługi staż działania tego ciała dialogu przełożyło się na słabe zakorzenienie w świadomości dolnośląskich działaczy pozarządowych.

54% organizacji, które o Radzie Działalności Pożytku Publicznego słyszały, nie umiały ocenić jej użyteczności dla dolnośląskich organizacji. Wśród organizacji, które miały jakieś zdanie na temat przydatności Dolnośląskiej RDPP przeważały opinie pozytywne (40%), a tylko 6% organizacji oceniło ją źle.

Wykres 33. Ocena użyteczności funkcjonowania Dolnośląskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego (N=163)

Trudność w ocenie efektów działalności Dolnośląskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego mają osoby przyglądające się jej działaniom. Sam fakt powstania Rady, jak również wybór osób w niej zasiadających, jest przez część respondentów oceniany pozytywnie:

To młode jeszcze ciało, pełne entuzjazmu. Ludzie, którzy tam działają też mają wiele serca. Przedstawiciele pozarządowi to są rzeczywiście osoby, które znam od lat, cenię i wiem, że są ekspertami, jeśli chodzi o ten horyzont wyższy niż moja własna organizacja. Jeżeli chodzi o urzędników – wielu z nich znam też od wielu lat i w większości są to osoby, które albo mają za sobą pozarządową działalność, albo obywatelską tak czy inaczej pojmowaną. W każdym razie jest coś więcej po ich stronie niż tylko przedstawicielstwo urzędu czy samorządu. Dzięki temu fajnie się rozmawia. [IDI]

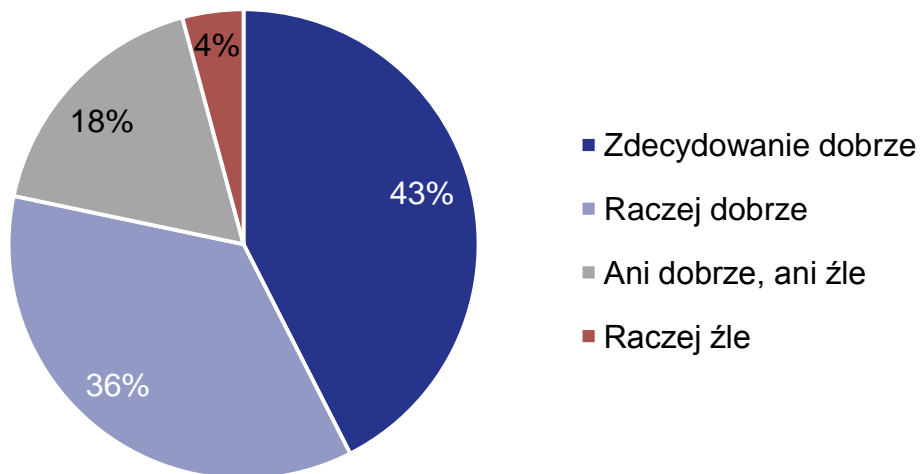
Część organizacji pozarządowych nie zna kompetencji Rady, a także jej zadań wynikających z regulaminu opracowanego przez to ciało, w związku z tym budzi to podejrzenia o jej fasadowym charakterze. Zdarzały się też głosy, że aktywność Rady służy bardziej legitymizowaniu działań Urzędu Marszałkowskiego, niż zabezpieczeniu interesu sektora pozarządowego.

Tak że współpraca z organem, który jest do opiniowania jest taka sobie, jest instrumentalna. Potrzebne są opinie pozytywne rady, a rada nie chce mieć konfliktów, więc opiniuje pozytywnie to, co przysyła urząd bez kryteriów, bez uzasadnienia. Po prostu, żeby nie wchodzić w konflikt. [IDI]

Drugą formą współpracy, o której użyteczności organizacje wprost się wypowiadały były patronaty Marszałka Województwa Dolnośląskiego. Zdecydowana większość (78%)

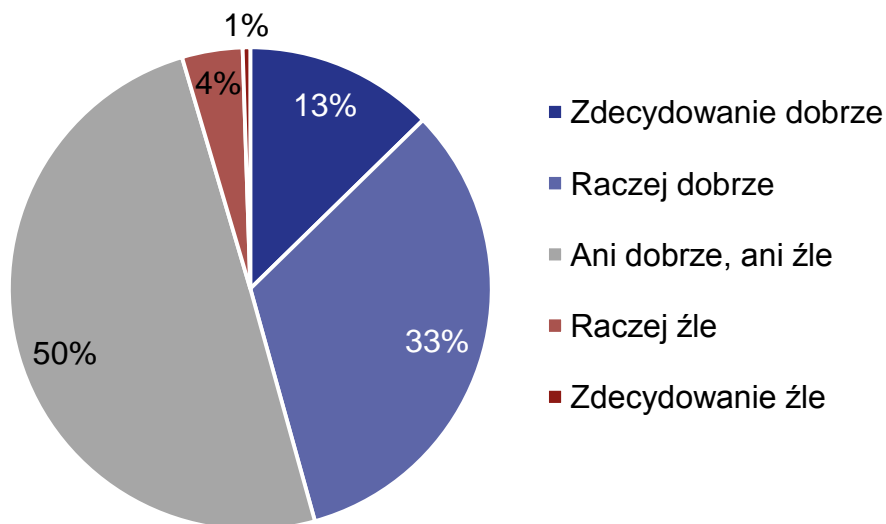
organizacji, które z niego korzystały deklaruje, że był on dla nich użyteczny – 42% ocenia go zdecydowanie dobrze, a 36% raczej dobrze. 18% nie umie rozstrzygnąć, czy patronat był dla organizacji przydatny, zaś 4% twierdzi, że raczej nie był.

Wykres 34. Ocena użyteczności patronatu Marszałka Województwa Dolnośląskiego (N= 120)

Mniej zdecydowaną opinię mają organizacje odnośnie konkursu „zDolne NGO” – aż połowa (50%) nie umie ocenić jego użyteczności, jednak pozostałe stowarzyszenia i fundacje zdecydowanie częściej deklarowały, że jest to inicjatywa potrzebna organizacjom (twierdzi tak 46% pytaných).

Wykres 35. Ocena użyteczności konkursu „zDolne NGO” (N=197)

Potwierdzeniem użyteczności dla organizacji form współpracy służących wypromowaniu czy nagłośnieniu konkretnych wydarzeń organizowanych przez dolnośląskie stowarzyszenia i fundacje jest fakt, że wymieniając korzyści, jakie niesie współpraca z UMWD najczęściej organizacje (61%) przyznaje, że pozwala ona na podniesienie rangi organizowanego wydarzenia. Przykładem takiej współpracy jest patronat Marszałka Województwa Dolnośląskiego, dzięki któremu dana inicjatywa ma większą szansę na zdobycie zainteresowania szerszej publiczności, ale też pozyskanie zewnętrznego finansowania.

43% organizacji przyznaje, że dzięki współpracy z Urzędem Marszałkowskim ich działania zostały przez niego dostrzeżone i docenione. W odniesieniu do wsparcia merytorycznego dla co trzeciej (33%) organizacji współpraca z Urzędem przyniosła wsparcie, jakiego brakowało, a dla niemal co czwartej (23%) współpraca ta umożliwiła znaczące usprawnienie działań organizacji. W przypadku tej ostatniej korzyści, więcej organizacji deklaruje, że w wyniku współpracy z UMWD jej nie osiągnęło (35%), niż twierdzi, że ją otrzymało (23%).

Wykres 36. Korzyści ze współpracy z Urzędem Marszałkowskim (N=411)

Problematyczną kwestią wydaje się także stopień, w jakim dla organizacji użyteczny jest sposób, w jakim Urząd Marszałkowski informuje o swoich działaniach. W tej sprawie przeważają opinie negatywne – 35% organizacji nie czuje się wystarczająco poinformowana na temat tego, co się dzieje w Urzędzie Marszałkowskim, a dla 32% docierające do nich wiadomości są wystarczające.

Wykres 37. Ocena stopnia poinformowania organizacji na temat działań Urzędu Marszałkowskiego (N=411)

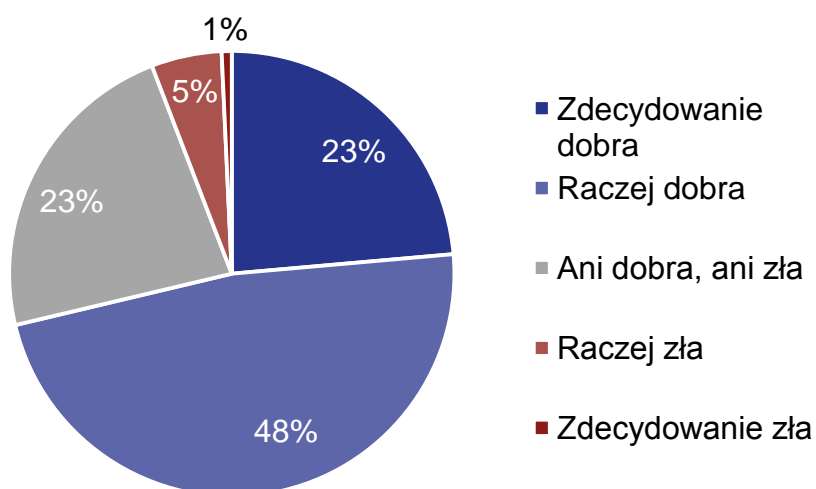

4.3. Podsumowanie oceny form współpracy

W celu podsumowania oceny form współpracy między UMWD i organizacjami pozarządowymi spojrzeć można na recenzje, jakie badane organizacje wystawiły współpracy z Urzędem Marszałkowskim i jej poszczególnym aspektom.

W badaniu ilościowym organizacje zostały zapytane o ocenę współpracy organizacji z Urzędem Marszałkowskim. Odnosząc się do tak ogólnie sformułowanego pytania 73% organizacji stwierdziło, że współpraca z UMWD była dla nich dobrym doświadczeniem, przy czym 23% oceniło ją zdecydowanie dobrze. Tylko 6% organizacji współpracę z Urzędem Marszałkowskim oceniło negatywnie, w tym 1% twierdziło, że była ona zdecydowanie zła.

Wykres 38. Ogólna ocena współpracy z Urzędem Marszałkowskim w latach 2014–2015 (N=411)

Poza ogólną oceną współpracy z Urzędem Marszałkowskim w badaniu organizacje zapytano także o opinię na temat użyteczności, adekwatności oraz skuteczności działań podejmowanych przez Urząd Marszałkowski. We wszystkich ww. kwestiach także przeważały oceny pozytywne, choć w sumie (ocena „zdecydowanie dobra” i „raczej dobra”) nie przekraczały one 55% wskazań. Można więc powiedzieć, że nieco ponad połowa badanych organizacji uważa, że działania UMWD są adekwatne do problemów społecznych identyfikowanych na terenie województwa, odpowiadają potrzebom samych organizacji (są dla nich użyteczne) i skutecznie wspierają organizacje. Warto jednak podkreślić, że dominującą odpowiedzią była ocena „raczej dobra” – oznacza to, że mimo pozytywnej oceny działań Urzędu organizacje dostrzegają, że działania te mogą być lepsze. Jedynie niecałe 10% organizacji wydaje oceny jednoznacznie pozytywne. Jak wynika z opinii przekazywanych w wywiadach pogłębionych, w relacjach między organizacjami pozarządowymi a Urzędem Marszałkowskim zdarzają się zgrzyty, jednak w ich ogólnej ocenie dominuje przekonanie, że urząd jest otwarty i przyjazny, a współpraca z nim stanowi pewną trwałą wartość.

Jeżeli chodzi o współpracę – w naszej ocenie ona się układa bardzo pozytywnie. [...] My współpracujemy z samym Urzędem Marszałkowskim od może 2010 roku. Może nawet jeszcze wcześniej. Natomiast w ciągu ostatnich lat jak najbardziej współpraca przebiega w sposób bardzo poprawny, bardzo przyjazny i również w sposób otwarty, jak dla potrzeb organizacji pozarządowych. [IDI]

To, że mówię o urzędzie dobrze i że współpracę z nimi sobie cenię to nie oznacza, że to tylko konfitury. To taka róża, ale kolców tam też parę jest. Raz czy drugi zdarzyło mi się pokłóć. Ale generalnie to, co powiedziałem na początku – zaletą największą jest tego, że to są wydziały merytoryczne. W nich też siedzą ludzie, którzy mają pojęcie o tym, co robią. I to, że na górze zamiecie, wywieje i coś się tam zmieni nie ma takiego bezpośredniego wpływu na to, co my robimy. To mogę powiedzieć, że to jest dobrze. [IDI]

Z mojej perspektywy uważam, że ta współpraca jest dość dobra. Nawet bym powiedziała, że z roku na rok się poprawia. Przede wszystkim jest to, że nawet takie pozytywne symptomy – pracownicy urzędu dzwonią, przypominają, pytają. Nawet dzisiaj miałam telefon z urzędu, bo tam realizowaliśmy projekt i pani zadzwoniła. Jest też kontakt mailowy z tymi pracownikami, wiemy, kto się opiekuje naszym projektem, że ja mogę w każdej chwili zadzwonić i z tą osobą porozmawiać. [IDI]

Ponad jedna trzecia badanych organizacji nie umiała wydać jednoznacznej opinii na temat trzech kryteriów ewaluacji (użyteczność, adekwatności i skuteczności) i stwierdziła, że ich ocena jest „ani dobra, ani zła”. Trudno się dziwić tak wysokiemu odsetkowi odpowiedzi niejednoznacznych. Wśród organizacji wybierających tą pozycję w kafeterii były zapewne zarówno takie, których współpraca z UMWD miała zbyt ograniczony zakres, aby mieć podstawy do jej oceny, jak i te, które dostrzegały złożoność ocenianych zjawisk i dlatego uchyliły się od ich jednoznacznego zakwalifikowania. Z wywiadów pogłębionych wynika na przykład, że ocena zmienia się w zależności od tego, którego wydziału w UMWD dotyczy: *Trzeba powiedzieć, że jeżeli chodzi o Urząd Marszałkowski mamy dwa różne światy w zależności od tego z którym wydziałem mamy do czynienia. To jest też takie ciekawe, bo*

jest to w jednym zarządzie województwa. A niestety mam wrażenia, że podejścia są diametralnie różne. [IDI]

Są też organizacje, choć w zdecydowanej mniejszości, które użyteczność, adekwatność i skuteczność działań UMWD oceniają negatywnie – stanowią niecałe 10% badanych organizacji. Wśród powodów tak negatywnej oceny działań Urzędu Marszałkowskiego pojawiają się zarówno upolitycznienie, jak i przesadny formalizm, czy brak otwartości na potrzeby oraz sposób działania organizacji (takie problemy są podnoszone przez organizacje w kontekście współpracy z UMWD; więcej na wykresie 39.).

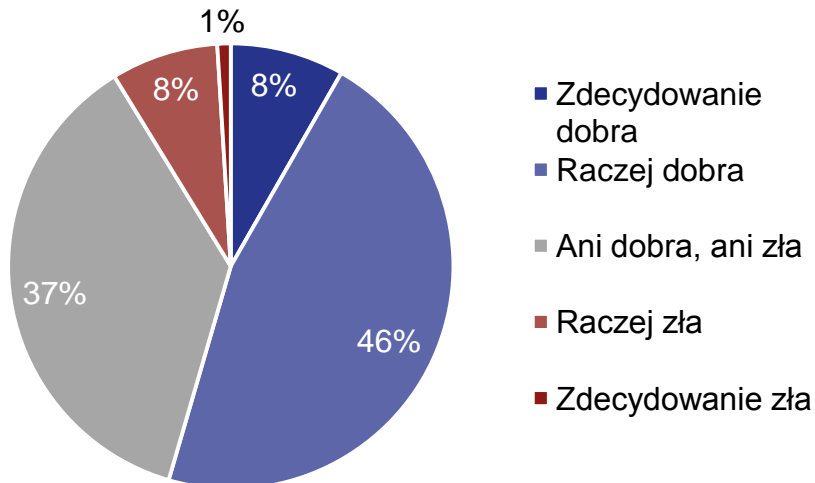
Wykres 39. Problemy we współpracy z Urzędem Marszałkowskim (N=411)

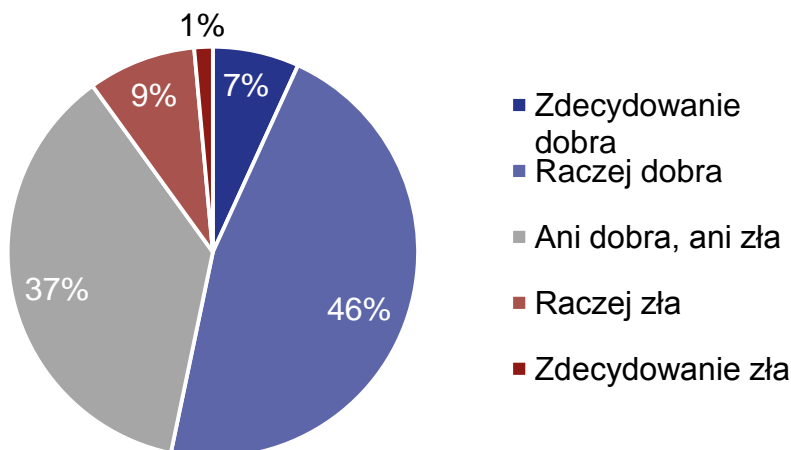
Ocena adekwatności i skuteczności podejmowanych przez Urząd działań jest powiązana z tym, czy organizacja otrzymała od Urzędu dotację, czy też nie (w przypadku użyteczności nie obserwujemy istotnej statystycznie różnicy). Organizacje wspierane finansowo przez Urząd Marszałkowski lepiej oceniają adekwatność i skuteczność podejmowanych przez Urząd działań. Wydaje się, że ta prawidłowość jest dosyć uniwersalna i opinie organizacji na temat współpracy z Urzędem Marszałkowskim są generalnie w jakiejś mierze zależne od tego, czy udało im się otrzymać wsparcie finansowe. Mówią o tym same organizacje: *postrzega się*

Urząd Marszałkowski poprzez pryzmat dotacji, jakie on daje. [śmiech] Zresztą każdą instytucję. Ministerstwo też. Jak daje środki to znaczy, że jest fajne. A jak ich nie daje to jest zły. [IDI]

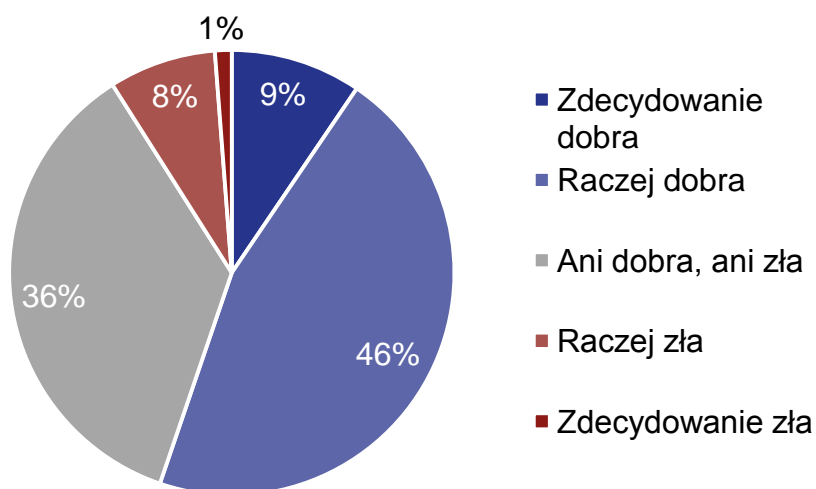
Wykres 40. Ocena adekwatności działań podejmowanych przez Urząd Marszałkowski, tzn. na ile działania podejmowane przez Urząd Marszałkowski są adekwatne do istniejących na Dolnym Śląsku problemów społecznych, problemów dostrzeganych organizacje (N=411)

Wykres 41. Ocena użyteczności działań podejmowanych przez Urząd Marszałkowski, tzn. na ile działania podejmowane przez Urząd Marszałkowski skutecznie wspierają środowisko organizacji pozarządowych na Dolnym Śląsku (N=411)

Wykres 42. Ocena skuteczności działań podejmowanych przez Urząd Marszałkowski, tzn. na ile efekty działań Urzędu Marszałkowskiego odpowiadają na faktyczne potrzeby regionu dolnośląskiego, potrzeby dolnośląskich organizacji pozarządowych (N=411)

5. Ocena Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego

Jednym z priorytetowych zadań publicznych zapisanych w Programie Współpracy na rok 2014 i 2015 jest „wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych, m.in. Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego”. Jest to projekt, który w ww. latach realizowała Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych oraz Centrum ds. Katastrof i Klęsk Żywiolowych TRATWA we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego. W ramach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego działało 14 prowadzonych przez organizacje pozarządowe Dolnośląskich Punktów Konsultacyjno-Doradczych (DPK-D), zlokalizowanych w miejscowościach: Jeleniej Górze, Wałbrzychu, Lubinie, Miliczu, Kłodzku, Lubaniu, Bolesławcu, Górze, Ząbkowicach Śląskich, Oleśnicy, Głogowie, Zgorzelcu, Żmigrodzie i Wołowie. Dodatkowo we Wrocławiu działa Regionalny Punkt Konsultacyjno-Doradczy prowadzony przez Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi UMWD. Wszystkie DPK-D działające w ramach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego w latach 2014–2015 oferowały organizacjom pozarządowym wsparcie poprzez doradztwo i konsultacje, warsztaty oraz szkolenia, a także spotkania informacyjne i konferencje (Fora Organizacji Pozarządowych). W tabeli 2. zebrano dane na temat podstawowych wskaźników działania Sieci na podstawie sprawozdań UMWD.

Tabela 2. Informacje o wysokości dotacji i działaniach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego

	2014	2015
Wielkość dotacji na prowadzenie Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego	599 900 zł	430 000 zł
WSKAŹNIKI: PORADY I KONSULTACJE		
Liczba porad i konsultacji udzielonych przez Dolnośląską Sieć Doradztwa Pozarządowego (łącznie 14 DPK-D)	2973	1 955
Liczba porad i konsultacji udzielonych w Regionalnym Punkcie Konsultacyjno-Doradczym	195	156
Liczba podmiotów, którym udzielono porad w ramach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego (łącznie 14 DPK-D)	1299	994
Liczba podmiotów, którym udzielono porad i konsultacji w Regionalnym Punkcie Konsultacyjno-Doradczym	125	129
WSKAŹNIKI: SZKOLENIA		
Liczba szkoleń/warsztatów przeprowadzonych przez Dolnośląską Sieć Doradztwa Pozarządowego (łącznie 14 DPK-D)	42	42
Liczba godzin szkoleń/warsztatów przeprowadzonych przez Dolnośląską Sieć Doradztwa Pozarządowego	bd	168

(łącznie 14 DPK-D)		
Liczba uczestników szkoleń/warsztatów przeprowadzonych przez Dolnośląską Sieć Doradztwa Pozarządowego (łącznie 14 DPK-D)	552	558
WSKAŹNIKI: KONFERENCJE I SPOTKANIA INFORMACYJNE		
Liczba zorganizowanych Forów Organizacji Pozarządowych (łącznie 14 DPK-D)	14	14
Liczba osób biorących udział w Forach (łącznie 14 DPK-D)	424	351
Liczba spotkań informacyjnych	56	bd

5.1. Rozpoznawalność Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego

Nieco ponad połowa (53%) badanych organizacji współpracujących z Urzędem Marszałkowskim słyszała o DPK-D. Na podstawie badania ilościowego można wskazać na pewne prawidłowości mówiące o tym, jakie organizacje częściej słyszały o Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego, a jakie znały ją rzadziej. Najsilniej różnicującym czynnikiem jest fakt otrzymywania przez organizacje dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego – wśród tych stowarzyszeń i fundacji, które w latach 2014–2015 nie otrzymały z UMWD dotacji ani środków w ramach trybu pozakonkursowego o DPK-D nie słyszało 57%, zaś w grupie podmiotów, którym jakieś środki udało się otrzymać, nieznaną Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego deklaruje 45%. Wydaje się także, że DPK-D są bardziej rozpoznawalne wśród organizacji zajmujących się usługami socjalnymi i rozwojem lokalnym, zaś rzadziej znają je stowarzyszenia i fundacje działające w obszarze edukacji i kultury. Z kolei nie widać związku między znajomością Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego a wielkością budżetu organizacji.

Trzeba jednak zaznaczyć, że badane organizacje były pytane o „Dolnośląskie Punkty Konsultacyjno-Doradcze funkcjonujące w ramach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego”, co mogło mieć wpływ na ich rozpoznawalność. Być może, gdyby zamiast o DPK-D spytać o poszczególne organizacje, które je prowadzą, to poziom ich identyfikacji byłby wyższy. Trzeba więc pamiętać, że zebrane dane świadczą bardziej o rozpoznawalności idei czy nazwy prowadzonego projektu (która swoją drogą nie jest zbyt charakterystyczna i zapadająca w pamięć), niż o świadomości lokalnych organizacji, że w ich okolicy działa organizacja, do której można zgłosić się po poradę. Problem ten sygnalizują osoby związane z DPK-D.

Ale tutaj mamy przede wszystkim problem z nazewnictwem. [...] Przy czym najczęściej wszyscy kojarzą, że idą do Fundacji [...]. Pomimo tego, że my to powtarzamy, organizacje podpisują dokumenty, karty doradcze. Jak były szkolenia to były ologowane. No wszystko było tak jak powinno być. A jest też bardzo często, że idą do Maćka albo do Anetki, bo wiedzą, że dostaną pomoc. [IDI]

Jednocześnie o faktycznie ograniczonej rozpoznawalności Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego świadczy fakt, że organizacje uczestniczące w wywiadach pogłębionych

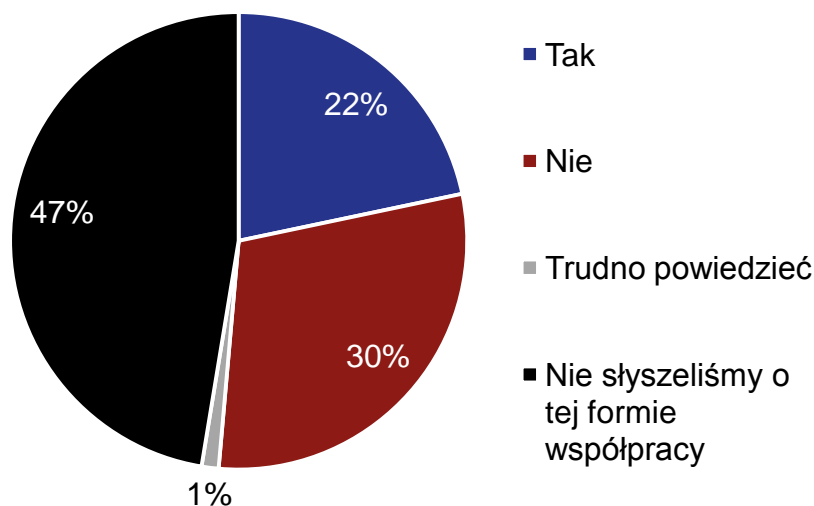
dosyć często deklarowały, że nie kojarzą ani Sieci ani Dolnośląskich Punktów Konsultacyjno-Doradczych ze swojej okolicy lub wiedzą o nich bardzo niewiele.

Teraz mam wątpliwość, czy nie słyszałam, czy może słyszałam jednak. Nie kojarzę w tej chwili. Wiem, że właśnie też przy tym projekcie, ale też przy innych jakichś tam kwestiach to korzystamy z pomocy pani, która jest księgową i która dla innych organizacji wiem, że też rozlicza różne... W ramach jakiegoś takiego organu doradczego. Ale nie potrafię powtórzyć w tej chwili nazwy. [IDI]

Słyszałem kiedyś o czymś takim, o jakichś takich punktach, że jakaś organizacja gdzieś coś takiego prowadzi. Tak słyszałem, ale to bardziej na zasadzie, że gdzieś przy okazji czegoś usłyszałem o tym. Ale nigdy jakoś nie zgłębiałem tematu i nie jest mi to znane w ogóle. [IDI]

Jeżeli czasami mieliśmy jakieś różne problemy to raczej korzystaliśmy z doradztwa z pomocy u zaprzyjaźnionych organizacji. Tak to wyglądało. Są organizacje bardziej doświadczone od nas. Z reguły ktoś gdzieś już miał podobny problem albo coś takiego. Bardziej tymi kanałami rozwiązywaliśmy takie problemy. Pewnie kontakt z takim punktem na pewno by uprościł czasami sytuację, bo ktoś tam może by wiedział, jak rozwiązać nasz problem, nie trzeba by było tego poszukiwać. Ale z drugiej strony mamy kilka organizacji z którymi czasami współpracujemy. Nie tylko z terenu naszej gminy, ale gdzieś tam spoza gminy, z Wałbrzycha. [IDI]

Wykres 43. Czy organizacja korzystała z Dolnośląskich Punktów Konsultacyjno-Doradczych w ramach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego? (N=411)

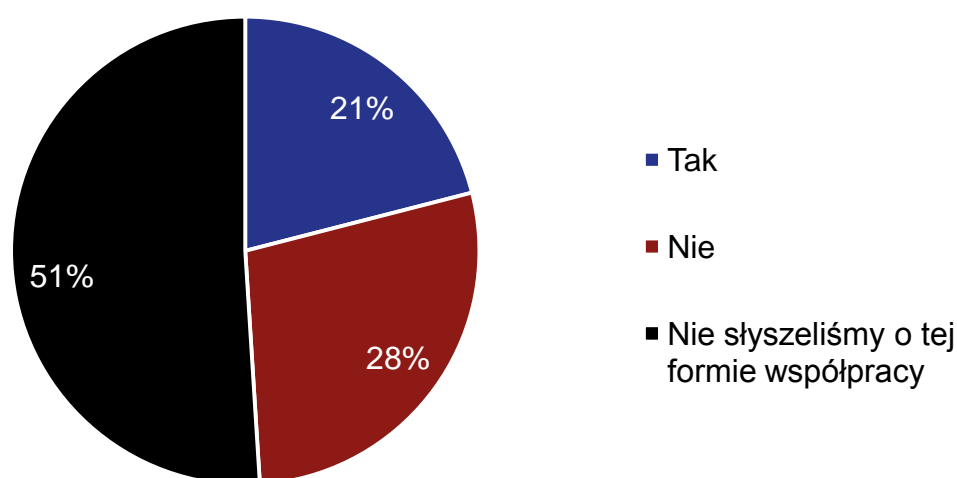
Systemowe wsparcie dla organizacji pozarządowych odbywa się także za pośrednictwem innego programu prowadzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego – „Odnowa Wsi Dolnośląskiej”. Jego rozpoznawalności i poziom korzystania z jego oferty wśród dolnośląskich organizacji można traktować jako pewien punkt odniesienia dla zakorzenienia i wykorzystania Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego. Trzeba jednak

pamiętać, że jest między tymi programami sporo różnic – z jednej strony program „Odnowa Wsi Dolnośląskiej” ma ograniczony zasięg (jest kierowany do terenów wiejskich), z drugiej strony jego skala i oferta są bardziej rozbudowane. Jeden z uczestników wywiadów pogłębionych opowiada o nim w następujący sposób, podkreślając jego systemowy charakter.

Odnowy wsi – tam jest podejście bardzo systemowe. To znaczy że na przykład tworzy się grupy odnowy wsi, które mają szkolenie sfinansowane ze środków z urzędów gmin. Natomiast już później pozostałe relacje – są zorganizowane konkursy dla tych najciekawszych wiosek. Są środki finansowe małe odnowy wsi i promocje tej odnowy wsi. Czyli wszystko jest poukładane tak, że jak już wioska wpadnie to może skorzystać z wyjazdów studyjnych, zobaczyć, jak inne wsie na terenie Dolnego Śląska czy Polski funkcjonują. Nawet mogą wyjechać takie osoby za granicę na wyjazd studyjny, wsparcie szkoleniowe czy organizacje szkoleń z zakresu zakładania stowarzyszeń itd. To realizuje tylko wydział obszarów wiejskich. Ale to jest bardzo fajnie poukładane, bo to jest też model przeniesiony z województwa opolskiego. [IDI]

Porównanie wykresy 43. i 44. Pozwala stwierdzić, że zarówno rozpoznawalność, jak i poziom korzystania z programu „Odnowa Wsi Dolnośląskiej” i Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego są porównywalne.

Wykres 44. Czy organizacja korzystała z programu „Odnowa Wsi Dolnośląskiej”? (N=411)

5.2. Korzystanie z Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego

Zgodnie z deklaracjami wszystkich badanych organizacji z usług DPK-D korzystała mniej więcej co piąta (22%), zaś 30% z nich nie korzystało, choć o Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego słyszało.

Organizacje, które znając DPK-D nie zdecydowały się uzyskać ich wsparcia w zdecydowanej większości (81%) twierdzą, że po prostu nie miały takiej potrzeby (organizacje deklarujące brak potrzeby korzystania z DPK-D stanowią 24% wszystkich badanych organizacji). Kolejne

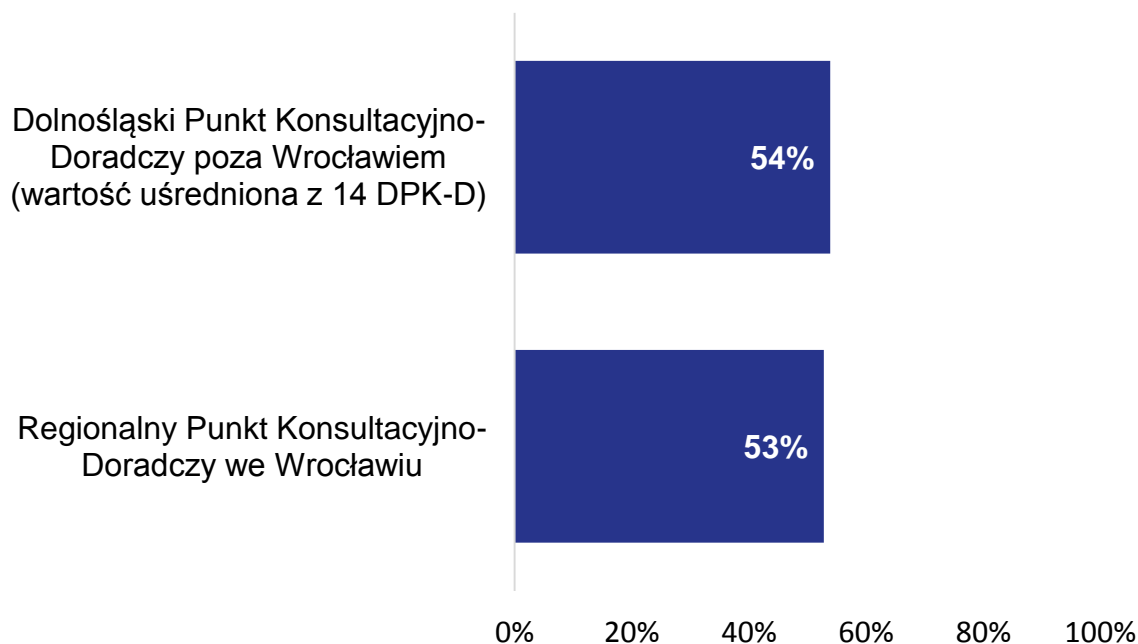
12% (4% wszystkich), pomimo wstępnej deklaracji znajomości Dolnośląskich Punktów Konsultacyjno-Doradczych funkcjonujących w ramach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego, zadeklarowało, że nie wiedziało o istnieniu tego typu punktów doradczych. W sumie 7% organizacji, które nie skorzystały z DPK-D mimo ich znajomości, twierdzi że nie udało im się z nimi skontaktować lub znaleźć informacji na ich temat.

Wykres 45. Przyczyny niekorzystania z usług Dolnośląskich Punktów Konsultacyjno-Doradczych (N=116)

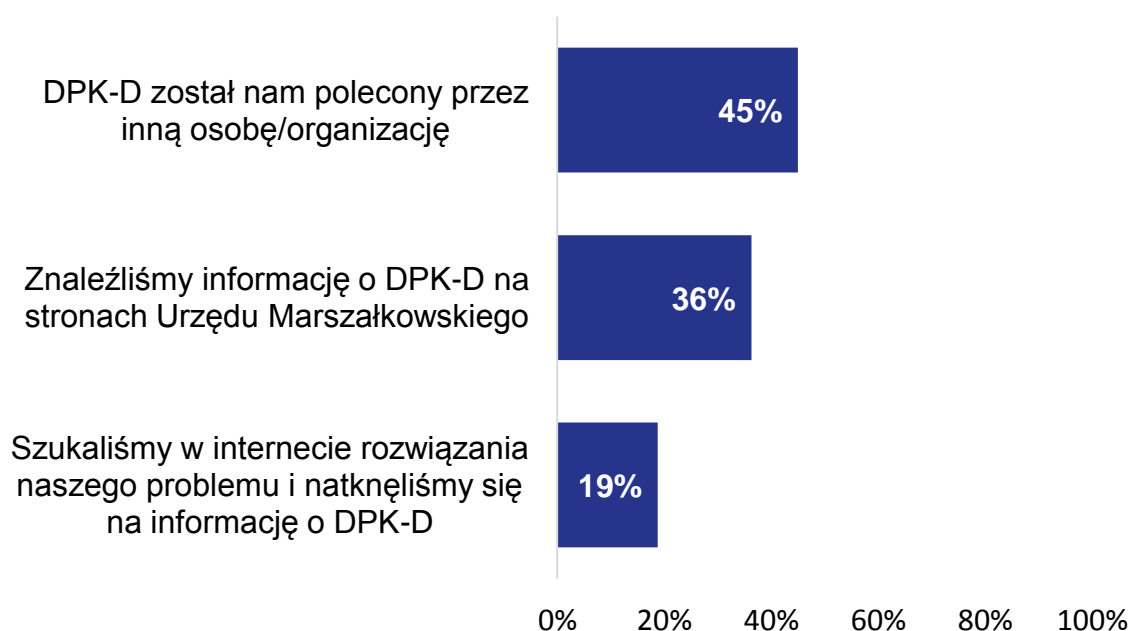
Spośród 22% organizacji, które nie tylko o DPK-D słyszało, ale także z ich oferty korzystało, mniej więcej połowa (53%) była klientem Regionalnego Punktu Konsultacyjno-Doradczego we Wrocławiu, praktycznie tyle samo (54%) otrzymało wsparcie od 14 DPK-D zlokalizowanych poza Wrocławiem (wartość uśredniona dla wszystkich 14 DPK-D). Kilka procent (7%) korzystało zarówno z DPK-D spoza Wrocławia, jak i z Regionalnego Punktu zlokalizowanego we Wrocławiu.

Wykres 46. Korzystanie z Regionalnego Punktu Konsultacyjno-Doradczego we Wrocławiu oraz DPK-D poza Wrocławiem (N=89)

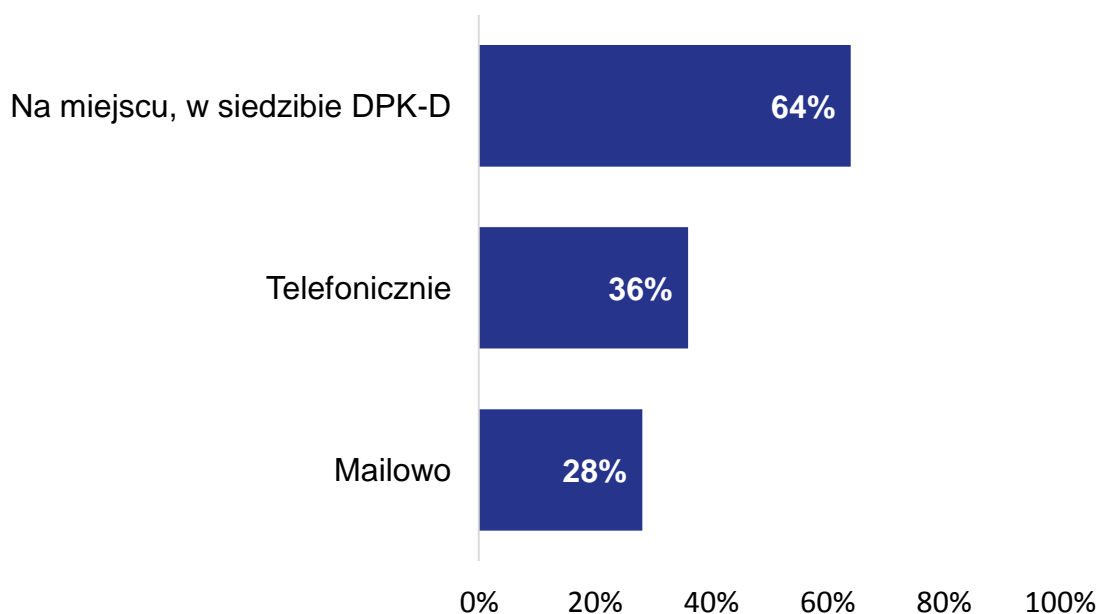
Organizacje, które korzystały z DPK-D wiedzę na ich temat najczęściej zdobyły od innych organizacji lub osób (w przypadku 45% DPK-D został polecony „pocztą pantoflową”). Niewiele mniej (36%) znalazło informację na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego. Najrzadziej organizacje deklarują, że natknęły się na informację o DPK-D w Internecie, szukając rozwiązania jakiegoś swojego problemu.

Wykres 47. Sposoby dowiedzenia się o Dolnośląskich Punktach Konsultacyjno-Doradczych (N=89)

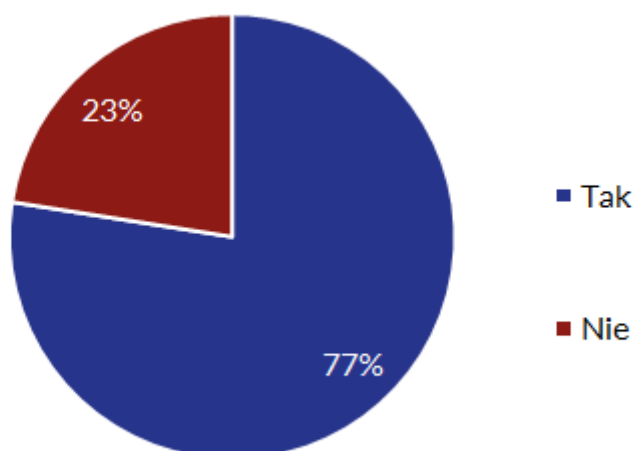
Większość (64%) organizacji korzystających z DPK-D uzyskało wsparcie na miejscu, w siedzibie DPK-D, 36% otrzymało pomoc telefonicznie, zaś 28% mailowo (dane uśrednione dla całej sieci 14 DPK-D). Z deklaracji osób pracujących w DPK-D wynika, że na poradę czy konsultację nie trzeba się umawiać: *przychodzą ludzie z ulicy, bardzo się często zdarza. Albo zobaczyli, usłyszeli, że jest taka możliwość* [IDI]. Pewnym problemem związanym z takim modelem funkcjonowania DPK-D jest nierównomiernie obłożenie DPK-D pracą – są momenty, kiedy pracy jest bardzo dużo, ale też często zdarzają się dyżury, na które nikt nie przychodzi. Na pytanie o dostosowanie skali oferowanego wsparcia do potrzeb osoba związana z DPK-D odpowiada: *Nie da rady tego uśrednić. Jak są konkursy, to wtedy drzwiami i oknami. Do 21 doradztwo w domu przy komputerze, bo konkurs jest do niedzieli do godziny 12, bo zdarzały się takie. To jeszcze w niedzielę rano sprawdzamy wnioski. Ale to jest sporadycznie. W tygodniu to jest 3–4 organizacje, osoby. [...] W wakacje jest w ogóle „posucha”*. [IDI]

Wykres 48. Sposoby korzystania z usług Dolnośląskich Punktów Konsultacyjno-Doradczych (N=89)

Ponad trzy czwarte (77%) korzystających z oferty DPK-D wiedziało, że Urząd Marszałkowski dofinansowuje działanie DPK-D.

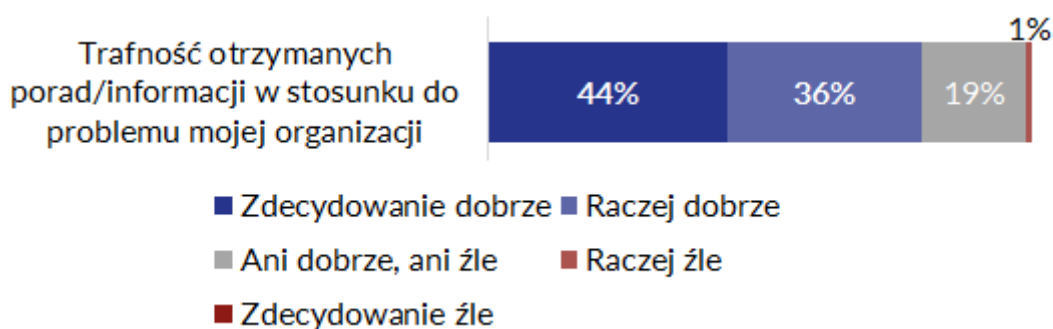
Wykres 49. Czy organizacja jest świadoma, że Dolnośląskie Punkty Konsultacyjno-Doradcze są dofinansowywane przez Urząd Marszałkowski? (N=89)

5.3. Adekwatność Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego

Ocena adekwatności oferty Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego odnosi się do tego, na ile jest ona odpowiednia do potrzeb organizacji. Organizacje, które otrzymały wsparcie w DPK-D oceniały je pod względem trafności otrzymanych porad i informacji w stosunku do problemu organizacji. Zdecydowanie lub raczej dobrze trafność porad oceniło 80% organizacji. Oznacza to, że w badaniach ilościowych oferta Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego została oceniona jako adekwatna do potrzeb organizacji.

Wykres 50. Ocena trafności oferty DPK-D wobec potrzeb organizacji (N=89)

Odtworzona na podstawie wyników badania ilościowego ocena adekwatności DPK-D powstała na podstawie deklaracji organizacji, które z ich usług korzystały. Trzeba jednak podkreślić, że większość dolnośląskich organizacji nie miała z ofertą Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego do czynienia, a wśród nich dużą grupę (ponad 40%) stanowiły takie, które wiedziały o istnieniu DPK-D, ale uznały, że nie potrzebują ich pomocy. W tym kontekście warto przypomnieć, że jednym z najbardziej dotkliwych problemów dolnośląskich organizacji pozarządowych zdiagnozowanym w badaniu były „skomplikowane formalności, wymogi formalno-prawne”. Rodzi się więc pytanie, czy grupa organizacji, które

zadeklarowały brak potrzeby korzystania z DPK-D nie odczuwała problemu związanego z formalnościami (na które doradcy Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego mogliby pomóc odpowiedzieć) czy raczej zakładała, że nie otrzyma tam adekwatnej pomocy? Z analiz wynika, iż faktycznie osoby twierdzące, że nie potrzebują wsparcia DPK-D najrzadziej deklarują problemy z formalnościami i wymogami formalno-prawnymi. Ciągłe jednak 27% organizacji z tej grupy odczuwa trudności związane z tym obszarem. Dlaczego więc nie szukają pomocy w Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego? Możliwych odpowiedzi na te pytania dostarczają przeprowadzone wywiady pogłębione. Padają w nich następujące stwierdzenia:

Punkty konsultacyjne to [...] ta podstawowa wiedza, informacja [IDI];

Jak powstawała nowa organizacja, czy ktoś jakąś fundację chce otworzyć, to rozumiem, że te punkty są głównie dla tych... [IDI]

Punkty mnie pomogą. Tylko tyle, że pójde, napisze projekt, [ktoś] przyjdzie, sprawdzi, czy dobrze napisałem, czy źle. Informacje prawne od nich mnie do niczego niepotrzebne, bo na tyle znam prawo, że sobie sam poradzę z prawem [IDI].

Wydaje się więc, że jakaś część organizacji uważa, iż pomoc udzielana w DPK-D obejmuje tylko podstawowe wsparcie, przydatnego organizacjom o krótkim stażu działania. Mogłoby to oznaczać (jest to raczej hipoteza, niż potwierdzona w badaniach teza), że część bardziej doświadczonych organizacji uważa, że w DPK-D nie otrzyma wsparcia adekwatnego do ich potrzeb.

Respondent pracujący w DPK-D podaje przykład udzielania wsparcia organizacjom o długim stażu działania, wydaje się jednak iż tego typu beneficjenci DPK-D są raczej rzadkością, a wśród odbiorców DPK-D dominują niewielkie, stosunkowo młode organizacje.

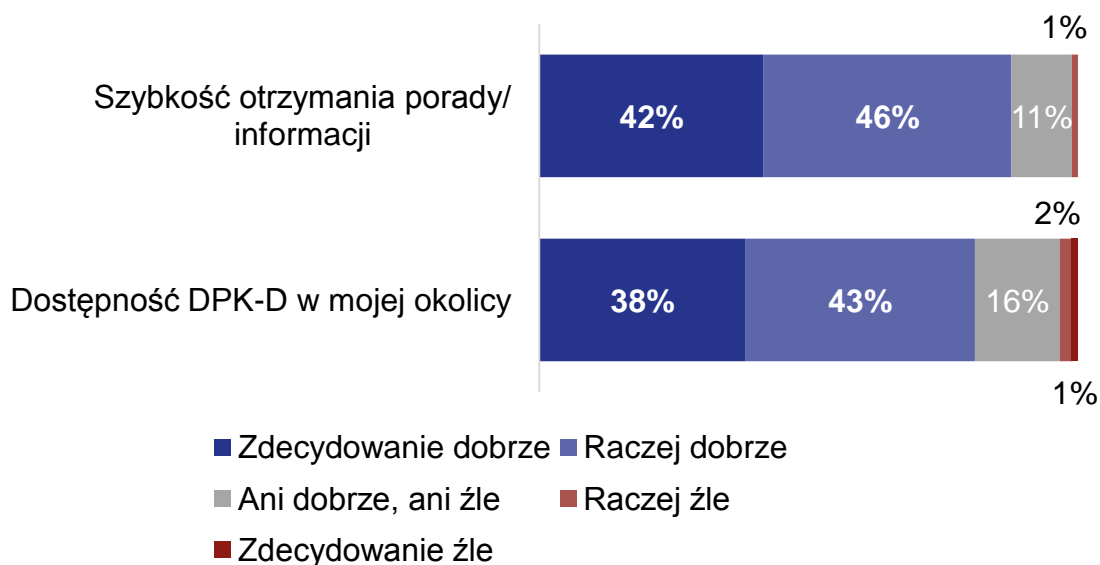
Nieraz się zdarzy, że przyjdzie dojrzała organizacja, która funkcjonuje już 10 czy 15 lat. Ale na przykład nigdy nie robiła zmiany w statucie i pomagamy dojrzałej organizacji [IDI].

5.4. Skuteczność Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego

Skuteczność Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego została oceniona na podstawie ocen korzystających z jej oferty organizacji na temat szybkości otrzymanych porad i dostępności DPK-D w okolicy.

Obydwie wymienione aspekty funkcjonowania DPK-D zostały ocenione pozytywnie przez zdecydowaną większość badanych korzystających z DPK-D. Najwięcej dobrych i bardzo dobrych opinii zebrała „szybkość otrzymania porad i informacji” – takie noty wystawiło 88% organizacji; 11% nie zajęło stanowiska, a tylko 1% ocenił ten aspekt funkcjonowania DPK-D raczej źle. „Dostępność Dolnośląskich Punktów Konsultacyjno-Doradczych” zostały pozytywnie ocenione przez 81% organizacji korzystających z usług DPK-D. Pozostałe organizacje w zdecydowanej większości nie umiały ocenić trafności porad i dostępności DPK-D, a negatywne oceny wystawiło im nie więcej niż 3% NGO.

Wykres 51. Ocena skuteczności Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego – szybkości otrzymania porady i dostępności DPK-D (N=89)

Także w wywiadach indywidualnych pojawiały się głosy potwierdzające sprawność i skuteczność działania DPK-D.

Tutaj naprawdę ten kontakt był mega szybki i bardzo sympatyczny. Naprawdę dowiedzieliśmy się wszystkiego, czego potrzebowaliśmy. A miałyśmy takie wątpliwości, bo pisaliśmy wtedy na forach z tym problemem, który miałyśmy i do jakichś innych. W efekcie ktoś nam doradził z zaprzyjaźnionych organizacji, żeby zadzwonić do nich. [IDI]

Gdyby więc bazować wyłącznie na opiniach organizacji, które z oferty Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego skorzystały, jej skuteczność należy ocenić bardzo dobrze. Jednak nie można abstrahować od faktu, że aż 44% dolnośląskich organizacji nie słyszało o usługach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego, a kolejne 30% z nich nie korzystało (nawet jeśli w większości z powodu własnego odczucia, że nie jest im to potrzebne). Dlatego biorąc pod uwagę niską rozpoznawalność Sieci, jej skuteczność w dotarciu do dolnośląskich organizacji z informacją o ofercie DPK-D należy uznać za niezadawalającą.

W wywiadach pogłębionych pojawiały się głosy przychylające się do opinii, że przedstawiciele Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego w sposób niewystarczająco aktywny wychodzą ze swoją ofertą do potencjalnych odbiorców wsparcia. Zdaniem respondentów przedstawiciele Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego zakładają, że odbiorcy do nich przyjdą, zamiast wychodzić aktywnie z informacją o swoich usługach i propozycją wsparcia na zewnątrz (poprzez mailing, kontakt telefoniczny itd.), w szczególności do organizacji młodych, nowopowstających.

Moim zdaniem trzeba wyjść z inicjatywą, a nie czekać aż ktoś do nas przyjdzie. Na tym polega promocja Dolnego Śląska, na tym polega promocja środków wydatkowanych przez samorząd województwa, na tym polega też efektywność wydatkowania tych środków, bo im więcej się o nas dowie to tym więcej osób z tego skorzysta. [...] A jeżeli

my wychodzimy z inicjatywą – ja mam 2 godziny, nikt do mnie nie przychodzi, a ja w tym czasie mogę sobie sporządzić własną bazę organizacji pozarządowych, mogę się dowiedzieć, jakie nowe organizacje zostały założone w ostatnim okresie. Niekoniecznie musiały przejść przez mój punkt, niekoniecznie ja im musiałem pomagać itd. Potem kolportuję tę informację. Dla mnie to już jest jakiś sposób komunikacji, który można wykorzystać. I te 2 godziny spędzam produktywnie. [IDI]

5.5. Użyteczność Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego

Wsparcie, jakie organizacje otrzymały w Dolnośląskich Punktach Konsultacyjno-Doradczych najczęściej (w 69% przypadków) polegało na poradach lub konsultacjach, które odpowiadały na specyficzny problem organizacji. Niemal połowa (48%) organizacji korzystających ze wsparcia DPK-D uczestniczyła w szkoleniu, zaś 34% brało udział w jakimś wydarzeniu (imprezie, forum itd.) organizowanym z myślą o organizacjach.

Wykres 52. Rodzaje wsparcia otrzymanego od Dolnośląskich Punktów Konsultacyjno-Doradczych(N=89)

Jako tematy porad i konsultacji zarówno organizacje korzystające z DPK-D, jak i osoby w nich pracujące najczęściej wymieniają sprawdzanie i pomoc w przygotowaniu wniosków.

Sprawdzamy na 19A do Urzędu Marszałkowskiego, do Urzędu Gminy. A nieraz sprawdzamy do RPO wnioski. Więc tutaj też te osoby, które funkcjonują w tych punktach konsultacyjno-doradczych to muszą się specjalizować tak naprawdę we wszystkich środkach. [IDI].

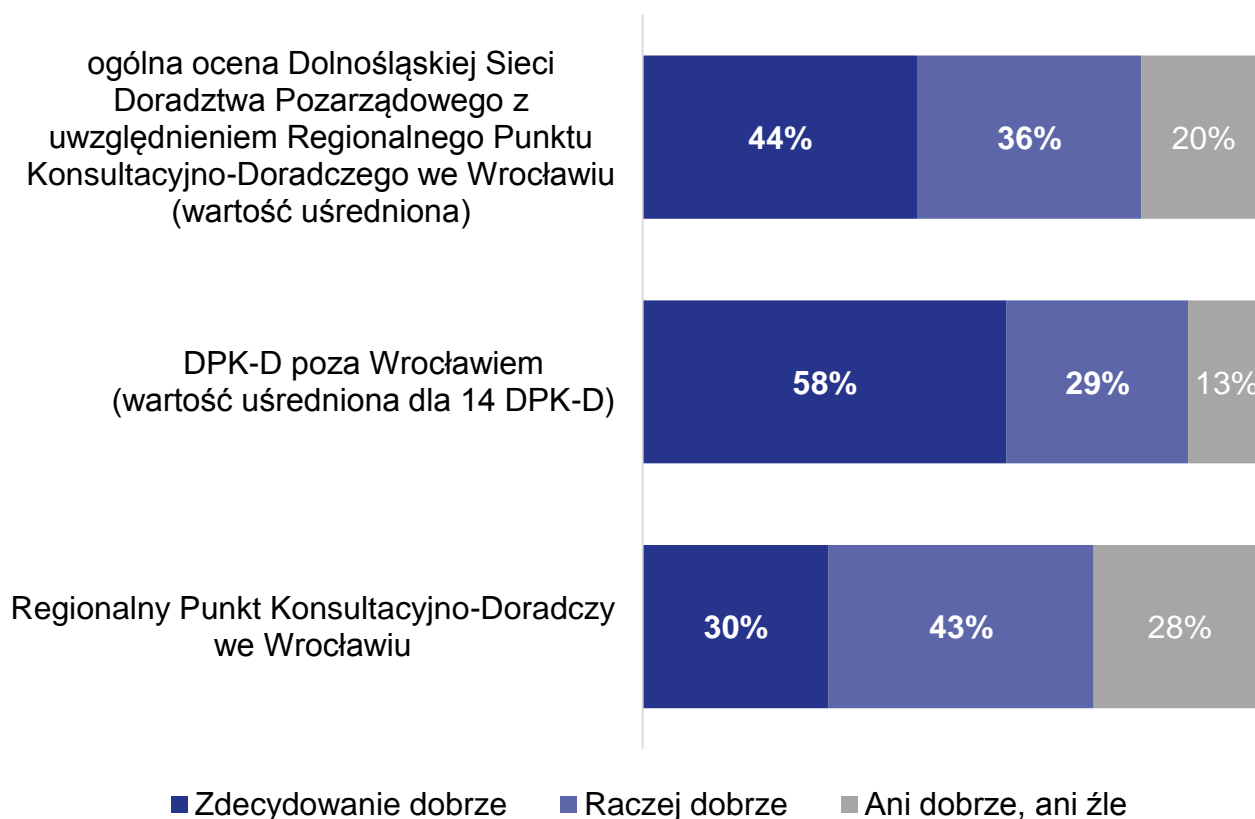
Poza wyżej wymienionymi formami wsparcia osoby pracujące w DPK-D wskazują na potrzeby wsparcia infrastrukturalnego organizacji: *Co jest potrzebne jeszcze organizacjom to jest pomoc infrastrukturalna. [...] Wydrukować dokumenty, mieć dostępną salę. [...] Też jeszcze mówią o tym, żeby była na przykład jedna księgową, która funkcjonuje „gdzieś” na etacie i obsługuje kilka organizacji. [IDI]*

Użyteczność otrzymanego wsparcia była przez badane organizacje oceniana osobno odnośnie DPD-K spoza Wrocławia i osobno dla Regionalnego Punktu Konsultacyjno-Doradczego ze stolicy województwa.

Organizacje korzystające z oferty DPK-D spoza Wrocławia w większości (58%) oceniły ich przydatność zdecydowanie dobrze, zaś kolejne 29% stwierdziło, że ich porady były raczej użyteczne. 13% nie umiało odnieść się do pytania o przydatność DPK-D. Wśród ocen Regionalnego Punktu Konsultacyjno-Doradczego we Wrocławiu także przeważały noty pozytywne, jego usługi jako zdecydowanie użyteczne oceniło 30% organizacji, zaś dla 43% były raczej użyteczne. Dodatkowo 28% nie umiało dokonać oceny. Użyteczność Punktu we Wrocławiu została zatem oceniona niżej, niż sieci 14 DPK-D działających poza Wrocławiem (choć wciąż wysoko).

Warto podkreślić, że żadna z organizacji oceniających w badaniu ilościowym użyteczność usług Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego nie oceniła jej źle. Gdyby uśrednić oceny DPK-D poza Wrocławiem i Regionalnego Punktu Konsultacyjno-Doradczego we Wrocławiu, to byłyby one ocenione zdecydowanie dobrze przez 44% korzystających z ich oferty organizacji, raczej dobrze przez 36% z nich, a 20% oceniłaby je „ani dobrze, ani źle”.

Wykres 53. Ocena użyteczności Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego (N=89; N=47; N=48)

W wywiadach pogłębionych ocena wsparcia udzielanego przez DPK-D była bardziej zróżnicowana. Przeważały pozytywne recenzje kontaktów z doradcami z Dolnośląskich Punktów Konsultacyjno-Doradczych, podkreślające przydatność udzielanego w DPK-D wsparcia.

Bardzo dobra [ocena kontaktu z doradcami DPK-D]. Faktycznie tam były osoby, które były bardzo mocno nastawione na to, żeby nam pomóc. To się wręcz czuło. Może nie, że się angażują w projekt tylko że bardziej angażują się w jakąś pomoc. To były osoby, które nie znalazły się tam przypadkowo, że ktoś tam spędza czas tylko osoby, które mają wiedzę merytoryczną bardzo mocną, wiedzą, jak pewne rzeczy się załatwia, jakie wnioski gdzie skąd wziąć, do kogo pisać. Widać, że mają pewne doświadczenie i faktycznie, to wszystko co żeśmy uzyskali było przydatne. [IDI]

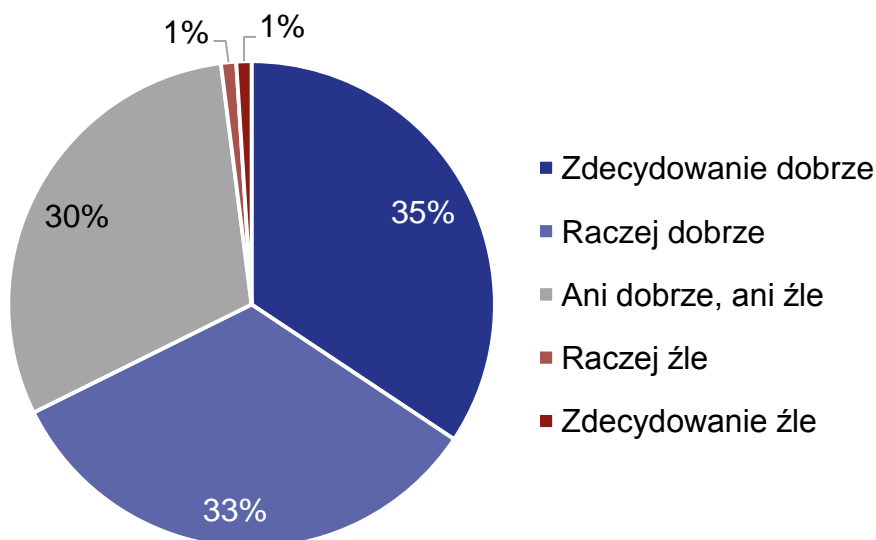
Ja też trochę innych organizacji gdzieś tam widzę i rozmawiam z nimi. To z tego co widzę – tak [DPK-D są użyteczne]. Są takie osoby, takie nowe organizacje, które szukają wsparcia i którym się to przydaje. [IDI]

Jednak wśród organizacji biorących udział w indywidualnych wywiadach pogłębionych były też takie, które wsparciem udzielonym przez doradców Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego się rozczarowały.

Miałam kontakt, bo się znamy. Ale czy te konsultacje mi coś przyniosły to niekoniecznie. To samo wyczytałam na stronie NGO, a to chyba nie o to chodziło. [IDI]

Dla porównania można przedstawić użyteczność programu „Odnowa Wsi Dolnośląskiej”. Różnice w ocenie nie są bardzo duże, jednak o 10 punktów procentowych więcej organizacji nie ma zdania na temat przydatności tego programu (w sumie 30% ocenia go „ani dobrze, ani źle”), a 2% ma na jego temat negatywną opinię.

Wykres 54. Ocena użyteczności programu „Odnowa Wsi Dolnośląskiej”

Z kolei w wywiadach pogłębionych użyteczność programu „Odnowa Wsi Dolnośląskiej” została oceniona bardzo pozytywnie, trzeba jednak zastrzec, że temat jej oceny pojawiał się w materiale badawczym sporadycznie, jako że nie był to główny przedmiot prowadzonych badań.

Odnowa wsi na pewno, jest bardzo mocna. Tu trzeba przyznać, że [...] to jest bardzo silnym programem, tam jest bardzo wiele konkursów. Jest to jeden chyba z wydziałów najprężniej pracujących w Urzędzie Marszałkowskim. Jest mnóstwo konkursów w zakresie najpiękniejszej wsi, odnowy czy konkursów na realizację konkretnych zadań na tych obszarach wiejskich. Pięknieją wsie i to nie tylko, że startują w konkursach. Ale też dlatego, że Urząd Marszałkowski przyznaje spore środki na to, aby na przykład te miejscowości były wyposażone w odpowiedni sprzęt na przykład, czasami place zabaw, czasami jakieś boisko, czasami jakieś kwietniki, czasami po prostu przycięta trawa – różnie. [IDI]

5.6. Inne aspekty oceny Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego

Na inne kwestie w ocenie oferty DPK-D zwracają uwagę przedstawiciele organizacji zajmujących się wsparciem sektora pozarządowego, którzy sami nie korzystają z ich pomocy, ale deklarują że docierają do nich opinie na temat Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego. Mówią oni o zróżnicowanym stopniu przygotowania osób świadczących wsparcie w ramach DPK-D. Chodzi zarówno o ich kompetencje związane z przekazywaniem wiedzy innym, jak i poziom merytoryczny porad czy szkoleń.

Te osoby, które szkolą nie zawsze są odpowiednio do tego przygotowane. Może mają wiedzę [...], ale nie zawsze potrafią tą wiedzę przekazać. Te organizacje mówią – nie rozumiemy, co oni do nas w ogóle mówią [...] i jest to ten poziom. Albo w ogóle nie odpowiadają na nasze pytania, my chcemy czegoś innego, a tu jest coś innego. [IDI]

Słyszałem, że środowiska na to narzekały, że to nie jest zawsze otwarte, że ta pomoc jest różnej jakości – gdzieś lepsza i gdzieś dużo gorsza. [IDI]

Ale jeżeli już zaczynamy pomagać doradcom ośrodka – i to nie jest jednostkowy przypadek – to uważam, że Urząd Marszałkowski powinien lepiej bądź staranniej przeprowadzać monitoring bądź weryfikować kadre, która jest zatrudniana do takich projektów. To tylko i wyłącznie źle rzutuje na wizerunek Urzędu Marszałkowskiego. [IDI]

Świadomość zróżnicowanego poziomu Punktów działających w ramach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego istnieje także wewnątrz Sieci, tzn. mówią o niej także przedstawiciele organizacji prowadzących ten program.

Punkty czy może zasoby tych punktów są na różnym poziomie. Niektóre są silniejsze, inne słabsze. Ale też dzięki temu, że są w sieci to my się wspomagamy wzajemnie. Więc jeżeli w jakimś punkcie jest dobry doradca czy trener to wypożyczamy ich sobie nawzajem na szkolenia, na doradztwo, więc tych gościnnych występów też jest sporo. Oprócz tego przynajmniej dwa razy w roku spotykamy się wszyscy razem na spotkaniach w czasie których właśnie opowiadamy co u kogo się wydarzyło, jakie plany na przyszłość, gdzie problemy, jak je rozwiązać. [IDI]

Jednocześnie przedstawiciele tzw. organizacji infrastrukturalnych zdają sobie sprawę z tego, że utrzymanie wysokiego poziomu usług bardzo rozproszonych, w ramach projektu o ograniczonym budżecie, jest trudne.

Ja ponieważ pracuję w organizacji świadczącej taką pomoc od lat 15 to wiem, że jeśli mają być świadczone usługi dobrej jakości, że się uczy innych to trzeba mieć więcej doświadczenia, więcej wiedzy, żeby móc ją przekazać innym i pomagać, to to się buduje długo, to kosztuje i trzeba w to jakoś systematycznie inwestować. Tak bym jakoś też bronił tych punktów, które mogą się spotykać z silną krytyką tego, że te usługi są słabe, niedostępne i mają różne inne słabości. [IDI]

Różnica perspektyw przedstawicieli organizacji wspierających (przede wszystkim z Wrocławia) i osób ze stowarzyszeń i fundacji z innych miejscowości z terenu województwa dolnośląskiego była widoczna w trakcie prowadzonych wywiadów fokusowych. Ci pierwsi podkreślali duże znaczenie DPK-D i postulowali ich wzmocnienie w kierunku rozwinięcia ich mobilności. Wskazywali, że obecnie przyjęte rozwiązania ograniczają efektywność ich działania – małe organizacje, zwłaszcza z terenów wiejskich mają problem, aby korzystać z punktów zlokalizowanych w miastach powiatowych, wiąże się to bowiem z koniecznością dojazdów, co jest obciążeniem czasowym i finansowym. Problemem jest także rozliczanie działania Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego przez pryzmat wskaźników ilościowych mało związanych z jakością działania, jak np. godziny dyżurów lub nawet liczba

udzielonych porad (kilka porad może być bowiem udzielana tej samej organizacji na kolejnych spotkaniach).

Nawet jeżeli to jest w mieście powiatowym czy w mieście, to ta dostępność będzie dużo większa dla tego miasta czy tej gminy. Natomiast w skład powiatów wchodzi 4, 5, 6 gmin innych. Tutaj jeżeli jest brak środków, komunikacji dla doradców, bo Urząd Marszałkowski poza tym skromnym wynagrodzeniem nie finansuje. Tu jest problem, bo jeżeli byłyby środki na delegację, to ten doradca może pojechać w teren. [...] Mobilne musi być. [FGI]

Jak próbowaliśmy doradcami zewnętrznymi obsłużyć mobilność nie szło zupełnie, nie byliśmy w stanie dotrzeć do organizacji. Jak daliśmy to doradcom lokalnym, poszło błyskawicznie i się sprawdziło. [...] Dla mnie pies jest pogrzebany w absurdalnym wskaźniku dyżurów punktu [...], że się rozlicza z godzin dyżuru punktów. [...] Liczba porad jest już zawodna, bo najczęściej jest tak, że bierze się jakąś organizację w proces i jej się doradza. I ona się pojawia tak czy owak kilkakrotnie. Liczba porad też nie odda tego, co tam trzeba zrobić. [FGI]

Inny problem związany z funkcjonowaniem Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego zgłaszany w wywiadach pogłębionych to niejasny efekt tego projektu i jego realne skutki. Potrzebę sprawdzenia efektów działań Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego odnaleźć można w postulatach pogłębionej analizy skuteczności działania DPK-D połączonej z diagnozą potrzeb.

Jeżeli Urząd Marszałkowski podchodzi w taki sposób, że od 6 lat dotuje te same miejscowości, te same powiaty itd. to uważam, że albo jest brak dobrej diagnozy, dobrego rozeznania rynku, badań lokalnych itd. Albo po prostu jest to nieracjonalność i nieefektywność ekonomiczna i finansowa. Tak też to postrzegam. [IDI]

Mam wrażenie, że to trochę kuleje, że tam są ludzie nie z pasji tylko dla chleba. I to nie będzie dobrze nigdy moim zdaniem działało w tej formie. Mam wrażenie, że Urząd Marszałkowski nie prowadzi ewaluacji tych działań, nie pyta nas o to. Pani jest pierwszą osobą, która po 6 latach funkcjonowania (...) tej sieci o to zapytała (...). To jeżeli Pani przyjeżdża po 6 latach to jak program ma dobrze funkcjonować, jak ma się rozwijać, jak ma być innowacyjny, jak ma równać do potrzeb organizacji, gdzie wiadomo, że świat się zmienia, wchodzi nowe technologie. [IDI]

6. Rekomendacje dla Programu Współpracy

6.1. Rekomendacje dotyczące priorytetowych zadań publicznych

- Wprowadzenie priorytetyzacji zadań

W odczuciu organizacji uczestniczących w badaniach strategiczne myślenie o współpracy powinno sprowadzać się do wskazania kilku najważniejszych zadań, jakie Urząd Marszałkowski stawia przez sobą na dany rok (szczególnie w wieloletnim Programie Współpracy). Tymczasem zgodnie z zapisami Programu Współpracy, dla Samorządu Województwa Dolnośląskiego praktycznie wszystkie zadania z ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie są priorytetowe. Tak długa lista zadań uznawanych za priorytetowe jawi się, w ocenie organizacji, jako niemożliwa do zrealizowania z należytą uwagą, jaka powinna wynikać z nadania czemuś rangi priorytetu na dany rok.

To nie są priorytetowe zadania. Ja długo walczyłam w naszym programie współpracy o to, żeby priorytetowe to były na przykład trzy zadania na dany rok. A nie wszystkie, które są. [...] Ja bym sobie tak wyobrażała, że mamy jakieś strategię w województwie i niektóre rzeczy z tej strategii przekładają się tutaj na priorytetowe. Naprawdę priorytetowe. Nie jest możliwe, żeby wszystkie były priorytetowe. [IDI]

Nie, program nie wpływa na funkcjonowanie organizacji w regionie, ponieważ dotyczy wszystkiego. Wpływa o tyle, że urzędnik może wybrać sobie dowolny element i uzasadnić danie dotacji. Jest przepisana ustawa, czyli wszystkie zadania z ustawy są przepisane. Ale rozumiem, że jest szeroki. Natomiast roczny powinien być ukierunkowany. A jeśli te roczne są znowu przepisaniem środka, tylko skróceniem przodu i tyłu to jest to samo. [IDI]

Z drugiej strony szeroka i dość ogólna konstrukcja Programu Współpracy może być postrzegana jako jego zaleta – umożliwia szerokiej grupie organizacji na wpisanie się w Program, odnalezienie prowadzonych przez siebie działań wśród priorytetowych zadań definiowanych przez dokument.

Ja powiem wprost – jeśli organizacja pozarządowa obojętnie, czy jest to klub sportowy, czy stowarzyszenie kultury, czy jakieś stowarzyszenie turystyczne, ma rzeczywistą chęć, ochotę i determinację, żeby szukać wspólnej pracy, to to znajdzie. Ja nie spotkałem się ani z uwagami takimi, żeby komuś ten program przeszkadzał ani z uwagami takimi, że on coś by tam zmienił, czy coś tam zrobił. Ja też tworzę takie programy. Wiem, że konstrukcje zapisów są na tyle szerokie, żeby każdy się zmieścił. [IDI]

Sugerowanym przez badane organizacje rozwiązaniem tego dylematu jest zachowanie szerokiej listy zadań, przy jednoczesnym wskazaniu na kwestie priorytetowe, które w konkursach mogłyby być premiiowane dodatkowymi punktami strategicznymi. Istotne jednak, żeby te dodatkowo punktowane kwestie miały charakter faktycznie strategiczny, a nie wynikały np. z obchodów takiego lub innego roku jubileuszowego.

Jeżeli na przykład mamy rok jakiejś Marianny Orańskiej itd. to wtedy idą środki na to, są dodatkowo premiiowane projekty w których będą działania związane z niejaką panią

Marianną Orańską. Ale nie bierze się pod uwagę, że są punkty strategiczne dla nie chcę powiedzieć młodych organizacji, ale na przykład za wsparcie działań w zakresie ekonomii społecznej czy działań w zakresie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży, czy działań w zakresie inkubowania organizacji. Nie ma takich punktów strategicznych. [IDI]

- Wykorzystanie wieloletniego charakteru Programu Współpracy

Wymienione w Programie Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego zadania priorytetowe na 2014 i 2015 rok różnią się tylko kilkoma podpunktami. Zdecydowana większość z 130 zadań jest taka sama w kolejnych latach realizacji Programu. W tym sensie ich realizacja zazwyczaj nie ma charakteru sekwencyjnego (zaczyna się od pewnych działań w pierwszym roku obowiązywania programu, a następnie przechodzi do kolejnych zadań w dalszych latach), ale stanowi powtórzenie w kolejnych latach tych samych działań (z pewnymi wyjątkami). W konsekwencji także konkursy ogłaszane w kolejnych latach są takie same.

W zasadzie można powiedzieć, że te konkursy są przepisywane i powielane. Sporadycznie zdarza się, że zmienia się na przykład obszar dotowania organizacji pozarządowych zgodnie z priorytetami określonymi w programie współpracy. [IDI]

[Program Współpracy zapewnia] przyzwyczajenie, cykliczność. Cykliczność to może złe słowo, to jest powtarzalność taka. Ale taka rutyna powiedziałbym bardziej. Że jeżeli organizujemy konkursy to je organizujemy, jeżeli użyczamy komuś salę to użyczamy. Jeżeli bywamy na konferencjach czy organizujemy te konferencje to to robimy. Jeżeli organizujemy targi organizacji pozarządowych to to robimy. To jest już takie na stałe wpisane w pewien kalendarz roczny i wiemy, że to się odbywa itd. [IDI]

Fakt, że Program Współpracy jest dokumentem wieloletnim umożliwiałyby zaplanowanie działań czy procesów w cyklu dłuższym, niż roczny. Wydaje się, że ta możliwość jest wykorzystana w minimalnym stopniu.

- Zwiększenie rozpoznawalności, a w konsekwencji wykorzystania oferty Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego

Niemal połowa organizacji nie słyszała o Dolnośląskich Punktach Konsultacyjno-Doradczych, a kolejne 30% z nich nie korzystało, ponieważ nie odczuwało takiej potrzeby. Jednocześnie same DPK-D spełniają swoją rolę wobec organizacji, które korzystają z ich usług (są bardzo wysoko oceniane). Wydaje się więc, że problemem nie jest jakość świadczonych przez DPK-D usług, ale niska świadomość ich istnienia i możliwości korzystania z ich usług.

Z tego powodu warto podjąć decyzję, w jaki sposób w przyszłości rozwijać Dolnośląską Sieć Doradztwa Pozarządowego. Jednym ze scenariuszy byłoby zmniejszenie liczby DPK-D przy jednoczesnym większej ich mobilności. Drugim rozwiązaniem byłoby doinwestowanie istniejących DPK-D, dzięki czemu możliwe byłoby zwiększenie ich kompetencji i możliwości wspierania organizacji (np. wsparcie infrastrukturalne, wspólna księgowość) zarówno ze swojej najbliższej okolicy, jak i z terenu. Uznano także, iż niezależnie od przyjętej strategii konieczne jest szersze rozpropagowanie wśród organizacji wiedzy o korzyściach płynących z korzystania z DPK-D.

Z informacji od Urzędu Marszałkowskiego wynika, iż UMWD zdecydował się na pierwszy z dwóch zarysowanych kierunków zmian, a zmieniony model działania DPK-D został wdrożony już w 2017 roku. W tym sensie rekomendacja wydaje się nieaktualna, wskazane jest jednak dalsze monitorowanie efektów funkcjonowania Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego.

6.2. Rekomendacje dotyczące całego Programu Współpracy

- Zwiększenie czytelności polityki UMWD w obszarze współpracy z organizacjami

Jedną z konsekwencji tak szerokiego katalogu priorytetowych zadań publicznych jest deklarowane w wywiadach z organizacjami poczucie, że niektóre zadania są realizowane z większym, a inne mniejszym zaangażowaniem (można powiedzieć, że wśród priorytetowych zadań publicznych niektóre mają większy, a inne mniejszy priorytet). Jednocześnie ocena tego, które zadania są traktowane jako ważniejsze, a które jako mniej ważne, jest w dużej mierze zależna od subiektywnej perspektywy oceniających to organizacji i celów, jakie sobie stawiają.

A tutaj brak na przykład stworzenia systematycznych działań związanych z uczestnictwem. Brakuje czegoś takiego – systemu całego. To są takie wytrychy słowa. [IDI]

Jeżeli chodzi o działania służące przejrzystości życia publicznego, mam wrażenie, że Urząd Marszałkowski tylko raz – nie pamiętam nawet w którym roku – ale tylko raz ogłosił konkurs na działania związane z przejrzystością życia publicznego. [IDI]

Upowszechnienie partycypacyjne modelu demokracji – z tym jest słabiej moim zdaniem. Nie ma na to jakichś na przykład konkursów. Poza tym, że Urząd Marszałkowski robi konsultacje programów współpracy. Ale poza mam wrażenie konsultacjami programu współpracy nie odbywają się żadne inne formy partycypacyjne. Czyli możemy powiedzieć tak – to, co jest narzucone ustawą jest realizowane. Ale żeby pojawiały się jakieś inne na przykład powiedzmy... [IDI]

Natomiast uważam, że program [...] realizuje wszystkie zadania ustawowe po prostu Urząd Marszałkowski. W zależności od tego kto, jaki złoży wniosek. Natomiast brakuje zadań takich, które animują obywatelskość, audyt obywatelski, zaangażowanie obywateli w to, co się dzieje, w edukację obywatelską dla organizacji pozarządowych. Nie jest to szczególne jakieś zadanie. Właściwie nie ma się czym pochwalić dzisiaj. Oprócz właśnie takich rzeczy, które same organizacje robią, ale też one same sobie robią i nie ma takiej oceny tego, jak zmieniają rzeczywistość dla której pracują.

Brak decyzji po stronie UMWD w sprawie tego, które kierunki działania, spośród 130 wyznaczonych przez priorytetowe zadania publiczne, są faktycznie dla Urzędu ważne powoduje sytuację, w której jego polityka w obszarze współpracy z organizacjami pozarządowymi staje się niezrozumiała. Dlatego badane organizacje mają poczucie, że z powodu zbyt dużej ogólności i pojemności zapisów Program Współpracy nie jest wyrazem tej przemyślanej polityki Urzędu wobec organizacji. Brak klarownej wizji współpracy

z organizacjami przejawia się w niezrozumieniu przez organizacje oczekiwań Urzędu Marszałkowskiego względem nich. Problem ten organizacje napotykały chociażby podczas starania się o dotację.

Dla mnie jest to niejasne tak naprawdę, czego Urząd Marszałkowski oczekuje, jeżeli chodzi o organizacje i ich wpływ na rozwój mieszkańców regionu i stolicy Wrocławia. [...] Wydaje nam się, że jeżeli ma się rozwijać ten sektor kreatywny i edukacyjny tutaj na Dolnym Śląsku, to warto by to było sprecyzować, żeby nie marnować ludzkiego czasu i pracy naprawdę. [...] Na przykład gdzieś tam jest ocena merytoryczna projektu, gdzie usłyszeliśmy, że to się nie wpisuje w strategię kulturalną regionu. No i myślimy sobie na tym spotkaniu – no dobrze, ale co to znaczy? Co to znaczy? Bo ten projekt jest za ogólny. Ale ja mówię – nadal nie rozumiem. Co to znaczy, że on jest za ogólny? Później dopiero gdzieś się dowiedzieliśmy, że ponieważ cały projekt jest realizowany we Wrocławiu, akurat ten we Wrocławiu, a to jest Urząd Marszałkowski, to oni stwierdzili, że my nie wpisujemy się w tą strategię [bo projekt nie dotyczy terenu całego województwa]. [IDI]

Nie ukrywam, że jako fundacja nie rozumiem, jaka jest strategia Urzędu Marszałkowskiego, ponieważ przeanalizowaliśmy naprawdę projekty, które otrzymują finansowania. I to po raz kolejny słyszymy, że nasze projekty się w coś tam nie wpisują. [IDI]

- Zwiększenie innowacyjności rozwiązań proponowanych w Programie Współpracy

W wypowiedziach przedstawicieli organizacji pojawił się też postulat zwiększenia innowacyjności form współpracy między stowarzyszeniami i fundacjami a Samorządem Województwa Dolnośląskiego.

Dla mnie program współpracy byłby istotny wtedy, (...) kiedy na przykład inicjowałby nowe, innowacyjne formy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wtedy na pewno miałby większą rację bytu, większy prestiż, większe oddziaływanie. [IDI]

Wypracowanie innowacyjnych rozwiązań i zapisanie ich w wieloletnim Programie Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego przyniosłoby dodatkowe korzyści w postaci wpływu (i być może replikacji) tych nowatorskich rozwiązań na niższych szczeblach samorządu.

A ja uważam, że zadanie województwa jest takie kierunkowe – pokazywanie nawet tym samorządom. Bo pamiętajmy, że jest wzorem Urząd Marszałkowski też w wielu branżach, dziedzinach usług publicznych dla powiatów, dla burmistrzów i ten program mógłby być takim kierunkowym, pokazać, że też można to robić w małych aglomeracjach i miejscach tak samo kierunkowo. [IDI]

- Zwiększenie zrozumienia Programu Współpracy wśród jego podmiotów

Poza ogólnością zapisów Programu Współpracy, w jego zrozumieniu przeszkadzać może hermetyczny język, którym dokument ten jest pisany.

Bo też i język tego dokumentu jest ekspercki, żeby nie powiedzieć – hermetyczny czasami. [...] Działacz lokalnej organizacji bardzo małej, jeśli ma myśleć na poziomie województwa i zapisów dokumentu wojewódzkiego to pewnie jest mu trudno. [IDI]

Wydaje się wysoce prawdopodobne, że zarówno udział w konsultacjach Programu Współpracy, jak i zrozumienie założeń polityki UMWD w obszarze współpracy ze stowarzyszeniami i fundacjami będzie większe, kiedy ten strategiczny dokument będzie lepiej znany organizacjom. Być może warto rozważyć przygotowanie atrakcyjnych materiałów informacyjnych i innych działań komunikacyjnych (np. w mediach społecznościowych) tłumaczących jego założenia i najważniejsze zapisy.

Nota metodologiczna

Badanie miało charakter jakościowo-ilościowo. W ramach części jakościowej w październiku i listopadzie 2016 roku przeprowadzono 23 bezpośrednie wywiady indywidualne z reprezentantami organizacji współpracującymi z Urzędem Marszałkowskim w latach 2014-2015. Badane organizacje były zróżnicowane geograficznie: 6 pochodziło z podregionu wrocławskiego, 6 z podregionu jeleniogórskiego, 6 z podregionu wałbrzyskiego, a 5 z podregionu legnickiego. Badane organizacje były też zróżnicowane branżowo: ich główne pola aktywności to sport, kultura i sztuka, edukacja i wychowanie, usługi socjalne, ochrona zdrowia oraz rozwój lokalny. Część wywiadów została zrealizowana przed rozpoczęciem badania ilościowego i pomogły w przygotowaniu ankiety. Pozostałe wywiady zostały realizowane w trakcie trwania badania ankietowego.

Drugim elementem badania jakościowo były 4 zogniskowane wywiady grupowe (fokusy), w których łącznie wzięło udział 32 respondentów. Wywiady przeprowadzono w drugiej połowie listopada 2016 roku w 4 lokalizacjach: Wrocławiu, Jeleniej Górze, Wałbrzychu oraz Legnicy. Organizacje, których przedstawiciele wzięli udział w wywiadach, były zróżnicowane pod względem głównego pola działalności. Fokus we Wrocławiu przeprowadzono z przedstawicielami dolnośląskich organizacji infrastrukturalnych, wspierających inne organizacje pozarządowe, przez co możliwe było w jego ramach zebranie wniosków z bardziej „meta” poziomu niż w pozostałych 3 wywiadach. W trakcie wywiadów grupowych ich uczestnikom przedstawiono wstępne wyniki badania ilościowego, prosząc aby poza dzieleniem się własnymi doświadczeniami, podjęli próbę skomentowania zgromadzonych danych.

Ilościowa część badania polegała na przeprowadzeniu badania kwestionariuszowego metodą CAWI. Między 7 listopada z 11 grudnia zebrano 411 ankiet. Ankietę przeprowadzono z wykorzystaniem internetowego narzędzia Lime Survey. Podczas realizacji badania stosowano monity telefoniczne z prośbą o udział w badaniu. Ankietę kierowano do organizacji, które w latach 2014–2015 współpracowały z Urzędem Marszałkowskim. Baza organizacji współpracujących w tym okresie z Urzędem została stworzona na podstawie przesłanych przez Urząd informacji i liczyła około 800 podmiotów (wyjściowo było tych podmiotów nieco więcej, ale nie do wszystkich udało się znaleźć kontakt telefoniczny lub mailowy). W badaniu ilościowym uzyskano więc bardzo wysoki, 50% zwrot. Wśród przebadanych organizacji 53% pochodzi z podregionu wrocławskiego, 21% z podregionu jeleniogórskiego, 19% z podregionu wałbrzyskiego, a 7% z podregionu legnickiego.

Na wszystkich etapach procesu badawczego uczestniczyły w nim te organizacje, które w latach 2014–2015 w sposób finansowy lub pozafinansowy współpracowały z Urzędem Marszałkowskim. Mimo tak sprecyzowanej cezurę czasowej trudno oczekiwać, aby badani zupełnie pomijali doświadczenia późniejsze. Dlatego też warto mieć na uwadze, że przedstawiony obraz współpracy z Urzędem Marszałkowskim może odnosić się do nieco szerszych ram czasowych, czyli obejmować także 2016 rok.

W raporcie wykorzystano cytaty pochodzące z badania jakościowego. Fragmenty wywiadów indywidualnych oznaczono jako [IDI], a grupowych jako [FGI]. Wykorzystane fragmenty

zostały poddane redakcji w celu zwiększenia ich klarowności, a także anonimizacji, aby niemożliwe było zidentyfikowani autorów wypowiedzi.